

๒๗ ธ.ย. ๒๕๔๑

รายงานฉบับสมบูรณ์

การสำรวจชนิดของนกและพัฒนาศักยภาพของชุมชนตัวอย่าง
เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โดย

นริทธิ์ สิตะสุวรรณ

สิริวดี ชมเดช

ทศพล สุภาหาญ

ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการ
ทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย ซึ่งร่วมจัดตั้งโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
และศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ

พ.ศ. 2541

รายงานฉบับสมบูรณ์

การสำรวจชนิดของนกและพัฒนาศักยภาพของชุมชนตัวอย่าง
เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โดย

นริทธิ์ สีตะสุวรรณ

สิริวดี ชมเดช

ทศพล สุภาหาญ

ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการ
ทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย ซึ่งร่วมจัดตั้งโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
และศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ

พ.ศ. 2541

การสำรวจชนิดของนกและพัฒนาศักยภาพของชุมชนตัวอย่างเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

นริทธิ์ สีตะสุวรรณ, สิริวิศิ ชมเดช และทศพล สุภาหาญ
ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทคัดย่อ

การสำรวจความหลากหลายชนิดของนกบริเวณหมู่บ้าน 4 แห่ง คือ บ้านห้วยฮี บ้านห้วยเสือเฒ่า และบ้านห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน และบ้านถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งแต่เดือน มกราคม ถึง ธันวาคม 2541 พบนกบริเวณหมู่บ้านทั้ง 4 แห่ง 49 วงศ์ รวม 264 ชนิด คือบ้านห้วยฮี 202 ชนิด บ้านห้วยเสือเฒ่า 142 ชนิด บ้านห้วยผา 70 ชนิด และบ้านถ้ำลอด 153 ชนิด เป็นนกที่พบในทั้ง 4 แห่ง 23 วงศ์ 39 ชนิด นกชนิดที่เด่นในทุกแห่งคือ นกปรอดเหลืองหัวจุกและนกปรอดหัวโขน ที่บ้านถ้ำลอดนกชนิดเด่นอีกชนิด คือ นกนางแอ่นตะโพกขาวหางแดง และได้บันทึกชื่อนกจากภาษาของชนเผ่า คือ ภาษาได 93 ปกาเกอะญอ 92 และ กะเหรี่ยงแดง 52 ชื่อ บันทึกความเชื่อของชนเผ่าที่เกี่ยวกับนก ซึ่งแตกต่างกัน คือ บ้านห้วยฮีเป็นชนเผ่าปกาเกอะญอ บ้านห้วยเสือเฒ่าเป็นกะเหรี่ยงแดง บ้านห้วยผาและบ้านถ้ำลอดเป็นไทยใหญ่ ได้ฝึกอบรมผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นบุคลากรในท้องถิ่น เพื่อเป็นวิทยากรในการอบรม การดูแลและเยาวชนหมู่บ้าน ที่ห้วยฮีและถ้ำลอด สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และได้ประชุมระดม ความคิดจากกลุ่มต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ซึ่งทุกแห่งอยากส่งเสริมกิจกรรมดูแลและตั้งกลุ่มของหมู่บ้านเพื่อ จัดการการท่องเที่ยวต่อไป

A Bird Survey and the Potential Development of Model Communities for Ecotourism in Mae Hong Son Province

Narit Sitasuwan, Siriwadee Chomdej and Thosapol Suphahan

Department of Biology, Faculty of Science, Chiang Mai University, Chiang Mai.

Abstract

A survey of bird diversity was carried out in the areas around four rural communities in Mae Hong Son Province: Ban Huay He, Ban Huay Pha and Ban Huay Sue Thau in Muang District, and Ban Tham Lod in Pang Ma Pha District, from January to December 1998. 264 bird species in 49 families were recorded; Ban Huay He:202, Ban Huay Pha:70, Ban Huay SueThau:142, and Ban Tham Lod:153 species. The common bird species in the observed areas were 39 species in 23 families. The dominant species in all areas were black-crested bulbul (*Pycnonotus melanicterus*) and red-whiskered bulbul (*Pycnonotus jocosus*), whilst at Ban Tham Lod, the dominant species was also pacific swift (*Apus pacificus*). The common name of the birds in three tribal languages were recorded : 93 names in Tai, 92 names in Karen and 52 names in Red Karen. The traditional beliefs and myths of the three tribes with regard to the birds were also recorded. Towards the Ecotourism program, training in 'Bird-watching' was imparted to the volunteers from the local communities and the students at Ban Huay He and Ban Tham Lod, preparing them to be guides and future trainers.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
บทนำ	1
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	1
ทบทวนเอกสาร	2
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ผลและอภิปรายผลการวิจัย	7
ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่สำรวจจนก	7
การสำรวจจนก	11
การเทียบชื่อนกในภาษาของชนเผ่าต่าง ๆ	35
ความเชื่ออันเกี่ยวกับนกของชนเผ่า	40
การเพิ่มศักยภาพของเยาวชนในหมู่บ้านตัวอย่างในการดูแล	58
การประชุมระดมความคิดเพื่อการจัดรูปแบบการท่องเที่ยว	
เชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านตัวอย่าง	77
สรุปผลการวิจัย	87
กิตติกรรมประกาศ	87
เอกสารอ้างอิง	88
ภาคผนวก	91

บทที่ 1

บทนำ

คำนำ

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีพื้นที่กว่าร้อยละ 70 เป็นป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ ประกอบด้วยขุนเขาที่สลับซับซ้อน มีแหล่งน้ำที่สำคัญหลายแห่ง ด้วยพื้นที่ทั้งจังหวัดกว่า 7.9 ล้านไร่ หากมีประชากรเพียง 230,000 คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามพื้นราบที่มีเพียง 200,000 ไร่ และมีฐานะยากจน จึงเป็นเหตุให้มีการบุกรุกทำลายป่าและทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้นทุกปี จากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ.2540 ได้เสนอกรอบการพัฒนาประเด็นที่สำคัญด้านหนึ่งคือ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน และการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพสูงขึ้น เพื่อการพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้ยั่งยืนต่อไป

การวิจัยด้านความหลากหลายทางชีวภาพของพืช-สัตว์ สัมพันธ์กับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับพืช-สัตว์ชนิดนั้น ๆ จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการวางแผนจัดการทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดความเข้าใจในระบบของความหลากหลาย ประโยชน์ต่อท้องถิ่นและวิธีการนำเสนอภูมิปัญญาที่มี เสริมด้วยหลักทางวิชาการ จะนำไปสู่การเพิ่มศักยภาพของบุคลากรท้องถิ่นโดยเฉพาะเพื่อจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งจะมีผลทำให้ประชาชนท้องถิ่นมีโอกาสจัดการระบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน ทำให้เกิดการสร้างงานที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ แต่กลับเพิ่มการระวังกษัตริย์ชาติไปพร้อม ๆ กับการเพิ่มรายได้ให้ประชากรอีกด้วย การสำรวจความหลากหลายของนกในหมู่บ้านตัวอย่างของอำเภอเมืองและอำเภอปางมะผ้า ประกอบกับการวิเคราะห์ภูมิปัญญาของชาวบ้านเกี่ยวกับนกบางชนิด การจัดการอบรมและให้ความรู้เชิงวิชาการ จะเป็นโมเดลหรือแบบจำลองตัวอย่างให้แก่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อขยายไปสู่หมู่บ้านอื่น ทำให้เกิดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะนกอย่างมีระบบ สร้างการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการดูนกมิติใหม่ คือการดูนกผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้การดูนกมีความแปลกใหม่และได้รับความรู้ในอีกแนวทางจากการดูนกที่มีมาแต่เดิม และจะเป็นโครงการนำร่องให้แก่จังหวัดอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจความหลากหลายของนกในเขตหมู่บ้านที่กำหนด
2. เพื่อรวบรวมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับนกบางชนิด
3. เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรท้องถิ่นให้มีความรู้เชิงวิชาการเกี่ยวกับนกมากยิ่งขึ้น
4. เพื่อจัดตั้งโมเดลของชุมชนเป็นตัวอย่างในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

บททวนเอกสาร

งานวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพของนกในประเทศไทย คำนึงมาเป็นเวลานานและกว้างขวางพอสมควร แต่ส่วนมากเริ่มจากในเขตอนุรักษ์โดยกฎหมาย เช่น อุทยานแห่งชาติหรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (Round, 1984) ถึงแม้ว่าการศึกษาด้านปักษีวิทยาในประเทศไทยจะมีมากกว่าร้อยปี (โอภาส, 2523) แต่ข้อมูลด้านความหลากหลายของนกก็ยังไม่กระจ่างชัดไปทั้งหมด การสำรวจชนิดและประชากรของนกในธรรมชาติในเขตภาคเหนือมีรายงานที่ค่อนข้างสมบูรณ์ คือ จากคอยสุเทพ - ปุยและคอยอินทนนท์ (Beaver and Sitasuwan, 1985 : Conservation Data Center, 1989) ส่วนในภาคอื่น ๆ อาจเป็นการศึกษาการกระจายของนกแต่ละชนิด เช่น นกยูงในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง (ศักดิ์สิทธิ์และคณะ, 2538) นกเงือกในประเทศไทย (อดิศักดิ์และคณะ, 2538) หรือในแหล่งที่อยู่อาศัยเฉพาะ เช่น พื้นที่ชุ่มน้ำ (พรทิพย์, 2523 : นุกุลและสุรพล, 2528 : สุรพล, 2534) ป่าชายเลน (ธีรภัทรและจิตต์, 2534) ป่าพรุ (ศิริพร, 2536) และ Round (1988) ได้รายงานการกระจายของนกประจำถิ่นในป่าแบบต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย ซึ่ง Round ได้รายงานไว้ในบางแห่งก็ยังขาดข้อมูลอยู่

งานวิจัยบางส่วนได้มุ่งเน้นในเรื่องการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการสำรวจนกด้วย เช่น นิเวช (2536) ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงชนิดสัตว์ป่าบนเกาะพีพีคอนและเกาะพีพีเลจังหวัดกระบี่ พบว่า การท่องเที่ยวมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้ชนิดของสัตว์มีทั้งเพิ่มขึ้นและลดลง วสิน (2536) สำรวจนกเพื่อจุดประสงค์ที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี วสินเสนอว่าน่าจะเป็นไปได้หากอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เช่น ในด้านที่พักแรมและการคมนาคม แต่ Elliott (1992) ได้รายงานการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่มายังภาคเหนือของประเทศไทย ความเห็นส่วนมากไม่เห็นด้วยที่จะสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่หรูหรา เช่น โรงแรม หรือถนนขนาดใหญ่ในเขตอุทยานแห่งชาติ หากสิ่งที่ดีควรพัฒนาน่าจะเป็นข้อมูลทางวิชาการที่ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวมากกว่า

ในปัจจุบันมีหน่วยงานและผู้ที่มีสนใจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กันมากขึ้น โดยเฉพาะใช้การดูนก (bird watching) เป็นหัวข้อการท่องเที่ยว มีทั้งการจัดทำหนังสือแนะนำในการดูนก (สุธี, 2540) เอกสารสำหรับการท่องเที่ยว (อุทัย, 2541) รวมทั้งการจัดกลุ่มท่องเที่ยวเพื่อดูนกตามสถานที่ต่าง ๆ (สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย, 2542 : สโมสรสื่อเดินทาง, 2542) นอกจากนี้การให้ความรู้เรื่องการดูนกยังจัดทำในรูปค่ายเยาวชน เช่น ค่ายเยาวชนอนุรักษ์นกและธรรมชาติ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2533 เป็นจำนวนถึง 22 ค่าย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในด้านการอนุรักษ์แก่เยาวชนโดยทั่วไป และเพิ่มความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับนกให้มากขึ้นและถูกต้องยิ่งขึ้น

จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพสูงสำหรับการท่องเที่ยวจังหวัดหนึ่ง เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงเป็นป่าไม้ ซึ่งมีถึง 78 % ของพื้นที่จังหวัด และยังไม่ถูกรบกวนมากนัก ทำให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งสถานที่ที่นักท่องเที่ยวรู้จักเป็นอย่างดี เช่น วนอุทยานถ้ำปลา และบางสถานที่ที่นักท่องเที่ยวยังไม่รู้จักกันแต่ในวงแคบ เช่น ถ้ำต่าง ๆ (สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2540) และเมื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นที่นิยม จังหวัดแม่ฮ่องสอนก็เป็นสถานที่หนึ่งที่มีการท่องเที่ยวต่าง ๆ มุ่งเข้าไปจัดการในพื้นที่ เพื่อสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นและมีการโฆษณาให้เข้าไปท่องเที่ยวกันอย่างมากมาย เช่น ปาริชาติ (2536) รวบรวมบทความและการโฆษณาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนอย่างละเอียดในรูปหนังสือแนะนำจังหวัดแม่ฮ่องสอน และเป็นคู่มือการท่องเที่ยวที่ค่อนข้างสมบูรณ์เล่มหนึ่ง ภาคภูมิ (2541) แนะนำการขับรถท่องเที่ยวจากเชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอนเป็นวงรอบเพื่อศึกษาธรรมชาติที่สวยงามตามเส้นทางและในจังหวัดแม่ฮ่องสอน แต่อีกมุมหนึ่ง สุริย์ (2539) ได้รายงานผลกระทบจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปัญหา การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในชุมชนทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมภายหลังจากการที่ชุมชนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้าไป และยังเสนอทางออกที่เหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดเป็นกิจกรรมที่ดำเนินต่อไปอย่างยั่งยืน

เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนประกอบด้วยประชากรที่มาจากชาติพันธุ์ที่มีความหลากหลาย (สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2540) ทำให้ลักษณะทางสังคม ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม ภาษา ตลอดจนความเชื่อที่แตกต่างกัน ประชากรดั้งเดิมเป็นชาวไต หรือไทยใหญ่ และมีชาวไทยภูเขาอีก 5 เผ่า คือ กะเหรี่ยง ม้ง ลัวะ มูเซอ และลีซอ กระจายกันอยู่ทุกอำเภอ ประชากรชาวไทยภูเขาเผ่าที่มีจำนวนมากที่สุด คือ กะเหรี่ยง (สุริย์, 2539) ส่วนมากเป็นกะเหรี่ยงสะกอ (ประวิตร, 2541) นอกจากนี้ยังมีชาวไทยจากจังหวัดอื่นเข้าไปตั้งถิ่นฐานทำมาหากินตามพื้นราบหรือในตัวเมือง ด้วยความหลากหลายในชาติพันธุ์ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งทำให้เกิดการท่องเที่ยวเข้าไปยังจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อสัมผัสวัฒนธรรมที่แปลกไปจากชาติพันธุ์ของคน อีกทั้งในปัจจุบันมีการอพยพเข้ามาของชนเผ่าอีกหลายเผ่าจากชายแดนประเทศเมียนมา เช่น ปาดอง ละซา เป็นต้น (ธนิต, 2541 คัดต่อส่วนบุคคล) ทำให้เกิดการท่องเที่ยวในลักษณะการไปดูความแปลกของชาติพันธุ์ต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มเป็นธุรกิจเต็มรูปแบบ ซึ่งมีผลกระทบอย่างมากที่ทำให้ชุมชนแต่ละเผ่าเกิดการเปลี่ยนแปลง (สุริย์, 2539)

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 แนวทางในการดำเนินโครงการ

2.1.1 การสำรวจความหลากหลายของนก

สำรวจความหลากหลายของนกตามเส้นทางผ่านหมู่บ้านที่กำหนดของอำเภอเมืองและอำเภอปางมะผ้าในรอบปี บันทึก ชนิด จำนวน พฤติกรรมที่พบตลอดจนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความหลากหลายของชนิดกับสภาพแวดล้อม

2.1.2 ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับนก

ศึกษาและบันทึกจากการสัมภาษณ์บุคคลากรท้องถิ่น อาทิ ผู้อาวุโส ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับนก โดยรวบรวมความรู้ทุกอย่าง เช่น ชื่อท้องถิ่น พฤติกรรม ความเชื่อ และเรื่องราว ตลอดจนนิทาน บทเพลง บทกวีที่เล่าขานต่อกันมาเป็นเวลานาน

2.1.3 การเพิ่มศักยภาพของบุคคลากรท้องถิ่น

จัดฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับนกในลักษณะผสมผสานความรู้ทางวิชาการกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อชาวบ้าน นักเรียน นักศึกษาและเยาวชนในท้องถิ่นได้มีแนวความคิดเชิงอนุรักษ์ไปในทิศทางที่ถูกต้อง

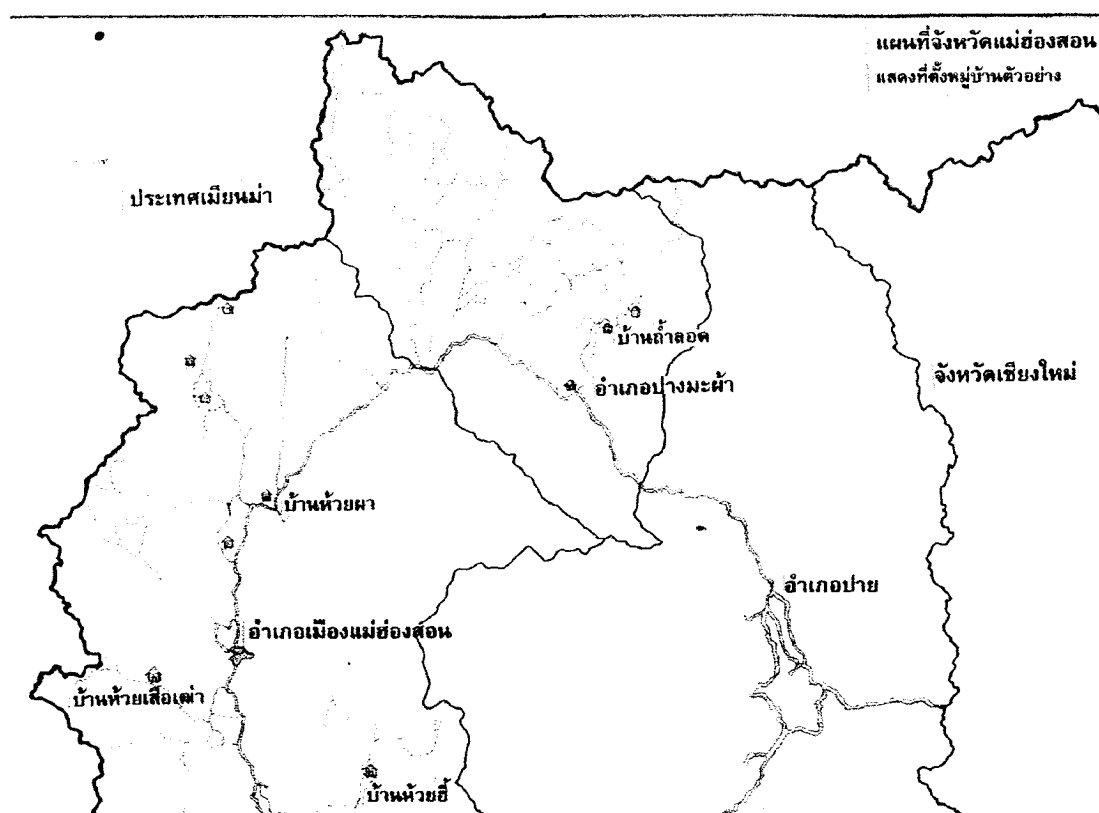
2.2 กิจกรรมของโครงการวิจัย

2.2.1 กำหนดหมู่บ้านตัวอย่างเป็นสถานที่ศึกษาวิจัย (ภาพที่ 1) ดังนี้

อำเภอเมือง	- บ้านหัวฮี (น้ำสุหายใจ) พิกัด $19^{\circ} 12' N : 98^{\circ} 02' E$ ระดับความสูงจากน้ำทะเลปานกลาง 720 เมตร
	รอบหมู่บ้าน พิกัด $19^{\circ} 12' 32'' N : 98^{\circ} 04' 46'' E$ ระดับความสูงจากน้ำทะเลปานกลาง 1080 เมตร
	- บ้านหัวผา พิกัด $19^{\circ} 24' N : 98^{\circ} E$ ระดับความสูงจากน้ำทะเลปานกลาง 300 เมตร
	- บ้านหัวเสือเผ่า พิกัด $19^{\circ} 15' N : 97^{\circ} 52' E$ ระดับความสูงจากน้ำทะเลปานกลาง 240 เมตร
อำเภอปางมะผ้า	- บ้านถ้ำตอด พิกัด $19^{\circ} 34' N : 98^{\circ} 16' E$ ระดับความสูงจากน้ำทะเลปานกลาง 620 เมตร

2.2.2 กำหนดเส้นทางสำรวจนก ในสถานที่วิจัยตามข้อ 2.2.1 โดยการสำรวจนำร่อง กำหนดจุดบันทึกข้อมูลและกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล โดยวิธี Line transects หรือ Point counts หรือผสมผสาน เส้นทางสำรวจในทุกเส้นทางมีระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินสำรวจประมาณ 5 - 6 ชั่วโมง โดยทำการสำรวจส่วนมากในช่วงเช้าตั้งแต่ฟ้าสางเป็นต้นไป อาจมีการสำรวจเสริมในช่วงบ่ายถึงค่ำด้วย

ภาพที่ 1 แผนที่หมู่บ้านตัวอย่าง

2.2.3 เก็บข้อมูลความหลากหลายของนก

ก. การเก็บข้อมูลโดยคณะผู้วิจัย ดำรงและบันทึกข้อมูลทั้งชนิด จำนวน พฤติกรรมและสภาพแวดล้อมตามจุดที่กำหนดในข้อ 2. อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ในแต่ละสถานที่ ครั้งละ 2 วัน เป็นเวลา 12 เดือน อุปกรณ์ในการสำรวจ คือ กล้องส่องทางไกลแบบสองตา (prismatic binocular) ขนาด 8 X 40 และกล้อง telescope (15 - 60) X 60 กล้องถ่ายภาพ เครื่องบันทึกเสียง และอุปกรณ์บันทึกข้อมูลอื่น ๆ

คู่มือการวินิจฉัยชนิดของนกใช้ A Guide to the Birds of Thailand (Lekagul and Round ,1991)

ข. การเก็บข้อมูลโดยผู้ช่วยวิจัยท้องถิ่น คัดเลือกผู้ช่วยวิจัยหมู่บ้านละ 2 คน ดังนี้

บ้านห้วยอี นายสมจิตร ททรัพย์สิทธิเสรี และ นายตะวัน กวางทุ

บ้านห้วยผา นายเกียรติ ลอทะ และ นายอำนาจ ขอดมณี

บ้านห้วยเสือเฒ่า นายจงพัศ จิตรเมตตาปวิสุทธิ นายพา ศาสตรวิดิ (และ นายทองคำ พุเกียรติธนาชัย แทนนายพา ในเดือน พฤศจิกายนและธันวาคม)

บ้านถ้ำลอด นายอรุณ เบญจมาศสินเงินและ นายรัชเดช การวิเศษศักดิ์

ฝึกอบรมการวินิจฉัยนกและการบันทึกข้อมูลทางวิชาการ แล้วให้สำรวจนกตามเส้นทางที่กำหนด เดือนละ 8 ครั้ง เป็นเวลา 12 เดือน อุปกรณ์ที่ใช้คือ กล้องส่องทางไกลแบบสองตา ขนาด 8 X 40 และคู่มือการวินิจฉัยนก A Guide to the Birds of Thailand (Lekagul and Round ,1991)

2.2.4 เก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับนก

สัมภาษณ์บุคลากรในท้องถิ่น ได้แก่ผู้อาวุโสของหมู่บ้านถึงชื่อนกในภาษาถิ่น เรื่องราว ความเชื่อ และสิ่งที่เล่าขานของนกในท้องถิ่นนั้น โดยการบันทึกเสียงเป็นภาษาของชนเผ่า และสัมภาษณ์ผ่านล่าม

2.2.5 ฝึกอบรมบุคลากรท้องถิ่น

จัดกิจกรรมค่ายเยาวชนอบรมการดูนกให้แก่นักเรียนของโรงเรียนในหมู่บ้านและเยาวชนในหมู่บ้าน อำเภอเมือง 1 ครั้ง ที่บ้านห้วยอี และอำเภอปางมะผ้า 1 ครั้ง ที่บ้านถ้ำลอด รวม 2 ครั้ง ๆ ละ 1 วัน

จัดการประชุมระดมความคิดเห็นของบุคลากรท้องถิ่น โดยนำข้อมูลความหลากหลายที่สำรวจได้ ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เสนอให้ชุมชนวางแผนการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ด้วยตนเอง จัดประชุม 1 ครั้ง

บทที่ 3

ผลและอภิปรายผลการวิจัย

ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่สำรวจจนก

บ้านห้วยอี บริเวณที่สำรวจโดยคณะผู้วิจัย คือ บริเวณน้ำสุหายใจ (ภาพที่ 2) เป็นหุบเขาที่มีระดับความสูงประมาณ 720 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง มีถนนลูกรังสายบ้านแม่สะกิด - ห้วยคอง ตัดผ่าน รอบด้านเป็นภูเขาตลบชันชัน มีลำห้วยขนาดเล็กไหลเลียบถนนมีน้ำไหลตลอดทั้งปี และเคยมีน้ำไหลออกมาจากลำที่เรียกน้ำสุหายใจลงยังลำห้วยดังกล่าว แต่ในปัจจุบันไม่มีน้ำออกจากลำแล้ว ป่าไม้บริเวณนี้เป็นป่าเบญจพรรณ และป่าไผ่ ฤดูแล้ง ไม้ส่วนมากผลัดใบและได้รับผลกระทบจากไฟตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน ไม้ขนาดใหญ่ที่พบเป็นพวกไทร มะเดื่อ สะเดาช้าง ฯลฯ ซึ่งมีดอกและผลที่เป็นอาหารของนกหมุ่นเวียนกันไปตลอดทั้งปี สภาพป่าบางส่วนไม่ถูกทำลายมากนัก ส่วนที่ถูกตัดฟันมากที่สุด คือ ไม้ไผ่ มีไร่ข้าว ข้าวโพดและชิงของชาวกะเหรี่ยง ซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้ ๆ เส้นทางสำรวจ 2 - 3 กิโลเมตรเท่านั้น มีสถานีของเจ้าหน้าที่หน่วยพิทักษ์ป่าของอุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินตั้งอยู่ มีเจ้าหน้าที่ชาวปกากะญออาศัยอยู่ประมาณ 6 - 7 คน เส้นทางเดินสำรวจขึ้นจากหน่วยพิทักษ์ป่าไปตามถนนลูกรังแล้วเดินขึ้นไปตามไหล่เขาที่ล้อมรอบบริเวณน้ำสุหายใจด้านตะวันออก จากนั้นวกลงด้านตะวันตกของน้ำสุหายใจ ระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร

ที่หมู่บ้านห้วยอี เป็นชุมชนขนาดเล็ก มีประมาณ 20 หลังคาเรือน ตั้งอยู่บนเนินเขาที่ระดับความสูงประมาณ 1080 เมตรเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง มีถนนลูกรังสายบ้านแม่สะกิด - ห้วยคองผ่านกลางหมู่บ้าน รอบหมู่บ้านเป็นป่าเบญจพรรณที่มีต้นไม้ขนาดกลางไปจนถึงขนาดใหญ่ มีไร่ข้าว ข้าวโพด และพืชอื่น ๆ ที่ชาวปกากะญอนำมาปลูกกระจายอยู่ทั่วไป ลักษณะของพรรณไม้ตามธรรมชาติคล้ายคลึงกับที่น้ำสุหายใจ สภาพป่าค่อนข้างดี แต่การขยายตัวของถนนและการซ่อมแซมถนนที่ชำรุดส่งผลกระทบต่อป่าไม้และพื้นดินมาก เนื่องจากการตัดไม้ออกไปทำให้เกิดการพังทลายของหน้าดินตามไหล่เขามองเห็นได้ทั่วไปริมถนน เส้นทางสำรวจเริ่มจากเส้นทางถนนที่ผ่านหมู่บ้านแล้ววกลงด้านข้างซึ่งเป็นป่าเบญจพรรณ

บ้านห้วยผา เส้นทางที่สำรวจเป็นทางเดินขึ้นจากหมู่บ้านไปตามไหล่เขา (ภาพที่ 3) แล้ววกอ้อมมาลงอีกด้านหนึ่งของหมู่บ้าน เส้นทางเดินมีลักษณะเป็นวงกลม บ้านห้วยผาตั้งอยู่ริมถนนสายแม่ฮ่องสอน - ปาย ห่างจากอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนประมาณ 18 กิโลเมตร เป็นชุมชนขนาดกลางประมาณ 100 หลังคาเรือน เป็นชาวไทยใหญ่ทั้งหมด เส้นทางเดินสำรวจขึ้นจากหมู่บ้านทางทิศตะวันออก ผ่านที่ราบในหุบเขาที่มีลำธารขนาดกลางไหลผ่าน มีน้ำไหลตลอดทั้งปี สองข้างลำธารเป็นนาข้าวของชาวบ้าน ที่ปลูกไปตามที่ราบและทำเป็นขั้นบันไดไปตามระดับความสูงที่ต่างกัน จากนั้นเป็นป่าเบญจพรรณขึ้นไปตามลาดไหล่

ภาพที่ 2 น้ำสวยใจ บ้านห้วยฮี้

ภาพที่ 3 บ้านห้วยผา

เขาจนถึงยอด พนมไม่มีพวกเหียง ไม่ก่อ ฯลฯ พื้นดินค่อนข้างแห้งแล้ง ทางเดินสำรวจลงที่ถนนใหญ่ ใกล้หมู่บ้านทางทิศเหนือ ความยาวของเส้นทางประมาณ 3 กิโลเมตร

บ้านห้วยเสือเฒ่า เส้นทางที่สำรวจเป็นเส้นทางที่เดินขึ้นไปตามห้วย ชื่อ ห้วยชะหินดั่งนา (ภาพที่ 4) อยู่ติดกับหมู่บ้านห้วยเสือเฒ่าซึ่งเป็นหมู่บ้านขนาดกลางมีประมาณ 50 หลังคาเรือน ประกอบด้วยชนเผ่ากะเหรี่ยงแดงและปาดองหรือกะเหรี่ยงคอยาว ซึ่งเป็นกลุ่มของชนเผ่าที่อพยพข้ามชายแดนเข้ามาภายหลังทางจังหวัดแม่ฮ่องสอนจัดให้มาตั้งบ้านเรือนที่หมู่บ้านนี้และกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อชม “กะเหรี่ยงคอยาว” อีกแห่งหนึ่ง ซึ่งมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก กลางหมู่บ้านมีลำห้วยใหญ่ไหลผ่านและมีลำห้วยอีกหลายสายไหลคดเคี้ยวลงมาบรรจบกัน มีถนนลูกรังแยกจากถนน รพช. ท่าโป่งแดงเข้ามาสู่หมู่บ้านห้วยเสือเฒ่าข้ามลำห้วยเป็นระยะ ๆ ระยะทางจากจุดแยกเข้าหมู่บ้านประมาณ 6 กิโลเมตร ป่าไม้รอบหมู่บ้านเป็นป่าเบญจพรรณ บางแห่งเปลี่ยนเป็นนาข้าวและสวนผลไม้ ในระยะหลังมีการนำช้างเข้ามาเลี้ยงเพื่อให้นักท่องเที่ยวเช่านั่งชมธรรมชาติมีจำนวนมากกว่า 30 เชือก จึงเห็นผลกระทบจากช้างต่อป่าไม้และแหล่งน้ำ เนื่องจากผู้เลี้ยงปล่อยช้างให้หากินอย่างอิสระในเวลากลางคืน ช้างจึงเดินเข้าไปในป่าหากินอยู่รอบบริเวณนั้น นอกจากนี้ยังมีการลักลอบตัดไม้และเผาป่า ซึ่งมีผลกระทบต่อป่าไม้มากพอสมควร ห้วยชะหินดั่งนาในปีที่สำรวจแห้งในฤดูแล้ง มีน้ำขังอยู่เพียงบางแห่ง ในช่วงฤดูฝนมีน้ำไหลบ้างหลังฝนตก ลำห้วยทอดสูงขึ้นจากหมู่บ้านขึ้นไปตามหุบเขา ชาวบ้านใช้เป็นทางเดินเข้าไปหาของป่าและล่าสัตว์บ้านถ้ำลอด ถ้ำลอดเป็นถ้ำขนาดใหญ่มีถ้ำน้ำถ้ำลอดถ้ำมีน้ำตลอดปี ตัวถ้ำลอดอยู่ในเขตของสถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด ซึ่งเดิมเป็นวนอุทยานถ้ำน้ำลอดจึงมีการดูแลรักษาอย่างดีจากเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ มีสำนักสงฆ์ตั้งอยู่ใกล้ ๆ กับปากถ้ำ หมู่บ้านถ้ำลอดอยู่ห่างออกไปทางทิศใต้ประมาณ 1 กิโลเมตรจากตัวถ้ำ เป็นหมู่บ้านขนาดค่อนข้างใหญ่ มีประมาณ 100 กว่าหลังคาเรือน ประชากรเป็นชาวไทยใหญ่ ป่าไม้รอบบริเวณถ้ำเป็นป่าเบญจพรรณมีการผลัดใบในฤดูแล้ง และป่าไผ่ ริมถ้ำน้ำถ้ำและใกล้สถานีพัฒนาและส่งเสริม ฯ ที่มีต้นไม้ขนาดใหญ่ทั้งที่มีตามธรรมชาติและเจ้าหน้าที่ปลูกขึ้น มีโป่งน้ำขนาดใหญ่ไม่ใหญ่มาก ชื่อ โป่งป๊วย (ภาพที่ 5) อยู่ห่างจากถ้ำไปทางทิศเหนือประมาณ 1 กิโลเมตร มีน้ำขังตลอดปีมีสัตว์ป่าและสัตว์เลื้อย คือ วัวของชาวบ้านลงมากินน้ำและหญ้าเกือบทุกวัน ป่าไม้บริเวณนี้ถูกเผาด้วยเช่นกันแม้จะอยู่ใกล้กับสถานีของกรมป่าไม้ รวมทั้งมีการตัดไม้เพื่อใช้ประโยชน์ด้วย ถ้ำลอดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามามากพอสมควรโดยเฉพาะวันหยุดราชการ แต่นักท่องเที่ยวจะเข้าไปเฉพาะบริเวณถ้ำลอดเท่านั้น เส้นทางสำรวจเริ่มจากบริเวณสถานีพัฒนาและส่งเสริม ฯ เดินไปตามทางเดินของนักท่องเที่ยวทั่วไปสู่ถ้ำลอดและแยกข้ามถ้ำน้ำถ้ำตามทางเดินของชาวบ้านสู่โป่งป๊วย และกลับตามทางเดิม ระยะทางเดินประมาณ 3 กิโลเมตร

ภาพที่ 4 บ้านห้วยเสือเฒ่า

ภาพที่ 5 ไป่งป้วย

การสำรวจนก

จากการสำรวจนกโดยคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยที่เป็นบุคลากรของท้องถิ่นจากทั้ง 4 หมู่บ้าน ตัวอย่าง พบนกรวมทั้งสิ้น 264 ชนิด ใน 49 วงศ์ โดยแยกเป็นพบโดยคณะผู้วิจัยรวม 168 ชนิด ใน 41 วงศ์ และพบโดยผู้ช่วยวิจัย 264 ชนิด 49 วงศ์ แยกตามหมู่บ้านได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนชนิดของนกที่พบบริเวณหมู่บ้านตัวอย่าง 4 แห่ง

หมู่บ้าน	ระดับความสูง(ม)	จำนวนชนิดที่พบโดยผู้วิจัย	จำนวนชนิดที่พบโดยผู้ช่วย	จำนวนชนิดที่พบรวม
บ้านห้วยอี	720	117	202	202
บ้านห้วยเสือเฒ่า	240	46	128	142
บ้านห้วยผา	300	37	61	70
บ้านถ้ำลอด	620	90	137	153
รวม		168	264	264

วงศ์ของนกที่พบทั้งหมด 49 วงศ์และจำนวนชนิดของแต่ละวงศ์แสดงในตารางที่ 2 โดยวงศ์ที่พบจำนวนชนิดมากที่สุด คือ วงศ์ Sylviidae รองลงไปคือ วงศ์ Timaliidae

ตารางที่ 2 รายชื่อวงศ์และจำนวนชนิดที่พบในแต่ละวงศ์

ชื่อวงศ์	จำนวนชนิดที่พบโดยผู้วิจัย	จำนวนชนิดที่พบโดยผู้ช่วย
1. Aridae	2	3
2. Accipitridae	8	11
3. Phasianidae	2	4
4. Turnicidae	-	1
5. Rallidae	-	1
6. Columbidae	8	10
7. Psittasidae	1	3
8. Cuculidae	9	10
9. Strigidae	1	7
10. Caprimulgidae	-	1

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชื่อวงศ์	จำนวนชนิดที่พบ โดยผู้วิจัย	จำนวนชนิดที่พบ โดยผู้ช่วย
11. Trogonidae	1	2
12. Alcedinidae	2	5
13. Meropidae	2	3
14. Coraciidae	1	1
15. Upupidae	-	1
16. Bucerotidae	2	2
17. Megalaimidae	6	6
18. Picidae	11	16
19. Eurylaimidae	-	1
20. Pittidae	-	1
21. Apodidae	3	3
22. Hemiprocnidae	1	1
23. Hirundinidae	2	2
24. Alaudidae	-	1
25. Motacillidae	5	7
26. Camphagidae	6	11
27. Chloropseidae	4	5
28. Pycnonotidae	12	16
29. Dicruridae	5	7
30. Oriolidae	3	4
31. Irenidae	1	1
32. Corvidae	4	7
33. Paridae	2	2
34. Sittidae	2	2
35. Timaliidae	14	21
36. Sylviidae	13	27
37. Turdidae	9	15

ตารางที่ 2 (ต่อ)

38. Muscicapidae	8	13
39. Rhipiduridae	2	2
40. Monarchidae	2	2
41. Laniidae	1	1
42. Sturnidae	3	4
43. Nectariniidae	4	7
44. Dicaeidae	3	5
45. Zosteropidae	2	3
46. Passeridae	1	2
47. Estrildidae	1	2
48. Fringillidae	1	1
49. Emberizidae	-	1
รวม	168	264

ชนิดของนกที่พบในทุกหมู่บ้านตัวอย่าง มี 39 ชนิด 23 วงศ์ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ชื่อวงศ์ (family) และจำนวนชนิดที่พบในทุกหมู่บ้านตัวอย่าง

วงศ์	จำนวนชนิด
Accipitridae	2
Phasianidae	1
Columbidae	3
Psittasidae	1
Cuculidae	1
Strigidae	1
Alcedinidae	1
Megalaimidae	2
Picidae	1
Apodidae	1
Motacillidae	2

ตารางที่ 3 (ต่อ)

วงศ์	จำนวนชนิด
Campephagidae	2
Chloropseidae	2
Pycnonotidae	4
Dicruridae	4
Oriolidae	2
Corvidae	1
Sittidae	1
Sylviidae	1
Turdidae	3
Monarchidae	1
Dicaeidae	1
Estrildidae	1

นกชนิดที่เด่น (dominant species) ของทั้ง 4 บริเวณ คือ นกในวงศ์นกกปรอด (Pycnonotidae) ได้แก่ นกปรอดเหลืองหัวจุก (*Pycnonotus melanicterus*) และนกปรอดหัวโขน (*Pycnonotus jocosus*) ชก เว้นที่บ้านถ้ำลอด มีนกนางแอ่นตะโพกขาวหางแฉก (*Apus pacificus*) เป็นนกชนิดที่เด่นด้วย เนื่องจากเป็นนกที่อาศัยและทำรังอยู่ภายในถ้ำลอดเป็นจำนวนมาก

รายชื่อนกที่พบในแต่ละหมู่บ้านตัวอย่างที่พบโดยคณะผู้วิจัยแสดงในตารางที่ 4 ได้รวมเอาการพบนกที่บริเวณโป่งสามปีกที่อยู่ห่างจากบ้านถ้ำลอดไปทางทิศตะวันตกประมาณ 25 กิโลเมตร จากการสำรวจ 2 ครั้ง และบ้านห้วยมะเขือส้ม ซึ่งมีระดับความสูงประมาณ 1000 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล ห่างจากบ้านห้วยผาไปทางทิศตะวันตกประมาณ 30 กิโลเมตรจากการสำรวจ 2 ครั้ง และรายชื่อนกที่พบโดยผู้ช่วยวิจัยซึ่งเป็นบุคลากรท้องถิ่นแสดงในตารางที่ 5 เป็นผลมาจากการสำรวจที่บ้านห้วยอี 88 ครั้ง บ้านห้วยเสือเฒ่า 87 ครั้ง บ้านห้วยผา 87 ครั้ง และบ้านถ้ำลอด 93 ครั้ง

ตารางที่ 4 รายชื่อนกที่พบโดยคณะผู้วิจัย

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	HH	HP	TL	HS	HM	PSP	ST
Family Ardeidae								
นกยางกรอกพันธุ์จีน	<i>Ardeola bacchus</i>		X	X	X			V
นกยางเขียว	<i>Butorides striatus</i>			X				V
Family Accipitridae								
เหยี่ยวนกเขาชริตรา	<i>Accipiter badius</i>	X	X	X				R
เหยี่ยวนกกระจอกเล็ก	<i>Accipiter virgatus</i>	X		X			X	R
เหยี่ยวผึ้ง	<i>Pernis ptilorhynchus</i>	X						R
เหยี่ยวรุ้ง	<i>Spilornis cheela</i>	X	X	X			X	R
เหยี่ยวภูเข	<i>Spizaetus nipalensis</i>	X						R
เหยี่ยวนกเขาทอง	<i>Accipiter trivirgatus</i>	X						R
เหยี่ยวแมลงปอขาวแดง	<i>Microhierax caerulescens</i>	X	X	X			X	R
เหยี่ยวฮอบบี้	<i>Falco severus</i>			X	X			R
Family Phasianidae								
ไก่ฟ้าหลังขาว	<i>Lophura nycthemera</i>	X						R
ไก่ป่า	<i>Gallus gallus</i>	X		X				R
Family Columbidae								
นกเป็ดหางเข้	<i>Treron apicauda</i>			X				R
นกเป็ดหางพลั่ว	<i>Treron sphenura</i>						X	R
นกเขาเป็ดธรรมดา	<i>Treron curvirostra</i>	X	X	X			X	R
นกมูม	<i>Ducula badia</i>						X	R
นกเขาลายใหญ่	<i>Macropygia unchall</i>						X	R
นกเขาใหญ่, นกเขาลวง	<i>Streptopelia chinensis</i>	X	X					R
นกเขาเขียว	<i>Chalcophaps indica</i>	X						R
นกเขาพม่า	<i>Streptopelia orientalis</i>			X				R
Family Psittacidae								
นกกะลิง	<i>Psittacula finschii</i>	X	X	X	X		X	R
นกหกลีกล้วยแดง	<i>Loriculus vernalis</i>						X	R
Family Cuculidae								
นกคัคคูเหยี่ยวใหญ่	<i>Cuculus sparveroides</i>	X						R
นกคัคคูเหยี่ยวอกแดง	<i>Cuculus fugax</i>			X				R
นกคัคคูลาย	<i>Cacomantis sonneratii</i>	X			X			R
นกอีวาบตั๊กแตน	<i>Cacomantis merulinus</i>	X						R
นกคัคคูมรกต	<i>Chrysococcyx maculatus</i>	X						R/V
นกคัคคูสีม่วง	<i>Chrysococcyx xanthorhynchus</i>	X			X			R

ตารางที่ 4 ราชชื่อนกที่พบโดยคณะผู้วิจัย (ต่อ)

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	HH	HP	TL	HS	HM	PSP	ST
นกบั้งรอกใหญ่	<i>Phaenicophaeus tristis</i>	X		X			X	R
นกกระปูดใหญ่	<i>Centropus sinensis</i>	X	X	X		X	X	R
นกกระปูดเล็ก	<i>Centropus bengalensis</i>				X			R
Family Strigidae								
นกเค้าโมง, นกเค้าแมว	<i>Glaucidium cuculoides</i>	X		X				R
Family Trogonidae								
นกขุนแผนอกสีส้ม	<i>Harpactes oreskios</i>	X						R
Family Alcedinidae								
นกกะเต็นน้อยธรรมดา	<i>Alcedo atthis</i>			X				V
นกกะเต็นอกขาว	<i>Halcyon smyrnensis</i>	X	X		X		X	R
Family Meropidae								
นกจาบคาหัวสีส้ม	<i>Merops leschenaulti</i>		X			X		R
นกจาบคาคราน้ำเงิน	<i>Nyctyornis athertoni</i>	X		X				R
Family Coraciidae								
นกตะขาบทุ่ง	<i>Coracias benghalensis</i>		X	X			X	R
Family Bucerotidae								
นกแก๊ก	<i>Anthracoceros albirostris</i>						X	R
นกกก	<i>Buceros bicornis</i>	X						R
Family Megalaimidae								
นกคิงด้อ	<i>Megalaima virens</i>	X		X				R
นกโพระดกธรรมดา	<i>Megalaima lineata</i>	X	X	X	X		X	R
นกโพระดกคางเหลือง	<i>Megalaima franklinii</i>				X			R
นกโพระดกคอสีฟ้า	<i>Megalaima asiatica</i>	X				X		R
นกโพระดกหน้าผากดำ	<i>Megalaima australis</i>	X		X				R
นกตีทอง	<i>Megalaima haemacephala</i>	X	X	X	X			R
Family Picidae								
นกหัวขวานจิวทองลาย	<i>Picumnus innominatus</i>	X						R
นกหัวขวานจิวเขียว	<i>Sasia ochracea</i>				X			R
นกหัวขวานสีนวลหลังทอง	<i>Chrysocolaptes lucidus</i>		X	X				R
นกหัวขวานสามนิ้วหลังทอง	<i>Dinopium javanense</i>				X			R
นกหัวขวานเขียวหัวดำ	<i>Picus canus</i>			X				R
นกหัวขวานเขียวตะโพกแดง	<i>Picus erythropygius</i>			X				R
นกหัวขวานใหญ่หงอนเหลือง	<i>Picus flavinucha</i>			X	X			R
นกหัวขวานสีตาล	<i>Celeus brachyurus</i>			X				R

ตารางที่ 4 รายชื่อนกที่พบโดยคณะผู้วิจัย (ต่อ)

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	HH	HP	TL	HS	HM	PSP	ST
นกหัวขวานใหญ่สีดำ	<i>Dryocopus javensis</i>		X	X				R
นกหัวขวานคางแคระ	<i>Picoides canicapillus</i>	X		X	X			R
นกหัวขวานเขียวป่าไผ่	<i>Picus vittatus</i>						X	R
Family Apodidae								
นกแอ่นตาล	<i>Cypsiurus balasiensis</i>	X	X					R
นกแอ่นตะโพกขาวหางแฉก	<i>Apus pacificus</i>	X		X				R
นกแอ่นบ้าน	<i>Apus affinis</i>	X		X				R
Family Hemiprocnidae								
นกแอ่นฟ้าหงอม	<i>Hemiprocne coronata</i>	X						R
Family Hirundinidae								
นกนางแอ่นบ้าน	<i>Hirundo rustica</i>	X		X				R/V
นกนางแอ่นตะโพกแดง	<i>Hirundo daurica</i>	X				X	X	R
Family Motacillidae								
นกเค้าดินสวน	<i>Anthus hodgsoni</i>			X				V
นกอุ้มบาตร์	<i>Motacilla alba</i>			X				V
นกเค้าลมหลังเทา	<i>Motacilla cinerea</i>	X		X	X			V
นกเค้าลมเหลือง	<i>Motacilla flava</i>	X						V
นกเค้าลมดง	<i>Dendronanthus indicus</i>			X				V
Family Campephagidae								
นกเขนน้อยปีกแถบขาว	<i>Hemipus picatus</i>	X	X	X	X			R
นกเลี้ยววงธรรมดา	<i>Tephrodornis pondicerianus</i>				X			R
นกจี๊ด้าใหญ่	<i>Coracina macei</i>	X						R
นกพญาไฟสีกุหลาบ	<i>Pericrocotus roseus</i>	X						V
นกพญาไฟแม่สะเรียง	<i>Pericrocotus brevirostris</i>	X						R
นกพญาไฟใหญ่	<i>Pericrocotus flammeus</i>	X		X	X	X		R
Family Chloropseidae								
นกขมิ้นน้อยธรรมดา	<i>Aegithina tiphia</i>	X				X		R
นกเขียวก้านทองหน้าผากสีทอง	<i>Chloropsis aurifrons</i>	X	X	X	X		X	R
นกเขียวก้านทองปีกสีฟ้า	<i>Chloropsis cochinchinensis</i>	X		X	X			R
นกเขียวก้านทองท้องสีส้ม	<i>Chloropsis hardwickii</i>	X						R
Family Pycnonotidae								
นกปรอดทอง	<i>Pycnonotus atriceps</i>	X		X	X			R
นกปรอดเหลืองหัวจุก	<i>Pycnonotus melanicterus</i>	X	X	X	X			R
นกปรอดหัวโขน	<i>Pycnonotus jocosus</i>	X	X	X		X		R

ตารางที่ 4 รายชื่อนกที่พบโดยคณะผู้วิจัย (ต่อ)

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	HH	HP	TL	HS	HM	PSP	ST
นกปรอดหัวสีเขม่า	<i>Pycnonotus aurigater</i>	X	X	X	X	X	X	R
นกปรอดหัวตาขาว	<i>Pycnonotus flavescens</i>	X				X		R
นกปรอดสวน	<i>Pycnonotus blanfordi</i>		X					R
นกปรอดโง่งหน้าผากเทา	<i>Criniger flaveolus</i>	X						R
นกปรอดเล็กตาขาว	<i>Hypsipetes propinquus</i>	X		X	X	X		R
นกปรอดภูเขา	<i>Hypsipetes mccllellandii</i>	X						R
นกปรอดสีซีด	<i>Hypsipetes flava</i>	X						R
นกปรอดดำ	<i>Hypsipetes madagascariensis</i>	X		X				R
นกปรอดเทาหัวขาว	<i>Hypsipetes thompsoni</i>	X		X				R
Family Dicruridae								
นกแซงแซวหางปลา	<i>Dicrurus macrocercus</i>	X						R
นกแซงแซวสีเทา	<i>Dicrurus leucophaeus</i>	X	X	X	X	X	X	R
นกแซงแซวเล็กเหลือง	<i>Dicrurus aeneus</i>	X		X	X			R
นกแซงแซวหงอนขน	<i>Dicrurus hottentottus</i>	X		X	X			R
นกแซงแซวหางป่วนใหญ่	<i>Dicrurus paradiseus</i>	X	X	X	X		X	R
Family Oriolidae								
นกขมิ้นท้ายทอยดำ	<i>Oriolus chinensis</i>	X						V
นกขมิ้นปากเรียว	<i>Oriolus tenuirostris</i>	X						V
นกขมิ้นหัวดำใหญ่	<i>Oriolus xanthornus</i>	X	X	X	X			R
Family Irenidae								
นกเขียวคราม	<i>Irena puella</i>	X						R
Family Corvidae								
นกปีกลายสก๊อต	<i>Garrulus glandarius</i>	X		X	X			R
นกสาลิกาเขียว	<i>Cissa chinensis</i>			X				R
นกขุนแผน	<i>Urocissa erythrorhyncha</i>			X				R
นกกะลิงเขียดสีเทา	<i>Dendrocitta formosae</i>	X						R
Family Paridae								
นกคิตโตใหญ่	<i>Parus major</i>			X				R
นกคิตโตสุดำ	<i>Melanochlora sultanea</i>	X		X				R
Family Sittidae								
นกไต่ไม้ท้องสีน้ำตาล	<i>Sitta castanea</i>	X	X		X		X	R
นกไต่ไม้หน้าผากดำมะหยี่	<i>Sitta frontalis</i>	X		X				R

ตารางที่ 4 รายชื่อนกที่พบโดยคณะผู้วิจัย (ต่อ)

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	HH	HP	TL	HS	HM	PSP	ST
Family Timaliidae								
นกจาบดินอกลาย	<i>Pellorneum ruficeps</i>	X		X				R
นกกินแมลงตาเหลือง	<i>Chrysomma sinense</i>					X		R
นกกินแมลงหน้าผากน้ำตาล	<i>Stachyris rufifrons</i>	X		X	X			R
นกกินแมลงอกเหลือง	<i>Macronous gularis</i>	X						R
นกกินแมลงกระหม่อมแดง	<i>Timalia pileata</i>				X			R
นกกระรางหัวหงอก	<i>Garrulux leucolophus</i>			X				R
นกกระรางสร้อยคอเล็ก	<i>Garrulax monileger</i>			X				R
นกกระรางสร้อยคอใหญ่	<i>Garrulax pectoralis</i>	X		X				R
นกมุ่นรกตาขาว	<i>Alcippe poioicephala</i>	X			X			R
นกมุ่นรกตาแดง	<i>Alcippe morrisonia</i>	X						R
นกภูหงอนทองขาว	<i>Yuhina zantholeuca</i>	X						R
นกภูหงอนหัวน้ำตาลแดง	<i>Yuhina castaniceps</i>	X						R
นกเลื้อยแมลงปีกแดง	<i>Pteruthius flaviscapis</i>	X						R
นกกระรอกทองแก้มขาว	<i>Leiothrix argentauris</i>	X						R
Family Sylviidae								
นกกระจ๊อขวงคาสีทอง	<i>Seicercus burkii</i>	X		X	X		X	V
นกกระจ๊อคอขาว	<i>Abroscopus superciliaris</i>	X						R
นกกระจัดปากหนา	<i>Phylloscopus schwarzi</i>		X		X			V
นกกระจัดหางขาวใหญ่	<i>Phylloscopus reguloides</i>			X				V
นกกระจัดธรรมดา	<i>Phylloscopus inornatus</i>	X		X	X			V
นกกระจับหน้าสีเรียบ	<i>Prinia inornata</i>	X		X				R
นกกระจับหน้าอกเทา	<i>Prinia hodgsonii</i>				X	X		R
นกกระจับหน้าสีน้ำตาล	<i>Prinia polychroa</i>				X			R
นกกระจับหน้าสีข้างแดง	<i>Prinia rufescens</i>	X						R
นกกระจับธรรมดา	<i>Orthotomus sutorius</i>	X	X	X	X			R
นกกระจับคอดำ	<i>Orthotomus atrogularis</i>	X			X			R
นกกระจ๊อหัวลาย	<i>Cettia squameiceps</i>			X				R
นกกระจ๊อสีไพล	<i>Cettia pallidipes</i>	X						R
Family Turdidae								
นกกาขเหน็บ้าน	<i>Copsychus saularis</i>	X	X	X		X	X	R
นกกาขเหน็บาง	<i>Copsychus malabaricus</i>	X		X	X			R
นกกาขเหน็บ้านหัวขาว	<i>Enicurus leschenaulti</i>		X					R
นกยอดหญ้าสีดำ	<i>Saxicola caprata</i>					X		R
นกยอดหญ้าสีเทา	<i>Saxicola ferrea</i>	X						V

ตารางที่ 4 รายชื่อนกที่พบโดยคณะผู้วิจัย (ต่อ)

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	HH	HP	TL	HS	HM	PSP	ST
นกกระเบื้องผา	<i>Monticola solitarius</i>	X		X				V
นกเอี้ยงดำ	<i>Myiophonus caeruleus</i>			X				R
นกคินคังสีคล้ำ	<i>Turdus obscurus</i>			X				V
นกคินคังลายเสือ	<i>Zoothera dauma</i>			X				R/V
Family Mucicapidae								
นกจับแมลงสีคล้ำ	<i>Muscicapa sibirica</i>	X						V
นกจับแมลงสีน้ำตาล	<i>Muscicapa dauurica</i>	X		X			X	V
นกจับแมลงคอแดง	<i>Ficedula parva</i>		X	X				V
นกจับแมลงเล็กขาวดำ	<i>Ficedula westermanni</i>			X				R
นกจับแมลงหัวเทา	<i>Culicicapa ceylonensis</i>	X	X					R
นกจับแมลงสีฟ้า	<i>Eumyias thalassina</i>	X		X				R
นกจับแมลงคอสีน้ำตาลเข้ม	<i>Cyornis rubeculoides</i>	X		X				R
นกจับแมลงคอน้ำตาลแดง	<i>Cyornis banyumas</i>	X		X				R
Family Rhipiduridae								
นกอีแพรดคอขาว	<i>Rhipidura albicollis</i>	X						R
นกอีแพรดหัวขาว	<i>Rhipidura aureola</i>	X						R
Family Monarchidae								
นกจับแมลงจุคำ	<i>Hypothymis azurea</i>	X	X	X	X			R
นกเขาสวรรค์	<i>Terpsiphone paradisi</i>	X						R
Family Laniidae								
นกอีเสือสีน้ำตาล	<i>Lanius cristatus</i>	X	X					V
Family Sturnidae								
นกกิ้งโครงแถบหัวเทา	<i>Sturnus malabaricus</i>	X						R
นกเอี้ยงสาริกา	<i>Acridotheres tristis</i>		X					R
นกขุนทอง	<i>Gracula religiosa</i>	X		X			X	R
Family Nectariniidae								
นกกินปลีแก้มสีทับทิม	<i>Anthreptes singalensis</i>	X		X				R
นกกินปลีดำม่วง	<i>Nectarinia asiatica</i>	X						R
นกปลีกล้วยเล็ก	<i>Arachnothera longirostra</i>			X	X			R
นกปลีกล้วยลาย	<i>Arachnothera magna</i>	X		X		X		R
Family Dicaeidae								
นกกาฝากปากหนา	<i>Dicaeum agile</i>	X			X	X		R
นกกาฝากสีเรียบ	<i>Dicaeum concolor</i>			X				R
นกสีชมพูสวน	<i>Dicaeum cruentatum</i>		X			X		R

ตารางที่ 4 รายชื่อนกที่พบโดยคณะผู้วิจัย (ต่อ)

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	HH	HP	TL	HS	HM	PSP	ST
Family Zosteropidae								
นกแว่นตาขาวหลังเขียว	<i>Zosterops japonicus</i>	X		X				V
นกแว่นตาขาวสีทอง	<i>Zosterops palpebrosus</i>	X				X		R
Family Passeridae								
นกกระจอกบ้าน	<i>Passer montanus</i>		X			X		R
Family Estrildidae								
นกกระติ๊ดตะโพกขาว	<i>Lonchura striata</i>	X		X	X	X		R
Family Fringillidae								
นกจาบปีกอ่อนสีกุหลาบ	<i>Carpodacus erythrinus</i>	X						V

หมายเหตุ

- HH = บ้านห้วยอี
- HP = บ้านห้วยผา
- TL = บ้านถ้ำลอด
- HS = บ้านห้วยเสือเต่า
- HM = บ้านห้วยมะเขือส้ม
- PSP = ไป่งสามปีก
- ST = สถานภาพ
- R - นกประจำถิ่น , V - นกอพยพ

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่พบโดยคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย(ต่อ)

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	HH	HP	TL	HS	ST
Family Ardeidae						
นกยางกรอกพันธุ์จีน	<i>Ardeola bacchus</i>		X	X	X	V
นกยางเขียว	<i>Butorides striatus</i>			X		V
นกยางไฟธรรมดา	<i>Ixobrychus cinnamomeus</i>		X			R
Family Accipitridae						
เหยี่ยวดำ	<i>Milvus migrans</i>			X		V
เหยี่ยวนกเขาชริรา	<i>Accipiter badius</i>	X	X	X	X	R
เหยี่ยวนกกระจอกเล็ก	<i>Accipiter virgatus</i>	X		X		R
เหยี่ยวหน้าเทา	<i>Butastur indicus</i>			X		V
เหยี่ยวผึ้ง	<i>Pernis ptilorhyncus</i>	X				R
เหยี่ยวรุ้ง	<i>Spilornis cheela</i>	X	X	X		R
เหยี่ยวภูเขา	<i>Spizaetus nipalensis</i>	X				R
เหยี่ยวดำงลิ	<i>Spizaetus cirrhatus</i>	X				R
เหยี่ยวนกเขาทอง	<i>Accipiter trivirgatus</i>	X				R
เหยี่ยวแมลงปอขาแดง	<i>Microhierax caerulescens</i>	X	X	X	X	R
เหยี่ยวฮอบบี้	<i>Falco severus</i>			X	X	R
Family Phasianidae						
ไก่ฟ้าหลังขาว	<i>Lophura nychthemera</i>	X				R
ไก่ป่า	<i>Gallus gallus</i>	X	X	X	X	R
นกกระทาแดงอกสีน้ำตาล	<i>Arborophila brunneopectus</i>	X				R
นกกระทาแดงแข้งเขียว	<i>Arborophila chloropus</i>	X				R
Family Turnicidae						
นกคุ้มอีคใหญ่	<i>Turnix tanki</i>	X		X		R
Family Rallidae						
นกกวัก	<i>Amaurornis phoenicurus</i>		X	X	X	R
Family Columbidae						
นกเป็ดหางเข็ม	<i>Treron apicauda</i>			X		R
นกเป็ดหางพลั่ว	<i>Treron sphenura</i>	X		X		R
นกเขาเป็ดธรรมดา	<i>Treron curvirostra</i>	X	X	X	X	R
นกมูม	<i>Ducula badia</i>	X	X			R
นกเขาใหญ่	<i>Macropygia unchall</i>	X				R
นกเขาเล็ก	<i>Macropygia ruficeps</i>	X				R
นกเขาไฟ	<i>Streptopelia tranquebarica</i>	X				R
นกเขาใหญ่, นกเขาหลวง	<i>Streptopelia chinensis</i>	X	X	X	X	R

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่พบโดยคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย(ต่อ)

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	HH	HP	TL	HS	ST
นกเขาเจ็ย	<i>Chalcophaps indica</i>	X	X	X	X	R
นกเขาพม่า	<i>Streptopelia orientalis</i>		X	X		R
Family Psittacidae						
นกแก้วโม่ง	<i>Psittacula eupatria</i>	X		X	X	R
นกกะลิง	<i>Psittacula finschii</i>	X	X	X	X	R
นกหกเล็กปากแดง	<i>Loriculus vernalis</i>				X	R
Family Cuculidae						
นกคัคคูทอง	<i>Clamator coromandus</i>	X				BV
นกคัคคูเขียวใหญ่	<i>Cuculus sparveroides</i>	X				R
นกคัคคูเขียวอกแดง	<i>Cuculus fugax</i>			X		R
นกคัคคูลาย	<i>Cacomantis sonneratii</i>	X		X	X	R
นกอีวาบดักแตน	<i>Cacomantis merulinus</i>	X				R
นกคัคคูมรกต	<i>Chrysococcyx maculatus</i>	X				R/V
นกคัคคูสีม่วง	<i>Chrysococcyx xanthorhynchus</i>	X			X	R
นกบั้งรอกใหญ่	<i>Phaenicophaeus tristis</i>	X		X		R
นกกระปูดใหญ่	<i>Centropus sinensis</i>	X	X	X	X	R
นกกระปูดเล็ก	<i>Centropus bengalensis</i>		X	X	X	R
Family Strigidae						
นกเค้าเขียว	<i>Ninox scutulata</i>	X				R
นกเค้าเงือก, นกฮูก	<i>Otus lempiji</i>	X	X	X	X	R
นกเค้ากระ	<i>Glaucidium brodiei</i>				X	R
นกเค้าโม่ง, นกเค้าแมว	<i>Glaucidium cuculoides</i>	X		X	X	R
นกเค้าจูด	<i>Athene brama</i>			X	X	R
นกเค้าป่าสีน้ำตาล	<i>Strix leptogrammica</i>			X		R
นกเค้าหูขาวเล็ก	<i>Otus sunia</i>				X	R
Family Caprimulgidae						
นกตบขงยักษ์	<i>Eurostopodus macrotis</i>			X		R
Family Trogonidae						
นกขุนแผนอกสีส้ม	<i>Harpactes oreskios</i>	X	X		X	R
นกขุนแผนหัวแดง	<i>Harpactes erythrocephalus</i>	X		X	X	R
Family Alcedinidae						
นกกระเต็นน้อยธรรมดา	<i>Alcedo atthis</i>	X	X	X		V
นกกระเต็นน้อยหลังสีน้ำเงิน	<i>Alcedo meninting</i>	X		X		R
นกกระเต็นอกขาว	<i>Halcyon smyrnensis</i>	X	X	X	X	R

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่พบโดยคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย(ต่อ)

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	HH	HP	TL	HS	ST
นกกระเต็นหัวดำ	<i>Halcyon pileata</i>			X	X	V
นกกระเต็นใหญ่ธรรมดา	<i>Halcyon capensis</i>				X	R
Family Meropidae						
นกจาบคาหัวสีส้ม	<i>Merops leschenaulti</i>		X	X		R
นกจาบคาเล็ก	<i>Merops orientalis</i>	X			X	R
นกจาบคาเคราน้ำเงิน	<i>Nyctornis athertoni</i>	X		X	X	R
Family Coraciidae						
นกตะขาบทุ่ง	<i>Coracias benghalensis</i>		X	X	X	R
Family Upupidae						
นกกระจ่างหัวขาว	<i>Upupa epops</i>	X		X	X	R
Family Bucerotidae						
นกเงือก	<i>Anthracoceros albirostris</i>		X		X	R
นกกก	<i>Buceros bicornis</i>	X			X	R
Family Megalaimidae						
นกคังค้อ	<i>Megalaima virens</i>	X		X	X	R
นกไทรคคธรรมดา	<i>Megalaima lineata</i>	X	X	X	X	R
นกไทรคคกลางเหลือง	<i>Megalaima franklinii</i>				X	R
นกไทรคคคอสีฟ้า	<i>Megalaima asiatica</i>	X		X	X	R
นกไทรคคหน้าผากดำ	<i>Megalaima australis</i>	X		X	X	R
นกคิตทอง	<i>Megalaima haemacephala</i>	X	X	X	X	R
Family Picidae						
นกคอปัน	<i>Jynx torquilla</i>	X				V
นกหัวขวานจิวทองลาย	<i>Picumnus innominatus</i>	X		X	X	R
นกหัวขวานจิวเขียว	<i>Sasia ochracea</i>				X	R
นกหัวขวานสีนวลหลังทอง	<i>Chrysocolaptes lucidus</i>		X	X	X	R
นกหัวขวานสามนิ้วหลังทอง	<i>Dinopium javanense</i>	X		X	X	R
นกหัวขวานเขียวทองลาย	<i>Picus xanthopygaeus</i>			X	X	R
นกหัวขวานเขียวหัวดำ	<i>Picus canus</i>	X		X	X	R
นกหัวขวานเขียวตะโพกแดง	<i>Picus erythropygius</i>	X		X	X	R
นกหัวขวานใหญ่หงอนเหลือง	<i>Picus flavinucha</i>	X		X	X	R
นกหัวขวานเล็กหงอนเหลือง	<i>Picus chlorolophus</i>			X	X	R
นกหัวขวานสีตาล	<i>Celeus brachyurus</i>	X		X		R
นกหัวขวานใหญ่สีดำ	<i>Dryocopus javensis</i>	X	X	X	X	R
นกหัวขวานคางหัวแดงอกลาย	<i>Picoides atratus</i>				X	R

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่พบ โดยคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย(ต่อ)

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	HH	HP	TL	HS	ST
นกหัวขวานคางแคระ	<i>Picoides canicapillus</i>	X		X	X	R
นกหัวขวานคางอกลายจุด	<i>Picoides macei</i>			X		R
นกหัวขวานเขียวป่าไผ่	<i>Picus vittatus</i>			X	X	R
Family Eurylaimidae						
นกพญาปากกว้างหางยาว	<i>Psarisomus dalhousiae</i>	X				R
Family Pittidae						
นกแก้วแว้วรรวมดา	<i>Pitta moluccensis</i>			X		V
Family Apodidae						
นกแอ่นคูด	<i>Cypsiurus balasiensis</i>	X	X		X	R
นกแอ่นตะโพกขาวหางแดง	<i>Apus pacificus</i>	X		X	X	R
นกแอ่นบ้าน	<i>Apus affinis</i>	X	X	X	X	R
Family Hemiprocnidae						
นกแอ่นฟ้าหงอน	<i>Hemiprocne coronata</i>	X				R
Family Hirundinidae						
นกนางแอ่นบ้าน	<i>Hirundo rustica</i>	X		X	X	R/V
นกนางแอ่นตะโพกแดง	<i>Hirundo daurica</i>	X	X			R
Family Alaudidae						
นกจาบผ่นปีกแดง	<i>Mirafra assamica</i>	X	X			R
Family Motacillidae						
นกเค้าดินสวน	<i>Anthus hodgsoni</i>	X		X		V
นกเค้าดินทุ่ง	<i>Anthus novaeseelandiae</i>	X		X		R
นกอุ้มบาตร์	<i>Motacilla alba</i>	X	X	X	X	V
นกเค้าลมหลังเทา	<i>Motacilla cinerea</i>	X	X	X	X	V
นกเค้าลมเหลือง	<i>Motacilla flava</i>	X		X	X	V
นกเค้าลมหัวเหลือง	<i>Motacilla citreola</i>	X		X		V
นกเค้าลมดง	<i>Dendronanthus indicus</i>			X		V
Family Campephagidae						
นกเขนน้อยปีกแถบขาว	<i>Hemipus picatus</i>	X	X	X	X	R
นกเขียวคงธรรมดา	<i>Tephrodornis pondicerianus</i>				X	R
นกขี้เถ้าใหญ่	<i>Coracina macei</i>	X				R
นกเขียวรังกลาง	<i>Coracina polioptera</i>	X				R
นกเขียวรังใหญ่	<i>Coracina melaschista</i>	X				R
นกพญาไฟสีเทา	<i>Pericrocotus divaricatus</i>			X	X	V
นกพญาไฟสีกุหลาบ	<i>Pericrocotus roseus</i>	X				V

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่พบโดยคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย(ต่อ)

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	HH	HP	TL	HS	ST
นกพญาไฟเล็ก	<i>Pericrocotus cinnamomeus</i>	X		X	X	R
นกพญาไฟแม่สะเรียง	<i>Pericrocotus brevirostris</i>	X			X	R
นกพญาไฟพันธุ์เหนือ	<i>Pericrocotus ethologus</i>			X		R
นกพญาไฟใหญ่	<i>Pericrocotus flammeus</i>	X	X	X	X	R
Family Chloropseidae						
นกขมิ้นน้อยธรรมดา	<i>Aegithina tiphia</i>	X		X	X	R
นกขมิ้นน้อยปีกสีเรียบ	<i>Aegithina lafresnayei</i>				X	R
นกเขียวก้านทองหน้าผากสีทอง	<i>Chloropsis aurifrons</i>	X	X	X	X	R
นกเขียวก้านทองปีกสีฟ้า	<i>Chloropsis cochinchinensis</i>	X	X	X	X	R
นกเขียวก้านทองท้องสีส้ม	<i>Chloropsis hardwickii</i>	X				R
Family Pycnonotidae						
นกปรอดลาย	<i>Pycnonotus striatus</i>	X			X	R
นกปรอดทอง	<i>Pycnonotus atriceps</i>	X		X	X	R
นกปรอดเหลืองหัวจุก	<i>Pycnonotus melanicterus</i>	X	X	X	X	R
นกปรอดหัวโขน	<i>Pycnonotus jocosus</i>	X	X	X	X	R
นกปรอดหัวสีเขม่า	<i>Pycnonotus aurigater</i>	X	X	X	X	R
นกปรอดคอลาย	<i>Pycnonotus finlaysoni</i>	X			X	R
นกปรอดหัวตาขาว	<i>Pycnonotus flavescens</i>	X	X			R
นกปรอดสวน	<i>Pycnonotus blanfordi</i>	X	X		X	R
นกปรอดโองหน้าผากเทา	<i>Criniger flaveolus</i>	X		X		R
นกปรอดโองเมืองเหนือ	<i>Criniger pallidus</i>	X				R
นกปรอดเล็กสีไพลตาแดง	<i>Hypsipetes viridescens</i>			X		R
นกปรอดเล็กตาขาว	<i>Hypsipetes propinquus</i>	X	X	X	X	R
นกปรอดภูเขา	<i>Hypsipetes mccllellandii</i>	X				R
นกปรอดสีจี้เถา	<i>Hypsipetes flavala</i>	X				R
นกปรอดดำ	<i>Hypsipetes madagascariensis</i>	X	X	X		R
นกปรอดเทาหัวขาว	<i>Hypsipetes thompsoni</i>	X		X		R
Family Dicruridae						
นกแซงแซวหางปลา	<i>Dicrurus macrocercus</i>	X	X	X	X	R
นกแซงแซวสีเทา	<i>Dicrurus leucophaeus</i>	X	X	X	X	R
นกแซงแซวปากกา	<i>Dicrurus annectans</i>	X		X		V
นกแซงแซวเล็กเหลือง	<i>Dicrurus aeneus</i>	X		X	X	R
นกแซงแซวหางบ่วงเล็ก	<i>Dicrurus remifer</i>	X		X	X	R
นกแซงแซวหางอนขน	<i>Dicrurus hottentottus</i>	X	X	X	X	R
นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่	<i>Dicrurus paradiseus</i>	X	X	X	X	R

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่พบโดยคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย(ต่อ)

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	HH	HP	TL	HS	ST
Family Oriolidae						
นกขมิ้นท้ายทอยดำ	<i>Oriolus chinensis</i>	X	X	X	X	V
นกขมิ้นปากเรียว	<i>Oriolus tenuirostris</i>	X			X	V
นกขมิ้นหัวดำใหญ่	<i>Oriolus xanthornus</i>	X	X	X	X	R
นกขมิ้นแดง	<i>Oriolus traillii</i>	x				R
Family Irenidae						
นกเขียวคราม	<i>Irena puella</i>	X			X	R
Family Corvidae						
นกปีกลายสก๊อต	<i>Garrulus glandarius</i>	X		X	X	R
นกสาลิกาเขียว	<i>Cissa chinensis</i>	X	X	X		R
นกขุนแผน	<i>Urocissa erythrorhyncha</i>	X	X	X	X	R
นกกะลิงเขียด	<i>Dendrocitta vagabunda</i>	X				R
นกกะลิงเขียดสีเทา	<i>Dendrocitta formosae</i>	X				R
อีกา	<i>Corvus macrorhynchos</i>				X	R
นกกาเวน	<i>Crypsirina temia</i>		X			R
Family Paridae						
นกติ๊ดใหญ่	<i>Parus major</i>			X	X	R
นกติ๊ดสุลต่าน	<i>Melanochlora sultanea</i>	X		X		R
Family Sittidae						
นกไต่ไม้ท้องสีเม้ดมะขาม	<i>Sitta castanea</i>	X	X	X	X	R
นกไต่ไม้หน้าผากกำมะหยี่	<i>Sitta frontalis</i>	X		X	X	R
Family Timaliidae						
นกจาบคินอกลาย	<i>Pellorneum ruficeps</i>	X		X	X	R
นกกินแมลงปากสีน้ำตาล	<i>Trichastoma tickelli</i>	X				R
นกกระวังไพรปากขาว	<i>Pomatorhinus hypoleucos</i>	X			X	R
นกกระวังไพรปากเหลือง	<i>Pomatorhinus schisticeps</i>	X				R
นกกระวังไพรปากแดงขาว	<i>Pomatorhinus ochraceiceps</i>	X				R
นกกินแมลงหน้าผากน้ำตาล	<i>Stachyris rufifrons</i>	X		X	X	R
นกกินแมลงหัวสีทอง	<i>Stachyris chrysaea</i>			X		R
นกกินแมลงอกเหลือง	<i>Macronous gularis</i>	X				R
นกกินแมลงคอเทา	<i>Stachyris nigriceps</i>	X			X	R
นกกินแมลงกระหม่อมแดง	<i>Timalia pileata</i>				X	R
นกกระรางหัวหงอก	<i>Garrulux leucolophus</i>	X	X	X		R
นกกระรางสร้อยคอเล็ก	<i>Garrulax monileger</i>		X	X	X	R

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่พบโดยคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย(ต่อ)

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	HH	HP	TL	HS	ST
นกกระรอกสร้อยคอใหญ่	<i>Garrulax pectoralis</i>	X		X		R
นกกระรอกคอดำ	<i>Garrulax chinensis</i>			X		R
นกมุ่นรกตาขาว	<i>Alcippe poioicephala</i>	X			X	R
นกมุ่นรกตาแดง	<i>Alcippe morrisonia</i>	X			X	R
นกภูหงอนทองขาว	<i>Yuhina zantholeuca</i>	X				R
นกภูหงอนหัวน้ำตาลแดง	<i>Yuhina castaniceps</i>	X			X	R
นกเสื้อแมลงปีกแดง	<i>Pteruthius flaviscapis</i>	X				R
นกกระรอกทองแก้มขาว	<i>Leiothrix argentauris</i>	X				R
นกเสื้อแมลงหัวขาว	<i>Gampsorhynchus rufulus</i>	X				R
Family Sylviidae						
นกกระจ๊อยวงตาสีทอง	<i>Seicercus burkii</i>	X		X	X	V
นกกระจ๊อยคอขาว	<i>Abroscopus superciliaris</i>	X		X		R
นกกระจิดสีดดำ	<i>Phylloscopus fuscatus</i>	X			X	V
นกกระจิดปากหนา	<i>Phylloscopus schwarzi</i>	X	X		X	V
นกกระจิดขั้วโลกเหนือ	<i>Phylloscopus borealis</i>	X		X		V
นกกระจิดหางขาวใหญ่	<i>Phylloscopus reguloides</i>	X		X		V
นกกระจิดหางขาวเล็ก	<i>Phylloscopus davisoni</i>				X	R
นกกระจิดธรรมดา	<i>Phylloscopus inornatus</i>	X		X	X	V
นกกระจิดคิ้วดำท้องเหลือง	<i>Phylloscopus ricketti</i>			X		V
นกพงปากหนา	<i>Acrocephalus aedon</i>	X				V
นกพงคิ้วดำ	<i>Acrocephalus bistrigiceps</i>	X			X	V
นกพงตักแต่นอกลาย	<i>Locustella lanceolata</i>				X	V
นกหางนาค	<i>Megalurus palustris</i>			X		R
นกขอดขั้วหางแฟนลาย	<i>Cisticola juncidis</i>	X				R
นกกระจับหูสีเรียบ	<i>Prinia inornata</i>	X		X		R
นกกระจับหน้าอกเทา	<i>Prinia hodgsonii</i>	X		X	X	R
นกกระจับหูสีน้ำตาล	<i>Prinia polychroa</i>				X	R
นกกระจับหูสีข้างแดง	<i>Prinia rufescens</i>	X				R
นกกระจับหูท้องเหลือง	<i>Prinia flaviventris</i>	X			X	R
นกกระจับหูคิ้วขาว	<i>Prinia atrogularis</i>	X			X	R
นกกระจับธรรมดา	<i>Orthotomus sutorius</i>	X	X	X	X	R
นกกระจับคอดำ	<i>Orthotomus atrogularis</i>	X		X	X	R
นกกระจับภูเขา	<i>Orthotomus cuculatus</i>				X	R
นกกระจับหัวลาย	<i>Cettia squameiceps</i>	X		X		R
นกกระจับสีไพล	<i>Cettia pallidipes</i>	X			X	R

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่พบโดยคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย(ต่อ)

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	HH	HP	TL	HS	ST
นกกระเจียวเหลืองไพล	<i>Cettia flavolivacea</i>				X	V
นกกระเจียวอกเทา	<i>Bradypterus thoracicus</i>	X				V
Family Turdidae						
นกเขนสีฟ้าหางขาว	<i>Cinclidium frontale</i>				X	R
นกคอกทับทิม	<i>Luscinia calliope</i>	X				V
นกเขนน้อยไซบีเรีย	<i>Luscinia cyane</i>	X				V
นกยางเขนบ้าน	<i>Copsychus saularis</i>	X	X	X	X	R
นกยางเขนดง	<i>Copsychus malabaricus</i>	X		X	X	R
นกยางเขนน้ำหลังดำ	<i>Enicurus immaculatus</i>	X		X		R
นกยางเขนน้ำหลังเทา	<i>Enicurus schistaceus</i>	X		X	X	R
นกยางเขนน้ำหัวขาว	<i>Enicurus leschenaulti</i>		X			R
นกยอดหญ้าหัวดำ	<i>Saxicola torquata</i>	X				V
นกยอดหญ้าสีดำ	<i>Saxicola caprata</i>	X				R
นกยอดหญ้าสีเทา	<i>Saxicola ferrea</i>	X				V
นกกระเบื้องผา	<i>Monticola solitarius</i>	X	X	X	X	V
นกเอี้ยงดำ	<i>Myiophoneus caeruleus</i>	X	X	X	X	R
นกดินแดงสีคล้ำ	<i>Turdus obscurus</i>	X		X		V
นกดินแดงลายเสือ	<i>Zoothera dauma</i>			X		R/V
Family Mucicapidae						
นกจับแมลงสีคล้ำ	<i>Muscicapa sibirica</i>	X				V
นกจับแมลงสีน้ำตาล	<i>Muscicapa dauurica</i>	X		X		V
นกจับแมลงคอแดง	<i>Ficedula parva</i>	X	X	X		V
นกจับแมลงเล็กขาวดำ	<i>Ficedula westermanni</i>			X	X	R
นกจับแมลงหลังสีเทา	<i>Ficedula hodgsonii</i>			X		V
นกจับแมลงหน้าดำคอขาว	<i>Ficedula tricolor</i>	X				V
นกจับแมลงหัวสีฟ้า	<i>Ficedula sapphira</i>			X		V
นกจับแมลงหัวเทา	<i>Culicicapa ceylonensis</i>	X	X		X	R
นกจับแมลงสีฟ้า	<i>Eumyias thalassina</i>	X		X		R
นกจับแมลงอกสีฟ้า	<i>Cyornis hainana</i>	X			X	R
นกจับแมลงคอสีน้ำตาลเข้ม	<i>Cyornis rubeculoides</i>	X		X		R
นกจับแมลงคือน้ำตาลแดง	<i>Cyornis banyumas</i>	X		X		R
นกจับแมลงอกส้มท้องขาว	<i>Cyornis tickelliae</i>	X		X		R
Family Rhipiduridae						
นกอีแพรดคอขาว	<i>Rhipidura albicollis</i>	X		X	X	R

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่พบโดยคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย(ต่อ)

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	HH	HP	TL	HS	ST
นกกระตักขี้นม	<i>Lonchura punctulata</i>	X			X	R
Family Fringillidae						
นกจาบปีกอ่อนสีกุหลาบ	<i>Carpodacus erythrinus</i>	X			X	V
Family Emberizidae						
นกจาบปีกอ่อนเล็ก	<i>Emberiza pusilla</i>			X		V

หมายเหตุ

- HH = บ้านห้วยฮี
- HP = บ้านห้วยผา
- TL = บ้านถ้ำลอด
- HS = บ้านห้วยเสือเฒ่า
- HM = บ้านห้วยมะเขือส้ม
- PSP = ไป่งสามปีก
- ST = สถานภาพ
- R - นกประจำถิ่น , V - นกอพยพ

จากตารางที่ 4 และ 5 เมื่อนำมาคำนวณค่า species richness, diversity และค่า Evenness (Ludwig and Reynolds, 1988) ได้ผลดังแสดงในตารางที่ 6 และ 7 ค่า species richness เมื่อพิจารณาจาก Margalef index (R_m) จะเห็นได้ว่าที่บ้านห้วยฮี มีค่า Margalef index สูงที่สุด = 18.1775 แสดงว่ามีจำนวน species มากที่สุด รองลงไปคือ บ้านห้วยเสือเฒ่า บ้านถ้ำลอดและบ้านห้วยผาตามลำดับ เมื่อพิจารณาจากค่า species diversity จาก Simpson's index (λ) พบว่าที่บ้านห้วยฮีมีค่าน้อยที่สุด = 0.0267 หมายความว่ามีความหลากหลายมากกว่าที่อื่น ๆ สอดคล้องกับความหมายของค่า Shannon's index (H') ที่พบว่าที่บ้านห้วยฮีมีค่าสูงที่สุด = 4.1764 แสดงว่าที่บ้านห้วยฮีมีความหลากหลายของนกสูงที่สุด รองลงไปคือ บ้านถ้ำลอด บ้านห้วยเสือเฒ่า และบ้านห้วยผาน้อยที่สุด สอดคล้องกับค่า species richness และเมื่อพิจารณาค่า Evenness หรือความสม่ำเสมอของการกระจายของชนิดและจำนวน พบว่าที่บ้านห้วยผามีค่า E_s สูงที่สุด แสดงว่าที่บ้านห้วยผามีการกระจายที่สม่ำเสมอที่สุด ส่วนที่บ้านห้วยเสือเฒ่าจะมีการกระจายตัวสม่ำเสมอน้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้ เพราะข้อมูลบันทึกทั้งนกที่กินผลไม้ที่พบได้เป็นจำนวนมากในเวลาเดียวกัน กล่าวคือหากินเป็นฝูงขนาดใหญ่ กับนกที่กินแมลงที่มีการตั้งอาณาเขต (territory) ซึ่งจะพบเพียง 1 ตัวและอาจเป็นตัวเดียวกันทุกครั้งในการบันทึกข้อมูล ที่บ้านห้วยผาไม่ค่อยพบนกที่เป็นฝูงขนาดใหญ่หากินตามต้นไม้เหมือนที่บ้านห้วยฮี จำนวนนกและชนิดของนกที่พบจึงไม่ต่างกันมากนักซึ่งแตกต่างไปจากที่บ้านห้วยฮีและบ้านถ้ำลอดที่พบนกกินผลไม้ฝูงขนาดใหญ่เช่นเหล่านกปรอด เป็นต้น เมื่อพิจารณาความเหมือนของพื้นที่สำรวจจาก Index of similarity (ตารางที่ 7) พบว่า บ้านห้วยฮีและบ้านถ้ำลอดมีความเหมือนกันมากที่สุด คือมีค่า Index of similarity = 0.637 สูงกว่าค่าที่เปรียบเทียบระหว่างหมู่บ้านอื่น ๆ และบ้านห้วยฮีกับบ้านห้วยผามีความเหมือนกันน้อยที่สุด หากพิจารณาจากระดับความสูงเหนือระดับน้ำทะเลพบว่าที่บ้านห้วยฮีและบ้านถ้ำลอดอยู่ในระดับความสูงประมาณ 600 - 700 เมตร ส่วนบ้านห้วยเสือเฒ่าและบ้านห้วยผาสูงจากระดับน้ำทะเลระหว่าง 200 - 300 เมตรเท่านั้น ก็อาจเป็นผลให้มีนกแตกต่างชนิดกันและความหลากหลายต่างกัน แต่ลักษณะของป่าทั้ง 4 แห่งเป็นป่าเบญจพรรณที่คล้ายคลึงกัน ยกเว้นที่บ้านห้วยผา และเมื่อพิจารณาจากสภาพที่เป็นจริงพบว่าจำนวนชนิดของนกในหมู่บ้านตัวอย่างไม่ค่อยต่างกันมากนัก ยกเว้นที่บ้านห้วยผา เนื่องจากเส้นทางที่สำรวจนกไม่ค่อยมีต้นไม้ที่ออกดอกหรือผลให้นกกินมากนัก พื้นที่บนภูเขาค่อนข้างแห้งแล้งกว่า 3 แห่งที่เหลือจึงอาจจะทำให้พบนกที่บ้านห้วยผาน้อยกว่าที่อื่น กิจกรรมของมนุษย์ก็มีผลต่อจำนวนนก ที่บ้านห้วยฮีไม่ค่อยมีมนุษย์เดินตามเส้นทางที่สำรวจมากนัก ที่บ้านถ้ำลอดเป็นเขตอนุรักษ์ที่มีเจ้าหน้าที่ดูแลเข้มงวด สามารถรักษาความหลากหลายของสัตว์ป่าได้ดีกว่า (นริศและอุทิศ, 2536) รวมทั้งชนิดของนกด้วย (Laman *et al*, 1996) ทั้งสองแห่งจึงมีนกอยู่จำนวนมาก แต่ที่บ้านห้วยเสือเฒ่าและบ้านห้วยผามีกิจกรรมของมนุษย์อยู่ทั่วไปและค่อนข้างมารวมทั้งการล่าสัตว์ด้วย จึงอาจเป็นเหตุให้พบนกน้อยกว่า จะเห็นได้ว่าชนิดของนกเป็นพรรณนิจสภาพของพื้นที่ได้เช่นกัน เช่นเดียวกับที่ Neimi *et al* (1998) พบว่านกมีความสำคัญในระบบนิเวศเป็น

ตารางที่ 6 การคำนวณค่า Species richness, Diversity และ Evenness

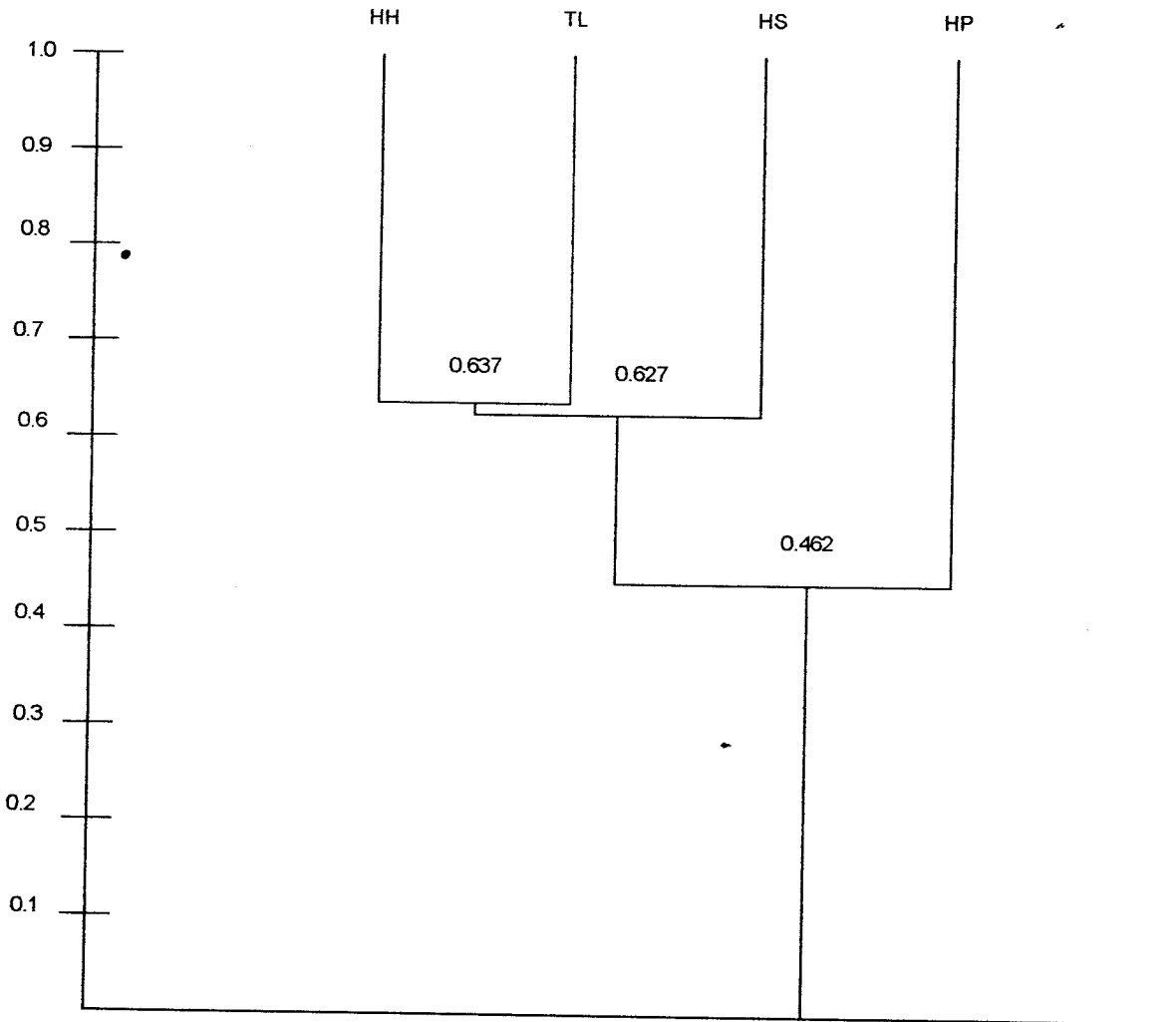
Indices	ห้วยอ้อ		ห้วยเสือเฒ่า	ห้วยผา	ถ้ำลอด
Richness					
N0	161	116	128	61	137
R1	18.1775	13.8291	16.7953	7.43095	16.2211
R2	1.9746	1.8143	2.9189	1.0765	2.0708
Diversity					
λ	0.0267	0.0370	0.0354	0.0403	0.0338
H'	4.1764	3.8669	3.99152	3.5141	3.9057
N1	65.1338	47.7944	54.1373	33.5877	49.6827
N2	37.6596	26.9995	28.2917	24.8027	29.6281
Evenness					
E1	0.8219	0.8135	0.8227	0.8548	0.7938
E2	0.4045	0.4120	0.4229	0.5506	0.3626
E3	0.4008	0.4069	0.4184	0.5431	0.3579
E4	0.5782	0.5645	0.5226	0.7384	0.5963
E5	0.5716	0.5556	0.5136	0.7304	0.5881

ตารางที่ 7 การคำนวณค่า Index of Similarity

	C /j	S=2c/a+b	Is(AB)=j/a+b	Ij((AB)=j/a+b-j
HH-HP	56	0.412	0.206	0.259
HH-TL	113	0.637	0.318	0.467
HH-HS	107	0.622	0.311	0.451
HP-TL	53	0.475	0.238	0.312
HP-HS	53	0.5	0.25	0.333
TL-HS	93	0.631	0.315	0.460

	HH	HP	HS	TL
HH		0.412	0.622	0.637
HP			0.500	0.475
HS				0.631
TL				

ภาพที่ 6 Dendrogram แสดงความเหมือนของพื้นที่สำรวจ

อย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความสัมพันธ์กับป่าไม้และมนุษย์อย่างใกล้ชิด โดยลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ทั้ง 4 แห่งไม่ได้แตกต่างกันมากนัก ดังนั้นการที่จะชักนำให้นักที่น่าจะเคยมีมากชนิดในพื้นที่กลับมามีมากอีกได้ และสมควรรักษาพื้นที่ที่มีนกมากชนิดอยู่แล้วให้คงสภาพที่ดีต่อไป

การเทียบชื่อนกในภาษาของชนเผ่าต่าง ๆ

จากการสอบถามเทียบชื่อนกในภาษาของชนเผ่าต่าง ๆ พบ ชื่อนกในภาษาไทยใหญ่ 93 ชื่อ คำว่า “นก” ในภาษาไทยใหญ่เรียก “นก” เช่นเดียวกัน ในภาษาปกาเกอะญอ คำว่า “นก” เรียกว่า “โท” ได้บันทึกชื่อนกไว้ 92 ชื่อ และภาษากะเหรี่ยงแดงเรียก “นก” ว่า “บู” บันทึกชื่อนกไว้ 52 ชื่อ ชื่อส่วนมากเป็นชื่อนกที่ตัวค่อนข้างใหญ่ ส่วนนกขนาดเล็ก ๆ อาจเรียกรวมกันไปว่า “นกตัวเล็ก” เช่นในภาษาปกาเกอะญอเรียกรวมว่า “โทเปรชา” โดยไม่ได้แยกชนิดตามหลักอนุกรมวิธาน แม้นกบางชนิดก็เรียกสืบสานกันหากมีลักษณะภายนอกคล้ายกัน เช่น ไทยใหญ่เรียกทั้งนกแก้วโม่งและนกเงือกว่า “นกเขียวขมม้อง” เป็นต้น รายชื่อนกในภาษาต่าง ๆ แสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การเทียบชื่อนกเป็นภาษาต่าง ๆ

ชื่อสามัญ	ไต (ไทยใหญ่)	ปกาเกอะญอ	กะเหรี่ยงแดง
นกขากรอกพันธุ์จีน	นกยาง		ทูทาโมเอะ
นกยางขาว (ทุกชนิด)	นกยาง	โทเลอวา (หินขาว)	
นกยางควาซ	นกยาง		ทูทานู
นกยางไฟ	นกจ้าว		
เป็ดป่า	เป็ดเดิน	โทเกาะขแ่ว	ดาระ
เหยี่ยว	โฮ	หลิ	
เหยี่ยวนกเขาศิครา	นกโฮตู้		
เหยี่ยวรุ้ง	ฮู่		
เหยี่ยวแมลงปอขาแดง	นกโฮจอก	หลิแยะวะ	
เหยี่ยวดำ	โฮหล่า		
แรว	ตางค๊ะ/ตางคอย	โทคานอะ	เต๊ะ
ไก่อ้าหลังขาว	ไก่อ้า	โทคริ	ทูระ
ไก่อ้า	ไก่อเดิน	ขอมิ	จามิ

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ชื่อสามัญ	ไค (ไทยใหญ่)	ปกากะญอ	กะเหรี่ยงแดง
นกกระทา	นกกาต	โทเบอะ	
นกชุง	นกชุง	โทพะวะ	ทูพร
ไก่ฟ้าหางลายขวาง		โปแป	
นกคุ้ม	นกคุ้ม	โทปวี	ทูแกะโทะ
นกกวัก	ไก่น้ำ	ชอมิที	
นกเป็ดน้ำหางเข็ม		กว่านกระอะหม่ท้อ	ทูหล่ยมูค/ทูหล่ยจื้อจื้อ
นกเขาเป็ดธรรมดา	นกเป็ดน้ำ/นกตู้เขียว	กว่านกระอะปากวา	ทูบิโซ
นกมูม	นกตู้ปู้ / นกอามูม	โทหล่ยกะหลี่	
นกเขาลายใหญ่			ทูหล่ยคังจู้
นกเขาใหญ่, นกเขาหลวง	นกตู้	โทหล่ยบี้	ทูหล่ยกระ
นกเขาเขียว		โทหล่ยชะ	ทูหล่ยเส
นกเขาพม่า	นกเขาปู้ / นกกือ	โทหล่ยกลูอ	
นกพิราบ	นกกำนั / นกก้าไข		ทูหล่ย
นกแก้วมิ่ง	นกเขียวขามมิ่ง	โทกิหม่มพะท้อ	ทูหล่ย
นกกระดัง	นกเขียวขามมิ่ง		ทูค
นกหูกเล็กปากแดง	นกเขียวขามมิ่งเล็ก	ค่อชะ	
นกคัคคูหงอน		โทลอขว่อ	
นกคัคคูลาย		โททิมแคว	
นกกาเหว่า	นกบอเอวอ/นกฟ้อเฮีย	โทสะปะ	
นกบั้งรอกใหญ่	นกก๊อก	จ่อเตอโกะ	
นกกระปูดใหญ่	นกกด	โทชอพา	
นกกระปูดเล็ก	นกกดคา		
นกปากกบลายดำ		โกโกแควะ	
นกเค้ากู่, นกสูก	นกเก้า / นกเก้าแมว	โคโกะโอ	ทูโป
นกแสกแดง	นกเก้านหลง		

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ชื่อสามัญ	โต (ไทยใหญ่)	ปกากะญอ	กะเหรี่ยงแดง
นกตบชุงยักษ์	ป้างประระ	โทสะบะ	
นกขุนแผนอกสีส้ม	นกเก้าพาน	โทสะปวอ	ทูเปละ
นกขุนแผนหัวแดง	นกไท่หลงโหลง	โทสะปวอ	
นกกระเด็น	นกนางเด่น	โทเถาะ	ทูทวากะออ
นกจาบคา	นกจอนทราย	โทซ้อติ	
นกจาบคานคราสีน้ำเงิน		โทโก๊ะ	
นกตะขาบทู้ง	นกกำขาบ	นาขะขะวะ	
นกกระวางหัวขวาน	นกกือ / นกกือขี้แห้ง	บอจิเฆาะ	ทูแปปี/ทูเถะ
นกแก๊ก	นกแก๊ก	โทเค้	ทูคา
นกกก	นกกกกาก	โทเกาะ	ทูเก้ดู
นกตั้งล้อ	นกเขี้ยวหลวง	ส่อกวูอ	
นกไทรคกธรรมดา	นกกันตัก	กูโคร	ทูกะดี
นกไทรคกคอสีฟ้า		กูโจโด	
นกไทรคกหน้าผากดำ	นกปกสะดอบ		
นกตีทอง	นกหมาบุก	กูแฉแฉ	ทูกะเถาะ
นกหัวขวาน	นกค้อยโก้ง		ทูกะแน
นกหัวขวานขนาดกลาง	นกแตงแตดแล้ด	โทพวะ	
นกหัวขวานใหญ่สีดำ		เก๊ะโลโละ	
นกหัวขวานดำงแคะ		โทสะเล้	
นกนางแอ่น	นกแอ่นฟ้า/นกปิคฟ้า	เบละเบเถาะ	ทูคิวเปละ
นกแคว้แคว้	นกก่อช็อก	โทฟรี	
นกพญาปากกว้างสีดำ	นกจี่หลอ	โทบิแมะ	
นกพญาปากกว้างหางขาว		โทบิแมะ	
นกจาบฝนปีกแดง	นกจอกนา	โทเถาะเถาะ	ทูลิ
นกเค้าดิน	นกกา	โทพวิกวุอ	

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ชื่อสามัญ	โต (ไทยใหญ่)	ปกากะญอ	กะเหรี่ยงแดง
นกอุ้มบาตร	นกสะปัด	โทผะแม	ทูคิมแพด
นกเค้าลม	นกช่อกัน	โทผะแม	
นกพญาไฟ	นกไฟเหลือง/นกสามล่อ	บิเบ	ทูชะจี
นกเขี้ยวกันตอง	นกเขี้ยวนางหมาข	โทคราปอ	ทูโซกะเล/ทูโซเปเล
นกปรอด		บอเหลาะ/โทบอสเหลาะ	
นกปรอดเหลืองหัวจุก	นกจิกกะลอยเหลือง		
นกปรอดหัวโขน	นกจิกกะลอย		ทูทัวะ
นกปรอดหัวสีเขม่า	นกจิกกะลอยหม่น	บอเหลาะ โครรี	
นกปรอดเล็กคาขาว	นกออย	บอเหลาะออย	
นกปรอดดำ	นกจิกกะลอยหล้า	โทชะอะพอ	
นกแขวงแขวหางปลา	นกแขว		ทูคิวเปละ
นกแขวงแขวสีเทา	นกแขวหม่น	โทจิแกว	ทูคิอิเปละ
นกแขวงแขวเล็กเหลือง		โทจิแกว	ทูจ่าโมเถาะ
นกแขวงแขวหงอนขน	นกแขวหางเง้น	โทจวา	
นกแขวงแขวหางบ่วงใหญ่	นกแขวหางปิ่น(กาง)	โทครือ	ทูโคะ/ทูตุ
นกขมิ้น	นกเหลืองกล้วย/นกต่างกาน	โทสะซอ(บอ)	ทูท้อดแบ
นกขมิ้นแดง		โทกวูคี	
นกเขี้ยวคราม		โทตุลา	
นกปีกลายสก็อต	นกโอดน	โทโซะ	ทูเกโตะ
นกสาถิกนขีว	นกไฟเหลืองหลวง/แก่นกโ	โทครีเค	
นกขุนแผน	นกกวาชคำ	โทมุซา	ทูแบพระ
นกกะลิงเขียดสีเทา		กรอกระแคเกราะ	
อีกา	กำหล้า	จอวะชะ	ทูเหวะ
นกกามวน	นกหล้า		
นกไค้ไม้	นกขี้จิ้ง	โทเซพิ	ทูซาพะ/ทูโซพะ

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ชื่อสามัญ	โต (ไทยใหญ่)	ปกากะญอ	กะเหรี่ยงแดง
นกปากนกแก้ว		โทพิกวู	
นกกระวังไพร		โทโรพา	
นกกระรางหัวหงอก	นกโอดหัวหงอก	โทวาโค	ทูทะทะทะ
นกกระรางสร้อยคอเล็ก	นกโอดวาชะ	โทไค้แหะ	
นกกระรางสร้อยคอใหญ่	นกโอดคอไหม	โทวะนา	
นกกระรางแก้มแดง			ทูธากาออ
นกกระรางสีน้ำตาลไหม้		โทแขวะ	
นกกระรางคอดำ		โทแขวะวะนา	
นกกระจิด			ทูริชะ / ทูละชิ
นกกระจับหญ้า	นกอีแจ		
นกกระจับธรรมชาติ	นกมะเขือจับ/นกอีปู	โทขอเซ	ทูละชิ
นกนางเขนบ้าน	นกขี้เหิน	โทแทแท	ทูแตะแตะ
นกนางเขนดง	นกขี้เหินหางขาว	โทละละ	ทูตะตะตะ
นกนางเขนน้า	นกขี้เหินหัวข/นกหมู	จิปรี	
นกกระเบื่องผา	นกเข้าปีก	โทปือคา	
นกเอี้ยงดำ	นกกำใจ / นกเกี้ยวน้ำ	จิซู	
นกอีแพรด	นกหางก้างบาน	กานหะหะ	
นกจับแมลงจุกดำ	นกจิกจ้อง		
นกแซวสวรรค์		โทแปลจะ	ทูหล่อเกรอ/ทูหลูเกรอ
นกจับแมลงสีฟ้า			ทูผลิ
นกเอี้ยงศาลิกา	นกเกี้ยวหลง		
นกเอี้ยงหงอน	นกเกี้ยวหล้า		
นกขุนทอง	นกเอี้ยงคำ	โทจะระ	ทูมูละ
นกกินปติ	นกเขี้ยวกินปติ	โทสะกุษจ	ทูกะเลาะ ไบแจ
นกกินปติดำม่วง	นาคำกั่วข		

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ชื่อสามัญ	โต (ไทยใหญ่)	ปกากะญอ	กะเหรี่ยงแดง
นกกินปลีกด้วยตา		โทกุซ้อ	ทูทะเลาะบ่อแฉ
นกสีชมพูสวน	นกแจ๊กแจ๊ก / นกอีปู้		
นกแว่นตาขาว	นกเหลือง	โทเปรจา (= นกคิ้วเล็ก)	
นกกระจอกบ้าน	นกจอก		
นกกระดัดตะโพกขาว	นกปีด	โทผวิ	ทูเครอะ
นกกระจาบ	นกบกล้วย / นกโหวย		
นกขอดหญ้า		แพละอี	

ความเชื่ออันเกี่ยวกับนกของชนเผ่า

จากการสัมภาษณ์ผู้เฒ่าและสมาชิกผู้ใหญ่บางคนในหมู่บ้านที่คาดว่าจะรู้ขนบธรรมเนียม ความเชื่อต่าง ๆ ได้ข้อมูลดังนี้

ชุมชนไทยใหญ่

บ้านถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า

สัมภาษณ์ นาย จันตะ อายุ 78 ปี เกิดที่บ้านป่าห้วยก เขตพม่า ต่อมาย้ายไปอยู่ที่บ้านปางคาม แล้วย้ายที่พำนักไปที่ปางแบก อยู่ได้ 17 ปี ต่อมาย้ายไปที่บ้านหัวดาง ซึ่งอยู่ไปทางทิศเหนือของบ้านถ้ำลอดในปัจจุบันระยะทางเดิน 2 ชั่วโมง (ประมาณ 15 กิโลเมตรตามทางถนน) ชุมชนบ้านหัวดางได้ย้ายลงมาอยู่ที่บ้านถ้ำลอด ประมาณปี พ.ศ. 2510 - 2512 แต่เดิมบริเวณบ้านถ้ำลอดเป็นป่า พวกที่อพยพลงมาได้มาถางที่ทำไร่ ระยะแรกมีเพียงไม่ถึง 10 หลังคาเรือน แต่ใน พ.ศ. 2541 มีกว่า 105 หลังคาเรือน ปัจจุบันนายจันตะ มีสภาพตาบอดสนิททั้งสองข้าง

นายอรุณ เบญจมาศดีเงิน ผู้ช่วยวิจัย อายุ 30 ปี บิดาเป็นคนหมู่บ้านตม (อยู่ในเขตพม่าระยะทางห่างจากบ้านถ้ำลอดทางเดินเท้าประมาณ 2 วัน) มารดาเป็นคนหมู่บ้านหัวดาง ย้ายลงมาอยู่ที่บ้านถ้ำลอดเมื่อปีพ.ศ. 2520 ซึ่งขณะนั้นมีบ้านอยู่ประมาณ 20 หลังคาเรือน ยังไม่มีถนนและยังไม่มีไฟฟ้าใช้

นายรัชเชศ การวิเศษศักดิ์ ผู้ช่วยวิจัย อายุ 26 ปี บิดาเป็นคนหมู่บ้านหัวดาง มารดาเป็นคนหมู่บ้านตม รัชเชศเรียนอักษรไทยใหญ่ที่วัดบ้านตมในขณะที่บวชเป็นเวลา 4 ปี

ได้สัมภาษณ์โดยการพูดคุยกับนายจันตะ และครอบครัว นายอรุณและนายรัชเชศ ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อ ดังนี้

ชื่อนก	ลักษณะความเชื่อ	เหตุผล
นกกก,นกเงือก	ห้ามฆ่า	ถือเป็นนกศักดิ์สิทธิ์
นกยูง	ห้ามฆ่า, ห้ามกิน	ถือเป็นนกศักดิ์สิทธิ์
นกเป็ดน้ำ	ห้ามฆ่า, ห้ามกิน	เมื่ออินนกตกลงมา นกมักสำรอกเป็นลูกไม้ป่า ซึ่งเป็นสิ่งที่บอกว่ นกไม่ได้ไปกินผลไม้ที่คนปลูก เหตุใดจึงต้องฆ่า นก
นกแก้ว	ห้ามฆ่า, ห้ามกิน	เหมือนนกเป็ดน้ำ
เหยี่ยวรุ้ง	ไม่กิน แต่ไม่ห้ามฆ่า	จะยิงต่อเมื่อมันบินลงมาจับไก่ที่เลี้ยงไว้
กาดำ	ไม่กิน	ถือเป็นนกเจ้าบ้านเจ้าเมือง
นกแซงแซว	ไม่กิน	-
นกพิราบ	ไม่กิน	

บ้านห้วยผา

สัมภาษณ์นายวิจินตะ จันทอง อายุ 81 ปี เกิดที่เมืองปาย บ้านมะม่วงสวรรค์ ตำบลนาตง บิดา มารดาเป็นชาวไต (ไทยใหญ่) ภูมิลำเนาอยู่เมืองปิ่น (ซึ่งเป็นเมืองของไทยใหญ่มากแต่เดิม เจ้าฟ้าไทยใหญ่ ได้ขอมเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ แต่หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ถูกผนวกเข้ากับประเทศพม่า) นายวิจินตะเรียนหนังสือไทยใหญ่จากพระที่วัดในเมืองปาย เรียนการดูหมอดตามตำราพม่าจากอาจารย์อุกะวี่ที่แม่สะเรียง มีภรรยา 25 คน มีบุตร 4 - 5 คน แต่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน 2 คน ภรรยาคนปัจจุบันอายุ 60 ปี สังกศจากลักษณะของนายวิจินตะ ตามร่างกายเช่น แขนขา ตักหมักดำตามแบบชาวโบราณ นายวิจินตะกล่าวว่า ผู้ชายในสมัยก่อนต้องสักทุกคน ส่วนมากสักเป็นรูปอักขระ รูปจิ้งจอก เสือและแมว เป็นต้น สำหรับนายวิจินตะเองเคยมีอาชีพรับสักด้วย แต่ปัจจุบันนอกจากทำสวนแล้ว ยังมีอาชีพเป็นหมอดู

นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์กำนันบรรจง ลอทะ อายุ 41 ปี กำนันตำบลห้วยผา ซึ่งได้กล่าวถึงที่มาของชุมชนบ้านห้วยผาว่า ชุมชนแห่งนี้ตั้งมากกว่าร้อยปีแล้ว เป็นชุมชนไทยใหญ่ที่อพยพมาจากเมืองหมอกใหม่ เมืองเถิงเคอ และเมืองนาค รัฐไทยใหญ่ เนื่องจากถูกพม่าเข้าโจมตี เมืองหมอกใหม่อยู่ห่างจากบ้านห้วยผาไปประมาณ 100 กิโลเมตร ผู้ที่อพยพหนีเข้ามาเป็นบุคคลในตระกูลสำคัญ 3 ตระกูล คือ เจ้าฟ้าหมอกใหม่ ชื่อเจ้าขุนศิริ ซึ่งเป็นผู้นำของชาวไทยใหญ่ เมื่อเดินทางมาถึงบ้านห้วยผาเห็นเป็นทำเลที่ดี มีน้ำ มีหน้าผา ถูกต้องตามโหราศาสตร์ของพื้นที่ที่ดีที่มีช้างอยู่ ปัจจุบันสายสืบสกุลเจ้าฟ้าหมอกใหม่ไม่มีแล้ว นอกจากนี้มีตระกูลละ ซึ่งเป็นตระกูลขุนนางของเมืองหมอกใหม่ ได้แก่ทวดของกำนันบรรจง ชื่อ ลอทะ และได้มาเป็นกำนันของตำบลห้วยผา จนถึงรุ่นปู่ของกำนัน ชื่อนายละ ก็ได้เป็นกำนันต่อมาและได้นำชื่อทวดมาตั้งเป็นนามสกุลว่า ลอทะ (ลอทะแปลว่าโลก) ตระกูลที่สามเป็นตระกูลกำนันเก่าจากเมืองนาค ปัจจุบันใช้

นามสกุล สุขจินดา เมื่อแรกที่อพยพมามีเพียง 7 ครอบครัว จำนวน 10 กว่าคน ต่อมาได้ขยายชุมชนจนปัจจุบัน มี 133 หลังคาเรือน 300 กว่าคน เป็นชุมชนหนึ่งที่ยังรักษาประเพณีไทยใหญ่ดั้งเดิมไว้ได้

และตัวภรรยา นายเกียรติ ลอเก๊ะ อายุ 47 ปี และนายอำนาจ ขอมณี อายุ 30 ปี ผู้ช่วยวิจัย ได้ข้อมูลดังนี้

ชื่อนก	ลักษณะความเชื่อ	เหตุผล
นกพญาไฟ	ชาคนกไร้ทำยาเสน่ห์(ยาอาจัน)	
นกกระจอก	คองเหล้ากิน	กินแล้วแข็งแรง (เอาปิ้งไฟให้เกรียมจนจนไหม้หมดควักใส่ออก ตักปิก หาง คองเหล้าโรง)
นกกระปูดใหญ่	คองเหล้ากิน	ถอนจนแล้วแซ่เหล้า เป็นยาชูกำลัง
นกนางแอ่น	คองเหล้ากิน	ถอนจนแล้วแซ่เหล้าเป็นยาชูกำลัง
นกยูง	ห้ามกินด้วยกัน	หากมาร่วมกินนกยูงด้วยกัน จะทำให้พี่น้องจากกัน เพื่อนฝูงจากกัน
เป็ด	ห้ามกินด้วยกัน	เป็ดเป็นนกปากมาก (ร้องก๊าก ๆ ตลอดเวลา) หากกินด้วยกันจะทะเลาะกัน วิธีแก้คือให้ตัดลิ้นและตีนเป็ดไปฝังที่หัวบันไดบ้านแล้วเอาของหนักทับไว้
นกพิราบ	ห้ามกิน	เชื่อว่าเป็นพระมาเกิด หากไปกินเท่ากับกินโชคกินลาภให้หายไป คนกินอาจเป็นขี้ทูต
นกกก	ห้ามกิน, ห้ามยิง	จะทำให้ตายจากกัน เพราะนกกกเป็นนกที่รักคู่ หากไปยิงตัวใดตัวหนึ่งตาย อีกตัวจะตายตาม
นกเค้า	พบเห็นเป็นตางไม่ดี	ผีจะมา หากเข้ามาในหมู่บ้านแสดงว่ามีคนที่เป็นผีอยู่ในหมู่บ้าน
แร้ง	เกาะบนหลังคาบ้านไม่ดี	จะนำสิ่งชั่วร้ายมาสู่บ้าน
กาดำ	เข้ามาในบริเวณบ้านไม่ดี	บ้านนั้นจะมีคนตาย
นกกาขานน้ำ	เสียงร้องไม่ดี	เมื่อออกล่าหุบป่า หากร้องหุบป่าจะตื่นทำให้ล่าไม่ได้ จึงเรียกนกนี้ว่า นกหุบ
นกคุ้ม	ดินผสมกับหมึกใช้สีก	ทำให้หนังเหนียวอาวุธทำร้ายไม่ได้
นกทุกชนิด	ซื้อหรือขโมยที่เขาจับมาแล้วปล่อยไป	เป็นการสะเดาะเคราะห์

ปกากะญอ
บ้านห้วยฮี

สัมภาษณ์นายมน กวางกู อายุ 62 ปี เกิดที่บ้านห้วยฮี ซึ่งเป็นชุมชนเก่ามาแต่โบราณ นายมนกล่าวว่า ปู่ย่าตายายของคนก็เกิดที่นี่ เมื่อสืบถามถึงแหล่งเดิมก็ไม่มีใครบอกเล่าว่าอพยพมาจากที่ใด เมื่อนายมนยังเป็นเด็กที่บ้านห้วยฮีมีประมาณ 10 หลังคาเรือน และเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงประมาณ 100 หลังคาเรือน แต่ใน พ.ศ. 2541 ได้อพยพย้ายออกไปประมาณ 20 หลังคาเรือน ชุมชนแห่งนี้มีญาติพี่น้องกระจายอยู่ในหลายหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียง เช่น ห้วยฟ่าน ห้วยแก้ว หนองขาว ป่าตาน ป่าคิง ป่าญี่ปุ่น ที่ไกลออกไปได้แก่ ห้วยปูลิง ห้วยปูละย ห้วยคอง ในปัจจุบันรู้จักกันน้อยลง ความสัมพันธ์ห่างออกไป ถนนผ่านบ้านห้วยฮีเป็นถนนลูกรัง เพิ่งมีเมื่อประมาณ 10 ปีมานี้เอง สมัยก่อนมีแต่ทางเดินในป่า ซึ่งอุดมไปด้วยสัตว์ป่านานาชนิด เช่น กระตัง กวาง เลียงผา กวางผา เก้ง ลิง หมีควาย ค่าง ชะนี เสือ ฯลฯ รวมทั้งนกอีกเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันสัตว์ขนาดใหญ่ไม่มีแล้ว

นอกจากนี้ยังได้สัมภาษณ์ผู้ใหญ่ที่อายุประมาณ 30 - 40 ปี อีก 2 - 3 คน ในลักษณะการพูดคุย รวมทั้ง นายสมจิตร ทรัพย์สิทธิเสรี และนายตะวัน กวางกู ผู้ช่วยวิจัย ได้ข้อมูลดังนี้

ชื่อนก	ลักษณะความเชื่อ	เหตุผล
นกทุกชนิด	หากบินจากป่าเข้ามาในหมู่บ้านห้ามกิน	ไม่ดี จะนำความชั่วร้ายเข้ามาให้
นกสาธิกานเขียว	ห้ามกิน	
นกแขวงแขวหางบ่วง	ห้ามกิน	
นกไค้ไม้	ห้ามกิน	
นกกระวางหัวขวาน	ห้ามกิน	
นกขุนแผนสีแดง	เฉพาะเด็กห้ามกิน	จะทำให้อายุไม่ยืน
นกเขาเขียว	เฉพาะเด็กห้ามกิน	จะทำให้อายุไม่ยืน
นกพญาปากกว้าง	ห้ามกิน	
นกจิ้งหะมา	ห้ามกิน	เป็นเทพเจ้าของคนข้าว
นกตบชุง	ห้ามกิน	
นกปากกบ	ห้ามกิน	
นกกก	ห้ามฆ่า, ห้ามกิน	จะทำให้หมู่บ้านแตกแยกกัน
นกเงือก	ห้ามพ่อกับลูกเขยกินนกตัวเดียวกัน	จะทำให้ผิดใจกัน
นกกระทา	กินดี	รสชาติอร่อย
ไก่ฟ้า	กินดี	รสชาติอร่อย
นกเป็ดน้ำ นกเขา	กินดี	รสชาติอร่อย

ชื่อนก	ลักษณะความเชื่อ	เหตุผล
เหยี่ยว	ไม่ค่อยกิน	เนื้อเหนียว แข็ง ไม่อร่อย
นกพญาไฟ	ห้ามกิน นกที่แก่ตาย หากพบให้นำมาห่อไม่ให้ชนหลุด เก็บไว้ในบ้านเป็นเครื่องราง	จะได้เพื่อนที่ดี มีโชคกลางเป็นเมตตามหานิยม
นกหัวขวาน	ไม่กินและถ้าได้ยินเสียงร้องจะมีคนตาย	เสียงร้องเป็นการบอกข่าวร้าย รู้ได้ทั้งวิญญาณและคนเป็น

การใช้เป็นยาพื้นบ้าน

ชื่อนก	ลักษณะการใช้	สรรพคุณ
นกขุนแผนสีแดง	กินคิของนก	แก้หอบหืด
นกกระปูด	รังนกเอามาต้มแล้วบดโอของรังให้รมตัว น้ำต้มใช้อาบและดื่ม	แก้โรคเบาหวาน
กาดำ	ขนของกา นำมาเผาไฟแล้วละลายน้ำให้เด็กทารกกิน โดยที่ไม่ให้รู้ตัว อาจผสมในนมหรือข้าว	ป้องกันไม่ให้เด็กทารกตาย
นกกก	รังนก บริวณปากรัง ที่นกนำวัสดุต่าง ๆ มาปิดไว้ นำมาต้มรมไอน้ำ อาบและดื่ม	แก้โรคเบาหวาน
นกเขา	รังนกเอามาต้มแล้วบดโอของรังให้รมตัว น้ำต้มใช้อาบและดื่ม	แก้โรคเบาหวาน
นกกก, นกแก๊ก	น้ำมันมาทาขา ทาหัวเข้า	แก้เคล็ดจักษุ

กะเหรี่ยงแดง - กะยา - กะเยหลี

ห้วยเสือเฒ่า

สัมภาษณ์ นายอุก ก้องพนาไพร อายุ 80 ปี บิดามีอาชีพเลี้ยงช้าง ปลูกสวนทำไร่อยู่ที่บ้านขุนห้วยเคื่อ เมื่อก่อนชุมชนแห่งนี้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ห้วยแม่ตะอู ดิษายแคนพม่า ที่ห้วยแม่ตะอูเป็นห้วยขนาดใหญ่ น้ำดี มีเมืองของกะเหรี่ยงแดงในเขตพม่า ชื่อ ตะเถลูเป๊ะ อยู่ไม่ห่างจากห้วยแม่ตะอู คาถูกเคยเดินทางไปยังเมืองดังกล่าวสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ไปค้าเกลือ โดยซื้อเกลือจากญี่ปุ่นที่แม่ฮ่องสอนแล้วนำไปขายที่เมืองตะเถลูเป๊ะ เอาพืชผัก เช่น พริกทอง พริกหมู ลงไปขายญี่ปุ่น ต่อมาเมืองนี้ถูกพม่าเผาทำลาย ชุมชนกะเหรี่ยงแดงที่ห้วยแม่ตะอูจึงย้ายไปที่ขุนห้วยเคื่อทั้งหมด ขณะนั้นนายอุก มีอายุประมาณ 10 กว่าปี และในปีพ.ศ. 2538 ชุมชนทั้งหมดได้ย้ายลงมาที่ห้วยเสือเฒ่า นายอุกมีฉายานามว่า บุรุษในความมืด เพราะสามารถเดินทางในป่าวลากลางคืนได้โดยไม่ต้องใช้ไฟนำทาง นายอุกกล่าวว่า ที่มีฉายานี้เนื่องจากตนเองเห็นว่า เสือเดินในป่ากลางคืนได้ คนก็ต้องเดินได้ จึงได้ลองเดินดู ก็พบว่าทำได้ สามารถเห็นทาง

ในป่าแม้นในควมมิด จากนั้นมาจึงปฏิบัติเป็นประจำจนได้ฉายาดังกล่าว นายตุก เรือนคาถาอาคมกับกะเหรี่ยงขาว ชื่อ ปันนุ บ้านในสอยและไทยใหญ่ ชื่อปู้ ที่ขุนขวม ปัจจุบันมีอาชีพทำไร่

สัมภาษณ์ภรรยาของนายตุก ชื่อ นางมีเหมะ อายุ 75 ปี บ้านเดิมอยู่ขุนห้วยเค็ดแล้วอพยพมาที่บ้านห้วยเสือเผ่นเช่นเดียวกัน นางมีเหมะมีบุตรกับนายตุก 16 คน เสียชีวิตไป 5 คน บุตรคนโตอายุประมาณ 50 ปี นางมีเหมะพูดภาษาไทยไม่ได้

สัมภาษณ์นายหลู่ จิตต์เมตตาวริษฐา อายุ 52 ปี ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านห้วยเสือเผ่น ซึ่งอพยพลงมาอยู่เมื่อพ.ศ. 2524 ปัจจุบันที่ห้วยเสือเผ่นมีชาวกระยาอยู่ประมาณ 160 หลังคาเรือน ประชากร 300 กว่าคน

จากการสัมภาษณ์ผู้เฒ่าในหมู่บ้านและสมาชิกหมู่บ้านที่เป็นผู้ใหญ่ พบว่า ไม่ค่อยมีข้อห้ามในการฆ่าหรือกินนก กะเหรี่ยงแดงโดยทั่วไปกินนกแทบทุกชนิด ยกเว้น แร้ง และนกกระยางหัวขวาน จะไม่กิน แต่ไม่ทราบเหตุผล นกที่มักนำมาทำเป็นอาหาร ได้แก่

นกเป็ดน้ำ นำมาถอนขน ข้างไฟพอสุกแล้วลาบ (ลักษณะการทำอาหารของชนพื้นเมืองเหนือ กล่าวคือนำเนื้อมาต้มแล้วปรุงด้วยน้ำพริกลาบ ได้แก่ พริก เม็ดผักชี ตะไคร้ กระเทียม มะแขว่น ฯ) ใส่หัวปลี หั่นฝอย

นกแขวงแขว แกลง
เหยี่ยว ข้างหรืออาจจะหลาม คือ หั่นเป็นชิ้นคดถูกเครื่องปรุง ใส่ในกระบอกไม้ไผ่แล้วเผาเหมือนทำข้าวหลาม

ชื่อนกและความเชื่อต่าง ๆ ของกะเหรี่ยงแดงสรุปได้ดังตาราง

ชื่อนก	ลักษณะความเชื่อ	เหตุผล
นกกระเจิบ	คนเลี้ยงช้างห้ามกิน	คนที่เลี้ยงสัตว์ใหญ่ไม่ทำร้ายสัตว์เล็ก
นกกก	ไม่กิน	เป็นนกตัวใหญ่กว่าคนอื่น
แร้ง	ไม่กิน	
นกกระยางหัวขวาน	ไม่กิน	
นกยูง	ห้ามกิน	เพื่อนที่คบกันจะแตกแยก
กาดำ	ไม่กิน	
นกหัวขวาน	ถิ่นตากแห้งฝนทาแก้คันจากหนอน	

นอกจากนี้ยังมีความเชื่อและการรักษาโรคของหมอผีจากการเสี่ยงทายโดยใช้ไก่อีก 2 กรณี คือ

1. ใช้ไข่ไก่ดิบมาเข้าพิธี ดึงบนหิ้งบูชาไว้ 5 นาที แล้วเอามาถูตามเนื้อตัวคนป่วย จากนั้นค่อยไข่ออกใส่ขามคู้ จะรู้ตามเหตุของโรคและรักษาโรคได้

2. เมื่อมีคนป่วย ให้เอาไก่ตัวหนึ่งมาบูชาเลี้ยงผี แล้วฆ่าไก่ตัวนั้นเสีย เอากระดูกน่องไก่มาต้มเสียบไม้แหลม ๆ ลงที่รูที่กระดูกคว่ำปาลายไม้ชี้ไปทางใด เป็นการเสี่ยงทายว่าจะหายป่วยหรือไม่หาย
บทเพลงและบทกวีที่เกี่ยวกับนก

ไทยใหญ่

จากการสัมภาษณ์ยังไม่พบบทกวีที่เกี่ยวกับนก

ปกากะญอ

บทกวีมีอยู่บ้าง ชกตัวอย่างตามที่ได้จดจำกันมาและแพร่หลายในชุมชน

เกี่ยวกับนกกกและนกแก้ว

จื่อเวชา ข่อเมษา แปเลอเกาะกุไซ แปเลอเกาะกอซอ คาเบหมีแลชะโก

มือเจ็บ ขาเจ็บ ทาด้วยน้ำมันนกแก้วนกกก คื่นคิยวก็ไปต่อได้

เกี่ยวกับไก่ป่าไก่บ้าน

หมี อ้อ โอปะ ซอเคอ กอตะบะอะหล่อเลือเบลล

ไก่ป่าร้องเรียกไก่บ้าน “โลกนี้ไม่เหมือนเดิม”

กะเหรี่ยงแดง

บทเพลงที่กล่าวถึงนกแขวงแขว แปลแล้วได้ความว่า

นกแขวงแขวพูดภาษาเก่ง คื่นนอนแต่เช้ารีบออกไปหากิน

เป็นบทเพลงที่ตั้งสอนลูกหลานให้ตื่นแต่เช้า แล้วรีบออกไปทำงาน อย่าให้อาชนก

บทเพลงอื่น ๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวกับนก ที่ได้มาพร้อมกันจากการสัมภาษณ์ สมควรบันทึกไว้เช่นกัน บทเพลงร้องเป็นภาษากะเหรี่ยงแดง แต่ถอดความเป็นภาษาไทย โดยพยายามให้ตรงคำร้องและความหมายให้มากที่สุด ดังนี้

บทเพลงเกี่ยวกับชีวิต

มีพ่อแม่แล้วเป็นอย่างไร ไม่มีพ่อแม่แล้วเป็นอย่างไร (ไม่แตกต่าง) อยู่ที่ใจของคน

ถ้าเราอยู่บ้านที่นี้ก็มีญาติพี่น้อง มีคนอยู่ข้างเคียงก็มีความสุขสบายดี (อยู่ที่ไหนก็สุขได้)

เวลาทำงานขอให้พูดคุยกันฉันพี่ ๆ น้อง ๆ ให้เข้าใจกัน

ทำงานเสร็จแล้ว ให้ทำบุญทำทานกันบ้าง.....

บทเพลงเกี่ยวกับหญิง

สาวเธอ....อยากอยู่ด้วยกันกับพี่ไหม เมื่อแต่งงานกันแล้วต้องไปทำงานบนคอกขลุ่ย

ไปไหน ไปด้วยกัน.....จะรักกันตลอดไป

ไม่ว่าหนทางนั้นจะขึ้นเขาลงห้วย ไกลสักเพียงใด

นางเงือกทอดผ้าได้น้ำ

ชายหนุ่มไปเก็บผลไม้ เก็บกินแล้วเอาผลไม้ที่นั้นอุยวะเทศ แล้วโยนลงน้ำ

นางเงือกกำลังนั่งทอดผ้าเห็นผลไม้ลอยน้ำมาก็อยากกิน

จึงชักไม้ทอดผ้าเชี่ยผลไม้ที่นั้นมากิน แล้วก็ท้อง...

นิทานเกี่ยวกับนก

ไทยใหญ่

บ้านถ้ำลอด

เรื่องแม่ไก่และดาวลูกไก่

กาลครั้งหนึ่งมีพระภิกษุรูปหนึ่งเดินทางมาถึงหมู่บ้าน ไม่มีที่พักจึงขออาศัยบ้านคัวเมียคู่หนึ่งค้างคืน ตกกลางคืนคัวเมียคุยกันในห้องนอนว่าจะทำอาหารอะไรใส่บาตรดี คัวว่าจะฆ่าแม่ไก่ทำอาหารใส่บาตร แม่ไก่ที่อยู่ได้จนบ้านได้ยินคัวเมียคุยกัน ก็สงสัยคิดว่าตั้งแต่พรงนี้ไป แม่จะไม่อยู่แล้วขออย่าได้ออกไปหาอาหารไกลบ้าน กลัวเหยี่ยวจะมาจับไปกิน ลูก ๆ อย่าทะเลาะกัน เวลาหากินให้ไปเป็นกลุ่ม อย่าไปขึ้นเรือนคนอื่น อย่าไปคุ้ยเขี่ยในบ้านท่าน ท่านจะยิงเอา พรงนี้แม่จะต้องตายแล้ว เจ้าของบ้านเขาจะฆ่าแม่เอาไปทำอาหารต้อนรับแขก รุ่งเช้าเมียเจ้าของบ้านก็ก่อไฟต้มน้ำแล้วจับแม่ไก่ใส่หม้อ ลูกไก่ก็สงสัยสงสัยร้องแจ่มแจ่มแล้ววิ่งกระโดดลงน้ำร้อนตายตามแม่ทั้งหมด ลูกไก่จึงไปเกิดเป็นดาวลูกไก่ ดังแต่นั้นมาจึงห้ามพระเข้าไปค้างคืนที่บ้านของฆราวาส

บ้านห้วยผา

เรื่องนกฟอสส์ (นกกาเหว่า)

ขุนตามตอเป็นลูกเศรษฐี เมืองเชียงทอง มีอาชีพเป็นพ่อค้านำวัวค่างของไปขายที่เมืองกึ่ง ครั้งหนึ่งได้ไปพบหญิงสาว ชื่อ นางอุเปียงในตลาด จึงเกิดชอบพอกัน ขุนตามตอได้ชวนนางอุเปียงเป็นเมียและอยู่กินกันจนมีลูกชาย 1 คน ค่อมมาขุนตามตอพานางอุเปียงและลูกกลับไปเยี่ยมพ่อแม่ของคนที่เมืองเชียงทอง แต่พ่อแม่ของขุนตามตอไม่ชอบนางอุเปียง ได้กลั่นแกล้งต่าง ๆ นานา เช่นเมื่อเตรียมข้าวไว้ให้กิน แม่ของขุนตามตอก็ใส่มีดไว้ในก่องข้าวให้นางอุเปียงแทนที่จะเป็นข้าว นางอุเปียงเสียใจจึงหนี

กลับไปเมืองกึ่งทั้ง ๆ ที่ตั้งครรถูกคนที่สอง ระหว่างทางที่หนีได้คลอเคลียกลางป่า นางวางลูกไว้บนคอไม้แล้วสั่งให้ถูกรอพ่อที่จะตามมาแล้วให้ร้องเรียกพ่อด้วย ขุนสามลอเข้าป่าหาผักจึงไม่รู้ว่ามีเมียหนีไป เมื่อกลับมาบ้านไม่พบเมื่อก็รีบออกตามหา จนมาถึงเมืองกึ่งก็พบว่านางอุเปียงเสียชีวิตลงแล้ว พ่อแม่ของนางตั้งศพไว้บนบ้าน ชาวบ้านไม่ยอมให้ขุนสามลอขึ้นไปหาศพเมีย ขุนสามลอจึงเอาเหรียญเงินทองโยนเข้าไปในหมู่ชาวบ้าน ชาวบ้านมัวแต่แย่งกันเก็บเงิน ขุนสามลอได้โอกาสจึงรับวิ่งขึ้นเรือนไปหาศพเมีย พอเห็นศพนางอุเปียงขุนสามลอเสียใจมาได้ปากคอตัวเองจนตาย ถูกที่นางอุเปียงคลอทิ้งไว้ในป่าได้ร้องเรียกพ่อตลอดเวลว่า พ่อเฮ้ย... พ่อเฮ้ย พ่อก็ไม่มารับ ร้องจนตาย จึงไปเกิดเป็นนกกาหวาที่ร้องเสียงดังว่า พ่อเฮ้ย... พ่อเฮ้ย

เรื่องม้วยเก็กอง (ตาย 9 คน)

มีหญิงสาวนางหนึ่งชื่อ นางกาด เป็นคนงามในหมู่บ้าน มีชาย 7 คน มารุมรักนางกาดพร้อม ๆ กัน แต่ละคนก็วนเวียนมาหานางถึงที่บ้านทุกวันจนนางกาดไม่รู้จะเลือกใครเป็นคู่ครองดี วันหนึ่งนางกาดจะสร้างบ้านหลังใหม่ ทั้ง 7 คนก็อาสาจะช่วยสร้างให้ นางกาดจึงมอบหมายให้แต่ละคนไปตัดไม้ในป่าเพื่อจะทําเป็นส่วนของบ้านที่แตกต่างกัน เช่น ทำประตู หน้าต่าง ฝาบ้าน หลังคา ฯลฯ ซึ่งเมื่อเอาไม้ที่คนทั้ง 7 ตัดมาประกอบกันก็จะ ได้บ้านหนึ่งหลังพอดี นางกาดได้นัดให้แต่ละคนมารับเสบียงอาหารที่นางเตรียมไว้ให้นำไประหว่างไปตัดไม้ โดยให้แต่ละคนมากันคนละเวลา นางได้หุงข้าวเหนียว ห่อไว้ 7 ห่อ ย่างไก่ 1 ตัว แล้วตัดออกเป็น 7 ชิ้นห่อไว้ พอชายหนุ่มแต่ละคนมารับอาหาร ก็จะได้ข้าว 1 ห่อ ไก่ 1 ชิ้น ชายทั้ง 7 เดินทางเข้าป่าไป ระหว่างตัดไม้ก็ได้พบกันและสอบถามเรื่องราว ก็ทราบแต่เพียงว่าจะตัดไม้ไปสร้างบ้านให้คนรัก ไม่ได้มีความสงสัย เมื่อพักกลางวัน ทั้ง 7 คน มานั่งพักกินอาหารด้วยกัน พอเปิดห่อข้าว ก็พบว่าทุกคนมีแต่ไก่ย่างเป็นกับข้าวเหมือนกันหมด แต่เป็นไก่คนละส่วน จึงถองเอามาต่อกันก็พบว่าได้ไก่สมบูรณ์ 1 ตัว จึงรู้ว่ากับข้าวมาจากไก่ตัวเดียวกัน ทั้ง 7 คนก็ตกลงกันจะไม่แพร่งพรายให้นางกาดรู้ แล้วก็ตัดไม้ทำส่วนของบ้านที่ได้รับมอบหมายมาจนเสร็จ แยกกลับมาที่บ้านนางกาด นางกาดเห็นทั้ง 7 ทอยกันมาถึงและพบหน้ากัน นางกาดก็ไม่รู้จะทำอย่างไร จึงให้ทุกคนช่วยกันสร้างบ้านจนเสร็จ จึงชวนให้ทุกคนค้างที่บ้านสร้างใหม่ ตกตอนดึกนางจึงแอบเข้าไปฆ่าชายทั้ง 7 เสียแล้วเอาศพซ่อนไว้ในห้อง จากนั้นจึงเอาศพชายคนแรกมาวางนอนไว้หน้าบ้าน เอาดินหม้อมอมหน้าให้จำไม่ได้ว่าเป็นใคร แล้วไปเรียกสับปะเหร่อให้มาเอาศพไปเผา สับปะเหร่อเอาศพชายคนที่ 1 ไป นางก็เอาศพคนที่ 2 มาวางแทน แล้ววิ่งไปบอกสับปะเหร่อว่า ศพกลับมาอนที่บ้านแล้ว สับปะเหร่อก็มาบอกศพไปเผาอีก นางก็เอาศพคนที่ 3 มาวางแล้ววิ่งไปบอกอีก จนถึงคนที่ 7 จนสับปะเหร่อนึกท้อใจว่าจะต้องรบ

กับผีที่มีฤทธิ์ เมื่อเผาศพชายคนที่ 7 เกือบจะเสร็จ นางกาดไม่ได้วิ่งมาบอกอีก สับปะเหร่อก็รู้สึกสบายใจ จะได้กลับบ้าน มีชายเผ่าคนหนึ่งเข้ามาขอจุดไฟ สับปะเหร่อนึกว่าชายเผ่านี้เป็นศพที่ถูกมาจาก กองไฟ จึงรีบจับตัว ชายเผ่าคนหนึ่งก็วิ่งหนี สับปะเหร่อ้วงไล่จับ กอดปล้ำต่อสู้กันพลวันจนกระทั่งตกเข้าไปในกองไฟตายทั้งสองคน จึงเป็นที่มาของคำว่า “ม้วยก้ากอง”

เรื่องนกกาด นกอามูมและนกเกี๊ยว (นกกระทา นกมูมและนกเอี้ยง)

กาลครั้งหนึ่งมีพ่อค้าคนหนึ่ง เมียเพิ่งคลอดลูกได้ 5 เดือน ได้ขนสินค้าไปขายต่างเมือง พ่อค้าคนนี้เป็นคนเจ้าชู้ ไปพบหญิงคนใดที่ดูใจก็จะขอเป็นเมียไปทุกคน เขาค้าขายได้เงินมากมาย แต่ก็ใช้จ่ายไปกับการมีเมียมาก เขาจากบ้านไปเป็นเวลานานถึง 17 ปี จึงคิดถึงลูกเมียที่อยู่ทางบ้าน จึงเดินทางกลับบ้าน เมื่อเดินทางมาถึงท่าน้ำของหมู่บ้าน พบหญิงสาวคนหนึ่งสวยงามมากกำลังดักน้ำ ด้วยความเป็นคนเจ้าชู้ก็เกี้ยวพาราสีนาง จนได้เสียกับนาง สาวคนนั้นก็รีบแยกกลับบ้าน พ่อค้าก็เดินทางต่อจนถึงบ้านของคนพบเมียขึ้นอยู่หน้าบ้าน เมียดีใจร้องเรียกลูกให้ออกมาหาพ่อ ลูกสาวเดินออกมา พอเห็นหน้าพ่อค้าก็ตกใจ เพราะนางคือหญิงสาวที่ไปดักน้ำเมื่อครู่ ลูกสาวแสดงอาการพิรุธอย่างมากจนแม่สงสัย จึงคาดคั้นลูกสาว จนได้ความจริงว่าได้เสียกับพ่อของคน แม่เสียใจมากจนไม่กินข้าวกินน้ำและตรอมใจตายไปในที่สุด เมื่อตายแล้วไปเกิดเป็นนกกาด (นกกระทา) อยู่ต่อมาไม่นานพ่อก็ตายไปอีกคน แล้วไปเกิดเป็นนกอามูม (นกมูม) สุดท้ายลูกสาวก็ตายไปเกิดเป็นนกเกี๊ยว (นกเอี้ยง)

เรื่องนกจิกจ้อง (นกจับแมลงจุกคำ)

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีเสือตัวหนึ่งออกอาละวาดเข้ามาใกล้กินสัตว์เลื้อยภายในหมู่บ้านไม่เว้นแต่ละวัน ผู้ใหญ่บ้านประกาศตั้งรางวัลอย่างงามให้แก่ลูกบ้านที่สามารถปราบเสือร้ายตัวนี้ได้ มีชายฉกรรจ์ในหมู่บ้านหลายคนรับอาสาที่จะปราบเสือร้าย แต่คนแล้วคนเล่าที่ออกไปปราบ กลับถูกเสือฆ่าตายไปทุกคนจนไม่มีใครสามารถปราบได้ อยู่มาวันหนึ่งมีนายพรานผู้หนึ่งมาอาสาปราบเสือ นายพรานเล่าผู้นี้มีลูกชายบวชเป็นเณรอยู่ที่วัดคนหนึ่ง เมื่อจะออกไปปราบเสือ นายพรานได้สั่งลูกเมียเอาไว้ว่า ในระหว่างที่คนออกไปล่าเสือนั้นให้เมียอยู่แต่ในบ้าน ไม่ให้ออกไปไหนและไม่ให้ออกไปตามพรานในป่าไม่ว่าจะเป็นเรื่องสำคัญร้ายแรงเพียงใด เมื่อลูกเมียรับคำมั่นเหมาะนายพรานก็เข้าไปในเณวันนั้น นายพรานไปผูกห่างไว้บนต้นไม้ใหญ่กลางป่าเพื่อคัดกรอชิงเสือ สุกเสร็จก็ปีนขึ้นไปจุ่มรอนจนถึงรุ่งสางฝนตกปรอย ๆ นายพรานได้ยินเสียงลูกชายมาขึ้นเรียกอยู่ข้างล่างจึงชะเง้อดู เห็นลูกชายที่บวชเป็นเณรขึ้นทางร่มอยู่ใต้ต้นไม้ เสียงลูกชายเรียกว่า “โฮมพ่อ ๆ ลงมาจากห้างเถิด โฮมแม่ไม่สบายมาก รีบกลับไปดูแลเร็ว” พรานเผ่าตกใจจะลงจากห้าง แต่พถันนึกถึงคำสั่งที่ตนห้ามลูกเมียมาหาที่ห่างก็นึกเอะใจ เวลานั้นเองนกชนิดหนึ่งคั่นนอนและออกหากิน บินมาถึงที่เณรขึ้นอยู่ นกเห็นเข้าก็ร้องด้วยเสียงอันดังแล้วบินเข้าไปจิก

ที่ขอคร่อมของแฉะ เสียงร้องของนกฟิงดูคล้ายคำว่า “จิกจ้อง ๆ” พรานเห็นยิ่งผิดสังเกต จึงยกปืนยิงไปที่ขอคร่อมที่นกจิก ถูกปืนพุ่งไปถูกขอคร่อมและทะลุลงไปถูกร่างแฉะล้มลง ร่างนั้นก็กลายเป็นเดือนอนดาอยู่ ถูกปืนถูกเข้าที่หัวเสียพอดี พรานเผ่าจึงนำซากเสื้อมาให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นการยืนยันว่าฆ่าเสื้อมีได้แล้ว หมู่บ้านนั้นก็อยู่ด้วยความสงบสุขตลอดมา จากเสียงที่นกร้องและท่าทางที่นกแสดงเป็นการบอกเหตุให้พรานรู้ จึงเป็นที่มาของชื่อนก “จิกจ้อง” ที่เรืกขานกันมาจนทุกวันนี้

เรื่องพระขี้เกียจเทศน์ธรรม

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว วัดแห่งหนึ่งในเมืองพาราณสี มีพระอยู่องค์หนึ่งชื่อว่าพระนันดิยะ เป็นเจ้าอาวาสครองวัดอยู่ มีศิษย์อยู่คนหนึ่ง ชื่อ นายคาค่า อยู่กับเจ้าอาวาสมาหลายปีแล้ว จนกระทั่งพระอาจารย์นันดิยะแก่ลงมากจึงได้ปรึกษากับชาวบ้านที่ศรัทธาว่า จะให้นายคาค่าบวชเป็นพระ หากว่าเมื่ออาจารย์ตายไป นายคาค่าจะได้เป็นเจ้าอาวาสแทน วัดจะได้ไม่ขาดพระสงฆ์ ชาวบ้านก็เห็นดีด้วยจึงพร้อมใจกันขอให้นายคาค่าบวชเป็นพระ แต่นายคาค่าเป็นคนขี้เกียจ ไม่เคยอ่านหนังสือ เมื่อบวชแล้วก็ยังขี้เกียจเหมือนเดิม ไม่อ่านหนังสือ ไม่ศึกษาพระธรรม เทศน์ก็ไม่ได้ ต่อมาไม่นานเจ้าอาวาสก็มรณภาพลง พระคาค่าจึงได้เป็นเจ้าอาวาสแทน เมื่อถึงวันพระชาวบ้านนำของมาถวาย พระคาค่าก็ให้สัลดให้พรไม่ได้ จึงออกอุบายทำปิ่นไม้สบายพูดไม่ได้ เมื่อถึงวันพระเมื่อใดก็แกล้งเป็นไม้สบายทุกครั้ง จนเวลาผ่านไปหลายปี พระคาค่าขราลงมากก็ยังไม่เคยให้สัลดให้พรเป็นคำพระสักครั้ง จนกระทั่งพระคาค่ามรณภาพลง กรรมที่ทำไว้ได้บันดาลให้พระคาค่าไปเกิดเป็นนกพิราบอาศัยอยู่ตามวัด ถึงวันพระเมื่อใดก็ได้แต่ร้อง ฮือ ๆ

จากนิทานเรื่องนี้เป็นผลให้ชาวไทยใหญ่ไม่กินเนื้อนกพิราบ เพราะถือว่านกพิราบ คือ พระคาค่า เมื่อชาติก่อน อีกความเชื่อหนึ่งที่ไม่กินนกพิราบก็คือ เนื่องมาจากชื่อนก เมื่อกินนกพิราบ เหมือนกินซากศพของเราที่จะได้มา จะทำให้โชคลาภนั้นหายไปในที่สุด แต่จะได้ในสิ่งที่ไม่ดีจึงไม่กิน และถือมาจนทุกวันนี้

ปลาเกะฉุย

เรื่องนกปากกบ

กาลครั้งหนึ่งมีตัวเมือคู่หนึ่งเป็นเศรษฐีร่ำรวยมาก มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข วันหนึ่งตัวเมือเศรษฐีออกไปเที่ยว ไปพบตัวเมือชายจากจนคู่หนึ่งอยู่บ้านหอมช่อ กินอย่างอด ๆ อด ๆ มีเพียงผักกาดจิ้มกับพริก เศรษฐีนึกอยากกินอาหารอย่างขากบบ้าง เมื่อก็ก็นำไปถามว่าทำอย่างไร ฝ่ายชายก็ตอบว่าไม่ยาก เมื่อถึงเวลาอาหารก็ให้เทอาหารทิ้งให้หมด พอกลับมามีเศรษฐีก็ทำตาม พอตัวกลับมามีเศรษฐีก็เทอาหารทิ้งหมด ตัวก็ไม่มีอะไรกิน จนในที่สุดตัวก็อดอาหารตาย เมื่ได้แต่ร้องไห้ด้วยความโศกเศร้าเรียกหาตัวจนตายตามไปอีกคน เมื่อตายก็ไปเกิดเป็น นกปากกบ ร้องเสียงดัง “โกะ โกะ ๆ ๆ ๆ แกว ๆ” เหมือนเสียงร้องเรียกหาตัว ชาวบ้านถือกันว่านกชนิดนี้เคยเป็นคนมาก่อนจึงไม่กิน

เรื่องนกแขวงแขวหางบ่วง

นกแขวงแขวเป็นหัวหน้านกทั้งหลาย เป็นผู้ตัดสินใจความให้แก่บรรดาสรรพสัตว์ อยู่มาวันหนึ่งมี หมุ่นกมาร้องขอให้นกแขวงแขวไปตัดสินคดีความ ณ ป่าแห่งหนึ่งอยู่ไกลออกไป นกแขวงแขวบินไปจนถึง ครึ่งทางก็รู้สึกว่ทางที่ขาวนั้นเกาะกะบินไม่สะดวก จึงลงเกาะที่พื้นดอนทางเดินที่ขาวที่สุด 2 เส้นนั้นออกไป วกไว้ เมื่อจากกลับจะแะมาอันเสียบคิน จากนั้นก็บินต่อไป จนตัดสินความเสร็จก็บินกลับ มาถึงที่ที่ปัก หางไว้ ปรากฏว่าหาไม่พบ นกแขวงแขวก็พยายามค้นหาจนพบว่าตกอยู่ที่พื้น มดปลวกมาแตะกินหาง เกือบหมดเหลือแต่ปลายขนหาง นกแขวงแขวรีบเอาขนนั้นมาเสียบคินทันที หางของนกแขวงแขวจึงกลายเป็นหางบ่วงมาจนทุกวันนี้

เรื่องนกยางเขนน้ำ

กาลครั้งหนึ่งมีชายหญิงคู่หนึ่งรักกันมาก แต่พ่อแม่คิดกัน พยายามแยกทั้งสองให้ห่างกัน ชาย หญิงทั้งสองคนจึงตัดสินใจจะไปฆ่าตัวตาย โดยจะไปกระโดดหน้าผาแห่งหนึ่ง ที่ไม่เคยมีสัตว์หรือนก ะไรอาศัยอยู่เลย เมื่อเดินไปถึงหน้าผาก็กลับเถียงกันให้อีกฝ่ายกระโดดก่อน ทั้งสองได้เถียงกันอยู่นาน ในที่สุดฝ่ายหญิงใจเด็ดกว่าก็กระโดดลงไปก่อนและตายไป ฝ่ายชายไม่ยอมกระโดดกลับวิ่งหนีไป วิญญาณของฝ่ายหญิงได้สาปแช่งให้หมูป่าฆ่าผู้ชายให้ตาย เมื่อผู้ชายวิ่งหนีไปก็ไปพบหมูป่าและถูกหมู ป่าฆ่าตาย ฝ่ายชายเลยไปเกิดเป็นนกยางเขนน้ำบินตามฝ่ายหญิงที่ไปเกิดเป็นนกยางเขนน้ำรออยู่แล้ว ณ หน้าผาแห่งนั้น น้องสาวของฝ่ายหญิงไปนั่งรอคู่ที่ทั้งสองคนที่หน้าผาทุกวัน เมื่อเห็นนกยางเขนน้ำ 2 ตัว บินตามกันก็คิดใจที่รู้ว่าที่ทั้งสองคนอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

เรื่องนกหัวขวานนำความตายมาให้

เมื่อใครได้ยินเสียงนกหัวขวานร้องดัง “แก๊ก ๆ ๆ” เป็นตางบอกเหตุจะมีคนตาย เป็นตางบอกข่าวร้าย เสียงของนกหัวขวานได้ยินทั้งฝั่งโลกวิญญาณและฝั่งโลกของคนเป็น ฟังก็รู้ คนก็รู้

เรื่องนกกระรางหัวขวานคือพ่อ

นานมาแล้ว มีชายคนหนึ่ง มีลูกสาวอยู่ 2 คน ชายคนนี้เป็นคนขี้เหล้า ชอบกินเหล้ามาทุกวันเป็น ที่เอือมระอาแก่ลูก ๆ มาก อยู่มาวันหนึ่งลูกทั้งสองตกลงกันว่าหากพ่อมาอีกจะไม่เปิดประตูบ้านรับ ปล่อยให้นอนนอกบ้านให้เช็ด คินนั้นพ่อก็มาเดินมาที่บ้านและร้องเรียกลูกสาวทั้งสอง ลูกสาวก็นอน เงียบ พ่อก็ตะโกนเรียกอยู่นานลูก ๆ ก็ไม่เปิด พ่อจึงเปลี่ยนเป็นตะโกนขอมีด ลูกก็โยนลงมาให้ พ่อขอกระ ดัง ลูกก็โยนลงมาอีก พ่อขอหวี และทัพพี ลูกก็โยนลงมาอีก พ่อตะโกนดัดพ่อและว่าจะตายไปแล้ว จาก

นั่นก็เอากระดิ่งเป็นปีก มีคเป็นปาก หวีเป็นหงอน ทัฟเป็นหาง บินออกไปทันที แล้วไปเกิดเป็นนกกระยางหัวขวาน ชาวปกากะญอจะไม่กินนกชนิดนี้ เพราะถือว่าเป็นพ่อมาในชาติก่อน

เรื่องนกคังค้อ

กาลครั้งหนึ่ง มีชายคนหนึ่งเป็นพรานล่าสัตว์ ได้แต่งงานอยู่กับสาวนางหนึ่ง จนมีลูกด้วยกัน พรานเป็นชายที่ชอบเที่ยวเตร่ ออกล่าสัตว์อยู่เป็นประจำและสามารถยิงสัตว์ได้มากมาย ส่วนเมียเป็นคนที่ชอบทำงาน ทำงานเก่งทั้งการบ้านเรือนวันหนึ่งพรานออกไปเที่ยวล่าสัตว์ ส่วนเมียไปทำงานในไร่ พรานหนุ่มเดินอยู่เกือบทั้งวันไม่พบสัตว์อะไรเลยจนน่าแปลกใจ พรานเดินมาจนถึงห้วยแห่งหนึ่ง เห็นแวบ ๆ ว่าเป็นกระทิงลงกินน้ำ พรานดีใจมาก จึงยิงกระทิงจนล้มลงตาย พรานรีบเข้าไปดูด้วยเห็นเป็นโชคดี เมื่อเข้าไปใกล้จึงเห็นว่าที่แท้เป็นเมียตัวเองนอนตาย พรานเสียใจอย่างมากกอดศพเมียร้องไห้จนตาย แล้วไปเกิดเป็นนกคังค้อ ร้องเสียงดังว่า “โหโมะ คาโค๊ะ” ซึ่งมีความหมายว่า “นี่กว่าเป็นกระทิง” สาวงามก็ไปเกิดเป็นนกคังค้อร้องออกเสียงว่า “คะแด้...คะแด้” แปลว่า “ผู้ชายใจชั่ว”

เรื่องนกบั้งรอกหลับ

นกบั้งรอก เมื่อคืนจะไม่ร้อง ไม่ส่งเสียงอะไร ต่อเมื่อหลับจะร้องเสียงดัง เพื่อลงศัตรูไม่ให้รู้ว่ามันนอนหลับอยู่

เรื่องนกฮูกเป็นพยาน

กาลครั้งหนึ่ง มีโจรมาลักขโมยควายในหมู่บ้าน ชาวบ้านช่วยกันจับผู้ต้องสงสัยเอาไว้ได้คนหนึ่ง เมื่อจะชำระคดี ปรากฏว่าพยานที่รู้เห็นขโมยไม่กล้าออกมาขึ้นชั้นเพราะกลัวถูกทำร้ายภายหลังพยานเลยไปขอให้นกฮูกออกมาเป็นพยาน แต่นกฮูกแกลังเลทำเป็นหลับแต่ก็ตะเผลอออกมาว่า “มีโจรขโมยควาย มีโจรขโมยควาย” ชาวบ้านก็รีบปลุกนกฮูก ๆ ทำเป็นตกใจตื่น แล้วชี้ไปที่โจรว่า “คนนี่แหละ ขโมยควาย”

เรื่องวิงคามหาจนหัวหงอก

กาลครั้งหนึ่ง มีแม่ลูกคู่หนึ่ง เดินไปพบเด็กคนหนึ่ง เด็กคนนั้นแสดงตัวว่าเป็นผี แม่ลูกตกใจกลัวก็วิ่งหนีไปในป่า มาพบนกกระยางหัวหงอกเกาะอยู่ ก็ขอรู้ว่าผีผ่านมามาถามก็ขออย่าบอกว่าสองแม่ลูกวิ่งผ่านมาทางนี้ แล้วแม่ลูกก็รีบวิ่งต่อไป สักครู่ผีก็ตามมา พบนกเกาะอยู่ก็ร้องถามว่า “เห็นสองแม่ลูกไหม” นกจึงตอบว่า “กำลังตามหาอยู่เหมือนกัน นี่ก็ตามจนหัวหงอกแล้วยังหาไม่เจอเลย”

เรื่องนกคตบุง

นานมาแล้วมีหญิงสาวคนหนึ่งเดินมาพบนกคตบุงเกาะอยู่บนพื้นดิน จึงคิดจะไล่จับนกมากิน หญิงสาวถือไม้ไผ่ตีก พอเข้าไปใกล้มันก็บินขึ้น แล้วไปเกาะลงไม้ไผ่ตีก หญิงสาวก็วิ่งตามไป พอใกล้ตัวนกก็บินหนีไปอีก หญิงสาวก็ไล่อีก นกก็หนีอีก จนในที่สุดหญิงสาวหลงป่า หาทางกลับบ้านไม่ได้

กะเหรี่ยงแดง

เรื่องนกคุ้มกับกระรอก

นานมาแล้วมีนกคุ้มกับกระรอกเป็นเพื่อนกัน ออกเดินทางกินแมลงด้วยกัน มีนายพรานคนหนึ่งวางบ่วงดักอยู่ นกคุ้มเดินไปติดบ่วง จึงร้องเรียกกระรอกให้ช่วย กระรอกก็มาช่วยกัดเชือกขาด นกคุ้มเป็นอิสระ ทั้งสองก็เดินร้องเพลงมาด้วยกันอย่างมีความสุข นกคุ้มร้องว่า “คิอ” กระรอกร้องว่า “นวะะ แคว..” ทั้งสองร้องสลับกัน ได้ยินเป็นบทเพลงว่า “คิอ..... นวะะ แคว คิอ..... นวะะ แคว.....” เดินต่อไปอีกพัก กระรอกก็ติดบ่วงบ้าง กระรอกร้องให้นกคุ้มช่วย นกคุ้มก็เข้าไปช่วยจิกที่เชือกหวังจะให้เชือกขาด แต่จิกจิกเชือกยิ่งรัดแน่น นกร้องถามกระรอกว่า “ทำไมฉันจึงจิกเชือก เธออย่าทำตนหล” แต่กระรอกร้องไม่ออกบอกไม่ได้เพราะเชือกรัดคอได้แต่ทำตนหลชักคั่นชักงอในที่สุดเชือกก็รัดคอกระรอกจนตาย

เรื่องกากับนกเป็ดดำ

นานมาแล้ว กากับนกเป็ดดำอาศัยอยู่ด้วยกันในป่าใหญ่ กาบอกนกเป็ดดำว่าฉันเห็นพรานถือปืนมาจะยิงฉันก่อนที่จะยิงจะเล็ง แต่นกเป็ดดำว่าไม่กลัว ไม่เป็นไร จะไม่บินหนีหากไม่ได้ยินเสียงปืน พอพรานมาจริง ๆ กาก็กินหนีไปทันที ส่วนนกเป็ดดำไม่บิน แต่กลับเดินข่มทางให้พรานดู พรานจึงยกปืนขึ้นเล็งยิงนกเป็ดดำตาย

เรื่องนกฮูกกับนกแขวงแมว

นกฮูกเป็นใหญ่ในหมู่นกมานาน อยู่มาวันหนึ่งเป็นคืนเดือนเพ็ญ พระจันทร์ขึ้นสว่างเต็มดวง นกฮูกก็นั่งบนต้นไม้แล้วจึงร้องเรียกให้นกอื่น ๆ ขึ้นออกหากิน นกต่าง ๆ ก็พากันขึ้นออกมา จึงเห็นว่ายังมีนกกลางคืนอยู่ นกต่าง ๆ โกรธมากจึงร่วมมือกันปลดนกฮูกออกจากหัวหน้า แล้วให้นกแขวงแมวเป็นหัวหน้าแทน เพราะนกแขวงแมวขึ้นเช้าที่สุดกว่านกอื่น ๆ และขึ้นตรงเวลา

เรื่องนกปล้ำปากเล็ช

นานมาแล้ว ชาวไร่สั่งให้จอบ เสียม มีด ออกไปทำไร่เอง ส่วนคนรออยู่ที่บ้าน ชาวไร่ได้บอกแก่นกปล้ำว่า หากบินไปที่ไร่ไปพบจอบเสียม มีดพรวิน ทำงานตัดไม้ ชุดดิน ทำงานได้เองโดยที่ไม่มีคนจับห้ามไม่ให้มันปล้ำหัวเราะ เพราะจะทำให้ปากจะเจ็บ ปากจะอ่อน เมื่อนกปล้ำบินออกไปที่ไร่ พบเพียงแต่จอบกำลังชุุดดิน ขวานกำลังตัดไม้ ฯลฯ เครื่องมือทุกอย่างทำงานเองโดยไม่มีคนอยู่คนจับ นกปล้ำนึกขำก็หัวเราะด้วยเสียงอันดัง จอบเสียม ขวาน มีด ก็ตกใจล้มลงทั้งหมดไม่ทำงานอีกเลย คนจึงต้องเป็นผู้จับจอบ เสียม เหล่านั้นทำงานเอง นกปล้ำเองก็ปากเจ็บ ปากอ่อน กินของแข็งไม่ได้

เรื่องเหยี่ยว

ชายกับหลานชายทำไร่ หลานชายเป็นคนขี้เกียจ ได้แต่นอนดูฟ้าไปวัน ๆ วันหนึ่งเหยี่ยวใหญ่ตัวหนึ่งไปลักคาบเอาพระธิดาของพระราชินีผ่านมา หลานชายจึงอุบุนฟ้าเห็นเหยี่ยวคาบอะไรมาลักอย่าง ก็พยายามจ้องดูจนเหยี่ยวบินลับตา กองทหารติดตามเหยี่ยวที่ลักพาเจ้าหญิงมาถึงที่ไร่ ก็ถามชายว่า เห็นเจ้าหญิงหรือไม่ ชายก็ว่าไม่เห็น ทหารถามหลานชาย ๆ ก็ตอบว่าเห็นเหยี่ยวคาบอะไรมาก็ไม่รู้ไปลงบนยอดคอก ทหารให้หลานชายพาไป หลานชายก็พาไปยังคอกคอกนั้น คอกแห่งนั้นเป็นที่อยู่ของภูติผีพวกผีไม่ให้ใครขึ้นไป หลานชายและทหารขอขึ้นไป ผีก็บอกว่าหากจะขึ้นไปให้ตัดไม้ไผ่สดสาม 2 ลำแบกใส่บ่าข้างละลำ เอาถูกฟักเขียวผูกไว้ที่ขาข้างละถูก แล้ววิ่งขึ้นคอกไป 3 เทีชว จึงจะให้ขึ้นไปบนยอดคอกอย่างปลอดภัย ทหารที่มาทุกคนพยายามทำตามแต่ที่ผีบอกก็ทำไม่ได้ สุดท้ายมาที่หลานชาย ๆ วิ่งขึ้นได้ 3 เทีชว ผีจึงให้หลานชายขึ้นไปคนเดียว เมื่อไปถึงยอดคอกพบรูถ้ำลึกลงไป หลานชายใช้ดาบขังหย่อนตัวเองลงไปในถ้ำ พบเจ้าหญิงนั่งเฝ้าอยู่บนหัวรูถ้ำ รูดถามว่าทำไม หลานชายตอบว่า เขาใช้ให้มาตามเจ้าหญิง รูดถามว่า รู้ได้อย่างไรว่าอยู่ที่นี่ หลานชายไม่ตอบแต่ชักมีดออกมาฟันรูขนาด 3 ท่อน หลานชายพาเจ้าหญิงมาที่คอก เจ้าหญิงถอดแหวนให้หลานชายสวมไว้แล้วขึ้นนั่งบนคอกขัง พอดีที่พระราชินีมาจนถึงจักรอกเจ้าหญิงขึ้นไปแล้วพากลับเมืองไปทันที ทั้งหลานชายให้ตกอยู่ในรูถ้ำ หลานชายจึงใช้มีดพิเศษขีดบนหินเป็นบันไดเดินขึ้นมาได้ พระราชินีจึงถามลูกให้เจ้าหญิง มีชายหนุ่มมาจากต่างแดนมากมาย แต่เจ้าหญิงไม่เลือกใคร บอกพระราชินีว่าจะรอแต่ชายที่ช่วยชีวิต จนกระทั่งหลานชายของชายเดินทางมาถึงและสวมแหวนวงที่เจ้าหญิงมอบไว้ให้ ทั้งสองจึงได้แต่งงานครองรักกันอย่างมีความสุข

เรื่องพญานกเหยี่ยว

กาลครั้งหนึ่ง พญานกเหยี่ยวผู้มีฤทธิ์มากกับพระราชินีถนัดกัน พระราชินีเสียนั้นแก่พญานกเหยี่ยว ด้วยความกลัวในอิทธิฤทธิ์พระราชินีจึงจำเป็นต้องขอกเจ้าหญิงพระธิดาและบรรดาสิ่งของต่าง ๆ ให้แก่พญานกเหยี่ยว พญานกเหยี่ยวนั้นวันที่จะมารับของที่พระราชินีให้ โดยพระราชินีต้องนำ ควาย 10 ตัว

วัว 10 ตัว หมู 10 ตัว เป็ด 10 ตัว ไปมัดไว้ในกระท่อมกลางป่า และ นำเจ้าหญิงไปส่งให้ด้วย พระราชาเกิดความทุกข์มากที่จะต้องสูญเสียพระธิดา มีนายพรานคนหนึ่งเป็นนักแม่นธนูมาก อาสาจะปราบเหยี่ยวให้ พอถึงวันนัดพระราชาก็ให้ทหารนำสิ่งของดังกล่าวไปไว้ในกระท่อมกลางป่า พระราชาเองจึงเจ้าหญิงไปรอ ส่วนนายพรานก็แอบซ่อนอยู่ใกล้ ๆ กระท่อม ลักครุไใหญ่พญาเหยี่ยวก็บินมา พญาเหยี่ยวร้องถามด้วยเสียงดังว่า “ของกินของข้าอยู่ไหน” พระราชาและเจ้าหญิงตกพระทัยกลัว พรานหนุ่มออกจากที่ซ่อนแล้วร้องขึ้นว่า “มีแต่ถูกรูให้แกกิน จะเอาไหม” พุคเสร็จก็วิ่งไปที่ต้นไม้ใหญ่ที่พญาเหยี่ยวเกาะ ต้นไม้ก็แตกเป็นสองเสี่ยงตลอดคัน พญาเหยี่ยวบินขึ้นสู่ท้องฟ้า แล้วหัวเราะเยาะ ร้องท้าวว่า “นั่นจริงก็อิงให้ถูกตัวข้าสิ” พรานหนุ่มก็ร้องตอบว่า “ถ้าแน่นอนก็เหยียดขาออกมาสิ จะอิงทีละส่วน” พญาเหยี่ยวบินขึ้นสูงจนแทบถึงสาขาคา แล้วเหยียดขาออกมา พรานหนุ่มผู้มีความสามารถก็ถึงธนู ยิงออกไปโดยแรง ถูกขาเหยี่ยว พรานหนุ่มรีบหิบบถูกรูอีกถูกอิงไปถูกปีกของเหยี่ยว พญาเหยี่ยวถลาคกลงกับพื้น พรานหนุ่มรีบวิ่งเข้าไป เอามัดฟืนคอกเหยี่ยวขาด พญาเหยี่ยวตาย นางเหยี่ยวผู้เป็นเมียของพญาเหยี่ยวบินตามมา เห็นพญาเหยี่ยวถูกอิงตกก็ดลางจะเข้าช่วย พรานหนุ่มก็ยิงธนูฆ่านางเหยี่ยวอีกตัวหนึ่ง พระราชาดีพระทัยมาก จึงขกเจ้าหญิงให้แต่งงานกับพรานหนุ่ม

นอกจากนิทานที่มืงกเป็นตัวละครในเรื่องแล้ว จากการสัมภาษณ์ยังได้นิทานบางเรื่องที่ไม่ได้มีนกเป็นตัวละครหรือเกี่ยวข้องกับเรื่อง แต่สมควรบันทึกไว้ด้วย ดังนี้

ไทยใหญ่ (บ้านถ้ำลอด)

เรื่องเศรษฐีกับพ่อค้าวัว

นานมาแล้ว มีพ่อค้าวัวคนหนึ่งเดินทางมาซื้อวัวจากเศรษฐีคนหนึ่งถึงที่บ้าน เศรษฐีให้พ่อค้าวัวพักค้างคืนอยู่ที่บ้าน ตกกลางคืนเมียเศรษฐีเข้านอนก่อน ส่วนเศรษฐีนั่งคุยอยู่กับพ่อค้าข้างนอก เมียของเศรษฐีได้ยินแม่วัวซึ่งถูกมัดอยู่ใต้บันไดคุยกับลูกวัวว่า พรุ่งนี้ เมื่อเจ้าของขายแม่ให้กับพ่อค้าวัวไปแล้ว ให้ถูกรักษาตัวให้ดี แม่วัวเป็นห่วงมาก ให้ลูกกินนมเสียให้อิ่มในคืนนี้ เพราะต่อไปจะไม่ได้กินนมแม่อีกแล้ว ลูกวัวร้องขอจะตามแม่ไปด้วย แม่วัวไม่ให้ลูกตามไป เพราะเขาซื้อแม่ไปแล้วก็คงเอาไปฆ่ากิน ลูกก็คงไม่ได้อยู่กับแม่อยู่ดี แล้วแม่วัวก็สทนต่อไปอีกว่า เวลานอนอย่าไปนอนใกล้วัวตัวอื่น เพราะเขาอาจจะเหยียบถูก เมื่อเดินออกไปหากินก็อย่าเดินนำหน้าวัวตัวอื่นออกไปไกล เพราะเขาอาจจะถูกเสือกกัด และระวังวัวตัวอื่นเดินชนตกเขา วัวตัวอื่น ๆ ที่ถูกมัดอยู่ใกล้ ๆ กันก็ร้องบอกว่า ไหมแม่วัวตัวเดียวเท่านั้นที่ตกทุกข์ พวกเราทุกตัวก็เหมือนกัน ลูกใช้งานอย่างหนัก เมื่อเขาใช้ต่างของไปทั้งหนักทั้งเหนื่อ ถ้าเราไม่ยอมเดินก็ทั้งทุบตี ทั้งคำ่ว่า เจ็บด้วยกันทุกตัว แล้วก็ถูกขายไปเหมือนกัน อย่าไปคิดอะไรมากมาย เมียเศรษฐีได้ฟังก็นึกสงสารวัว พ่อเศรษฐีเข้ามานอน เมียก็บอกว่าพรุ่งนี้ไม่ต้องขายวัวแล้ว เพราะได้ยินวัวคุยกันเสียงดังถึงขึ้นมาถึงข้างบน แต่เศรษฐีไม่ยอม บอกว่า เมื่อกลางวันทำไมไม่ห้าม แต่ไม่ได้ตกลงกับพ่อค้า

ไปแล้วคิดคำพูดไม่ได้ เมื่อกี้ไม่ยอมขู่ว่าหากเศรษฐีขายวัวไปจะไม่อยู่บ้านนี้แล้วจะไปอยู่ที่อื่น ตัวก็ไม่ฟัง บอกว่าถ้าไม่อยู่บ้านนี้ก็จะหาเมียใหม่ วันรุ่งขึ้นเศรษฐีก็ขายวัวให้พ่อค้าไป เมื่อกี้เลขหนีไป เศรษฐีก็ได้เมียใหม่ เมื่อพ่อค้าวัวซื้อวัวได้แล้วก็ได้อนวณเดินทางกลับ เมื่อเดินทางมาถึงกลางป่ามีโจรมาปล้นและฆ่าพ่อค้าวัว ส่วนฝูงวัวก็แตกคั่นวิ่งหนีเข้าป่าลึก ฝูงวัวได้ไปรวมกันในป่าและคุยกันว่าจะไม่กลับไปที่บ้านของคนอีกแล้ว ส่วนโจรก็บุกเข้าไปปล้นบ้านเศรษฐีอีก โจรจับเศรษฐีมัดแล้วจับยัดลงในหลุมส้วมจนตาย เศรษฐีก็ไปเกิดเป็นงูไม่มีหนัง มีแต่เนื้อแดง ๆ เคลื่อนไปไหนก็ไม่ได้ ถูกแสงแดดก็ปวดแสบร้อน ถูกฝนก็เปียก

กะเหรี่ยงแดง

เรื่องพระอาทิตย์กับพระจันทร์

กาลครั้งหนึ่ง พระอาทิตย์กับพระจันทร์เป็นพี่น้องกัน พระอาทิตย์หาแค่ผลไม้สุกให้ยายกิน แต่พระจันทร์หาผลไม้ดิบบ้างสุกบ้างให้ยายกิน ยายจึงโกรธ และลงโทษพระจันทร์ โดยที่พระอาทิตย์จะมีแสงสว่างทุกวันไม่มีดับ แต่พระจันทร์จะสว่างเป็นบางครั้ง บางคืนก็มีดไป อันเป็นต้นกำเนิดของข้างขึ้นข้างแรม

จากความเชื่อที่เกี่ยวกับนกของชนเผ่าทั้ง 3 มีความคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจจะมีการถ่ายทอดความเชื่อกันได้เมื่อเวลาผ่านไปนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากชุมชนไทยใหญ่ที่เป็นสังคมที่มีประชากรจำนวนมาก ได้เรียนหนังสือจากวัด มีภาษาเขียนมาแต่โบราณ ย่อมได้เปรียบในการถ่ายทอดความเชื่อต่าง ๆ มากกว่าชนเผ่าที่ไม่มีภาษาเขียน ความเชื่อเกี่ยวกับนกเป็นเรื่องการห้ามล่า ห้ามกินเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งความเชื่อดังกล่าวแม้จะถูกหกลานของผู้ถูกสัมภาษณ์บางครั้งก็ยังไม่ทราบมาก่อน ต่อเมื่อคณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์และสอบถามถึงลงไป ผู้ถูกสัมภาษณ์ซึ่งเป็นผู้อาวุโสของหมู่บ้านจึงได้เล่าให้ฟังถูกหกลานจึงได้ทราบไปพร้อม ๆ กัน การขาดการถ่ายทอดนี้เข้าใจว่าส่วนหนึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนที่ถูกวัฒนธรรมยุคใหม่เข้าเปลี่ยนแปลง คนรุ่นใหม่ไม่สนใจธรรมชาติ ไม่สนใจสิ่งที่อยู่รอบตัว กลับสนใจสิ่งที่แปลกปลอมที่เข้ามาใหม่เช่น รถจักรยานยนต์ วิทยุ โทรทัศน์ และความเจริญทางวัตถุ เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้เฒ่าจึงไม่เล่าถึงที่ได้ถ่ายทอดกันมาแต่บรรพบุรุษ ซึ่งหากพิจารณาแล้ว สิ่งที่เชื่อกันมาแต่โบราณนั้นมีส่วนในการช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้เป็นอย่างดี การห้ามล่า ห้ามกิน โดยอ้างความเชื่อที่อาจจะพิสูจน์ไม่ได้แต่สมาชิกต้องเชื่อ เป็นสิ่งที่ดีที่จะเก็บรักษาสมบัติบางอย่างที่มีน้อยเอาไว้ เช่น นกกก นกยูง และนกขนาดใหญ่อื่น ๆ แต่น่าเสียดายที่ปัจจุบันคนรุ่นใหม่ไม่ทราบและไม่สนใจจึงล่ากินหมดทุกชนิด ดังนั้นการฟื้นฟูความเชื่อต่าง ๆ ให้กลับมีขึ้นน่าจะช่วยการอนุรักษ์ได้เป็นอย่างดี

บทกวีและเพลงก็เช่นเดียวกัน ใจความและเนื้อร้องผูกขึ้นจากธรรมชาติที่เห็นอยู่รอบ ๆ ตัว โดยเฉพาะสังคมของปกาเกอะญอและกะเหรี่ยงแดงที่ผูกพันกับป่าและนก แล้วนำมาเป็นสิ่งสอนใจให้เป็นคนดี ทำนองเพลงนั้นก็ง่าย คำนิยมแบบซ้ำ ๆ ซึ่งไม่ยากแก่การจดจำ ดังนั้นหากชุมชนมีการถ่ายทอดกันข้อมทำได้ดีและจะไม่สูญไป

สำหรับนิทานนั้นผู้สัมภาษณ์ถามเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนกเท่านั้น ซึ่งบางครั้งผู้เล่าก็นึกไม่ออกจึงต้องให้เล่าเรื่องอะไรก็ได้บันทึกเสียงลงเทปไว้ แล้วเลือกเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนก ในชุมชนไทยใหญ่ มีนิทานมากมาย เข้าใจว่าส่วนหนึ่งได้อิทธิพลมาจากนิทานในชาดกของพุทธศาสนา เนื่องจากชาวไทยใหญ่เป็นผู้ที่เคร่งครัดในพุทธศาสนา ชีวิตและสังคมส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับวัดและพระไปเสียทั้งนั้น นิทานส่วนใหญ่จึงมาจากวัดคือนาชาดกมาเล่า เช่น เรื่องดาวลูกไก่ แต่ปกาเกอะญอนั้นนิทานเกี่ยวกับนกเล่าถึงนกที่อยู่รอบ ๆ หมู่บ้าน เข้าใจว่าเกิดจากการสังเกตพฤติกรรมของนกแล้วนำมาผูกเป็นนิทานง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนเหมือนของไทยใหญ่ เช่น เรื่องนกแซงแซว หรือนกดังลือ ซึ่งพบได้ทั่วไป แต่นิทานทุกเรื่องจะแฝงคำสอนให้เป็นคนดี และเชื่อเรื่องกลับชาติมาเกิด สำหรับกะเหรี่ยงแดงก็คล้ายกัน คือนิทานเป็นเรื่องที่ผูกขึ้นอย่างง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน แต่บางเรื่องก็อาจจะได้อิทธิพลของชาดกจากไทยใหญ่เพราะนับถือพุทธศาสนาเช่นเดียวกัน และมีความใกล้ชิดกันทางสังคมพอสมควร เช่น บทเพลงที่เล่าเป็นนิทานเรื่องนางเงือกมีเค้าโครงเรื่องคล้ายนิทานพื้นเรื่องท้าวแสนปมเป็นต้น

ไม่ว่าจะเป็นชื่อนกในภาษาต่าง ๆ ก็ดี ความเชื่อ บทเพลง และนิทานเกี่ยวกับนกก็ดี เป็นสิ่งที่น่าสนใจและเป็นเอกลักษณ์ประจำชนเผ่าที่น่าจะอนุรักษ์และถ่ายทอดให้ชุมชนได้รับรู้และเห็นความสำคัญ รวมทั้งอาจใช้เป็นจุดดึงดูดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้เป็นอย่างดี

การเพิ่มศักยภาพของเยาวชนในหมู่บ้านตัวอย่างในการดูแล

ได้จัดค่ายเยาวชนดูแล ให้แก่นักเรียนของโรงเรียนในหมู่บ้านตัวอย่างและเยาวชนที่อยู่ในหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแนะนำการดูแล ให้รู้จักเทคนิคต่าง ๆ การใช้กล้องส่องทางไกล ตลอดจนรู้จักและเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม วิชาการคือ

1. คณะผู้วิจัยคือ นายธนวิทย์ สีตะสุวรรณ นางสาวสิริวิดี ชมเดช
2. ผู้ช่วยวิจัย นายทศพล สุภาหาญ และนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาเชียงใหม่ จำนวน 8 คน
3. ผู้ช่วยวิจัยของหมู่บ้าน ที่บ้านห้วยฮี คือ นายสมจิตร ทรัพย์สิทธิเสรี และนายตะวัน กวางทุ ที่บ้านถ้ำลอดคือ นายอรุณ เบญจมาศดีเงิน และนายรัชเดช การวิเศษศักดิ์

ได้จัดค่ายเยาวชนดูแลที่บ้านห้วยฮี ในวันที่ 5 ธันวาคม 2541 มีเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรม 30 คน และที่บ้านถ้ำลอดในวันที่ 6 ธันวาคม 2541 มีเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรม 17 คน กิจกรรมจัดแบ่งเป็นฐานให้ความรู้ 8 ฐาน มีสมุดกิจกรรมให้เยาวชนแต่ละคนเขียน เพื่อเป็นหลักฐานและการประเมินผล ฐานที่มี ได้แก่ แนะนำวิธีใช้กล้องส่องทางไกล การพาดินดูแลในบริเวณหมู่บ้าน ศึกษาสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้าน กิจกรรมนันทนาการ การวาดรูปและเล่านิทานเกี่ยวกับนก ตัวอย่างของสมุดกิจกรรมอยู่ในหน้า 59

**ค่ายเยาวชนคุณก
สำหรับเยาวชนในหมู่บ้านตัวอย่าง
โครงการวิจัยเรื่องการสำรวจทัศนคติของนกและพัฒนาศักยภาพชุมชนตัวอย่าง
เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน**

**สนับสนุนโดย
โครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย
(โครงการ BRT 341009)
พ.ศ. 2541**

ค่ายเยาวชนคุณก แม่ฮ่องสอน

ชื่อ	นามสกุล.....
ชื่อเล่น	อายุปี
เรียนอยู่ชั้น	โรงเรียน

ฐานที่ 1

พี่คนที่ให้เบิกกล้องส่องทางไกล มีชื่อว่า

ฐานที่ 2

นักเรียนฝึกการใช้กล้องส่องทางไกล โดยฟังอาจารย์อธิบายแล้วที่นักศึกษาช่วยแนะนำ

1. ปรับกล้องอย่างไร

2. ระบุตำแหน่งของวัตถุที่ดู อย่างไร

3. นักเรียนปรับภาพตามวิธีแล้ว เห็นภาพชัดเจนหรือไม่

ฐานที่ 3

ใน 15 นาทีแรก พบนกอะไรบ้าง

รื่องนก	ลักษณะเด่น(สี รูปร่าง)	จำนวน	บริเวณที่พบ
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			

15 นาทีต่อมาพบนกอะไรบ้าง

รื่องนก	ลักษณะเด่น(สี รูปร่าง)	จำนวน	บริเวณที่พบ
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			

ฐานที่ 4

เกมนี้ชื่อ

ที่ที่นำเกมชื่อ

เกมนี้มีวิธีเล่นอย่างไร

ฐานที่ 5

เกมนี้ชื่อ

ที่ที่นำเกมชื่อ

เกมนี้มีวิธีเล่นอย่างไร

ฐานที่ 6

ศึกษาส่วนต่าง ๆ ของนกจากภาพ

ภาพที่ 1

1. ปากนกมีลักษณะอย่างไร สีอะไร

2. นกตัวนี้มีขนกี่สี อะไรบ้าง

3. ลักษณะเด่นของนกตัวนี้ คืออะไร

ภาพที่ 2

1. ปากนกมีลักษณะอย่างไร สีอะไร

2. นกตัวนี้มีขนกี่สี อะไรบ้าง

3. ลักษณะเด่นของนกตัวนี้ คืออะไร

นักเรียนเคยพบนกตัวที่ 1 และ 2 ในบริเวณใกล้ ๆ หมู่บ้านหรือไม่ หากพบ นักเรียนมักพบที่ใด

นักเรียนรู้จักนิทานท้องถิ่นที่เกี่ยวกับนกบ้างไหม เขียนเล่ามา 1 เรื่อง

ฐานที่ 7

ขณะนี้เวลา น.

อุณหภูมิ องศาเซลเซียส

บริเวณรอบ ๆ มีต้นไม้ที่มีดอกหรือผลที่นกกินได้กี่ชนิด

นักเรียนรู้จักชื่อบ้างหรือไม่ (เป็นชื่อท้องถิ่นก็ได้)

ต้นไม้ที่ 1 ชื่อ

ต้นไม้ที่ 2 ชื่อ.....

หากนกไม่กินดอกไม้หรือผลไม้ นกในบริเวณนี้จะมีอะไรที่กินได้บ้าง

นักเรียนพบสัตว์อะไรอีกบ้างไหมในบริเวณนี้

พักผ่อน

ขณวันนี้มีอะไร

นักเรียนชอบขนมอะไรมากที่สุด

ฐานที่ 8

เกมนี้ชื่อ

พื้ที่นำเกมชื่อ

เกมนี้มีวิธีเล่นอย่างไร

ฐานที่ 9

เกมนี้ชื่อ

พื้ที่นำเกมชื่อ

เกมนี้มีวิธีเล่นอย่างไร

ฐานที่ 10

ใน 15 นาทีแรก พบนกอะไรบ้าง

ชื่อนก	ลักษณะเด่น(สี รูปร่าง)	จำนวน	บริเวณที่พบ
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			

15 นาทีต่อมาพบนกอะไรบ้าง

ชื่อนก	ลักษณะเด่น(สี รูปร่าง)	จำนวน	บริเวณที่พบ
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			

ฐานที่ 11

เกมนี้ชื่อ

ที่ที่นำเกมชื่อ

.....

เกมนี้มีวิธีเล่นอย่างไร

วาดรูปนกที่นักเรียนประทับใจมา 1 ภาพ และบรรยายเรื่องจากภาพนี้สั้น ๆ

ฐานที่ 13

นักเรียนเห็นภาพนกตัวนี้แล้วรู้ดีอย่างไร บรรยายความรู้สึกของนักเรียน

ฐานที่ 14

สรุป

นักเรียนได้อะไรบ้างจากการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายในวันนี้

ผลการจัดค่ายเยาวชนในหมู่บ้านตัวอย่าง

1. การประเมินจากลักษณะสมุคกิจกรรม

ค่ายเยาวชนคุณบ้านหัวฮี้

ตารางที่ 1 ความถูกต้องของการตอบในสมุคกิจกรรม

ฐาน	ตอบถูก	ไม่ตอบ	ตอบผิด	รวม
ฐานที่ 1	30	-	-	30
ฐานที่ 2	9	-	21	30
2.1	19	1	10	30
2.2	27	3	-	30
2.3				
ฐานที่ 3	29	-	1	30
ฐานที่ 4	21	1	8	30
ฐานที่ 5	-	6	24	30
ฐานที่ 6				
6.1.2	25	2	3	30
6.1.2	22	4	4	30
6.1.3	14	1	15	30
6.2.1	17	3	10	30
6.2.2	23	5	2	30
6.2.3	1	5	24	30
เคชพบ	24	6	-	30
นิทาน	11	6	13	30
ฐานที่ 7	27	1	2	30
ฐานที่ 12	30	-	-	30

จะเห็นได้ว่าเมื่อประเมินจากสมุคกิจกรรมเยาวชนส่วนมากตอบผิด ทั้งนี้เป็นเพราะเยาวชนมีความเข้าใจในภาษาไทยไม่มากนัก หลายคนเขียนและอ่านภาษาไทยได้ไม่คล่อง จากการสังเกตพบว่าที่เลี้ยงซึ่งเป็นนักศึกษาจะต้องบอกตัวสะกดให้เขียน แม้เยาวชนบางคนมีอายุมาก (ตารางที่ 2) ก็ตามก็ใช้ภาษาไทยได้ไม่ดี จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าเยาวชนที่เข้าค่ายมีอายุแตกต่างกันมาก ตั้งแต่ 9 - 17 ปี และมีผู้ใหญ่ 1 คน อายุ 28 ปี เข้าร่วมกิจกรรมด้วย ความแตกต่างเรื่องอายุกลับไม่มีปัญหาในการจัดกิจกรรม ทุกคนร่วมกิจกรรมทั้งวิชาการ คือ การดูนก และการศึกษาธรรมชาติ กับกิจกรรมนันทนาการอย่างสนุกสนานเหมือนกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุกคนอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน มีความสัมพันธ์ที่ติดอกกันและที่หมู่บ้าน

นี้มีกิจกรรมกลุ่มปฏิบัติอยู่เป็นประจำจึงทำให้การจัดค่ายเป็นไปอย่างสนุกสนาน เขาชวนเดินตัวและร่วมงานอย่างดี เขาชวนส่วนมากรู้จักกันในภาษาของคนแถวแต่ไม่เคยเห็นผ่านกล้องส่องทางไกลโดยเฉพาะกล้อง telescope เมื่อเขาชวนได้มองผ่านกล้องดังกล่าวทำให้รู้สึกตื่นเต้นและชอบมาก ผู้ใหญ่บ้านและครูของโรงเรียนบ้านห้วยอีก็ให้ความสนใจเข้าสังเกตการณ์ตลอดการจัดค่าย และเมื่อสรุปกิจกรรมในตอนท้าย ผู้ใหญ่บ้านได้ให้ความเห็นว่าการจัดกิจกรรมเช่นนี้สมควรที่จะจัดอย่างต่อเนื่องต่อไป

ตารางที่ 2 รายละเอียดข้อมูลเยาวชนบ้านห้วยอี

ลำดับที่	อายุ	เพศ	โรงเรียน	วาดรูปนก
๑	28	ชาย	-	แซงแซวหางบ่วงใหญ่
2	13	หญิง	บ้านห้วยอี	ปรอดหัวโขน
3	16	หญิง	ชุมชนบ้านผาบ่อง	ปรอดหัวโขน
4	13	ชาย	บ้านห้วยอี	แซงแซวสีเทา
5	14	หญิง	บ้านห้วยอี	นางแอ่นตะโพกแดง
6	17	หญิง	ศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน	แอ่นตะโพกขาวหางแดง
7	17	ชาย	บ้านห้วยอี	แซงแซวสีเทา
8	14	ชาย	บ้านห้วยอี	บั้งรอกใหญ่
9	19	ชาย	-	หญาไฟ
10	16	หญิง	บ้านห้วยอี	ปรอดทอง
11	15	หญิง	บ้านห้วยอี	ปรอดหัวโขน
12	13	หญิง	บ้านห้วยอี	แอ่นตะโพกขาวหางแดง
13	9	หญิง	บ้านห้วยอี	ปรอดเหลืองหัวจุก
14	9	หญิง	บ้านห้วยอี	ปรอดเหลืองหัวจุก
15	9	ชาย	บ้านห้วยอี	ปรอดเหลืองหัวจุก
16	9	หญิง	บ้านห้วยอี	เขี้ยวก้านทองหน้าผากสีทอง
17	8	หญิง	บ้านห้วยอี	ปรอดเหลืองหัวจุก
18	11	ชาย	บ้านห้วยอี	ปรอดเหลืองหัวจุก
19	7	ชาย	บ้านห้วยอี	ปรอดเหลืองหัวจุก
20	9	ชาย	บ้านห้วยอี	อีกา
21	12	ชาย	บ้านห้วยอี	แซงแซวเล็กเหลือง
22	11	ชาย	บ้านห้วยอี	แซงแซวเล็กเหลือง
23	7	ชาย	บ้านห้วยอี	เขี้ยวก้านทองหน้าผากสีทอง
24	11	ชาย	บ้านห้วยอี	ปรอดเหลืองหัวจุก
25	9	ชาย	บ้านห้วยอี	จาบคา

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	อายุ	เพศ	โรงเรียน	วาดรูปใน
26	9	หญิง	บ้านห้วยสี	เขียนก้านคองหน้าผากสีทอง
27	12	ชาย	บ้านห้วยสี	แข่งแขวงเด็กเหลือบ
28	25	ชาย	-	ปรอดทอง
29	9	หญิง	บ้านห้วยสี	กระจับหญ้าสีเขียว
30	15	หญิง	บ้านห้วยสี	ปรอดหัวสีเขม่า

ค่ายเยาวชนคนกล้าบ้านถ้ำลอด

ตารางที่ 3 ความถูกต้องของการตอบสมมุติกิจกรรม

ฐาน	ตอบถูก	ไม่ตอบ	ตอบผิด	รวม
ฐานที่ 1	17	-	-	17
ฐานที่ 2				
2.1	5	-	12	17
2.2	9	-	8	17
2.3	16	1	-	17
ฐานที่ 3	17	-	-	17
ฐานที่ 4	1	-	16	17
ฐานที่ 5	11	-	6	17
ฐานที่ 6				
6.1.1	15	-	2	17
6.1.2	14	-	3	17
6.1.3	2	-	15	17
6.2.1	11	-	6	17
6.2.2	15	-	2	17
6.2.3	2	-	15	17
เคชพบ	16	-	1	17
นิทาน	9	-	8	17
ฐานที่ 7	16	-	1	17
ฐานที่ 8	3	2	12	17

เยาวชนที่บ้านถ้ำลอดที่ร่วมกิจกรรมค่ายเป็นเยาวชนชายล้วน มีอายุไม่แตกต่างกันมากนัก และเรียนในโรงเรียนในระบบ (ตารางที่ 2) อีกประการหนึ่งคือเป็นเยาวชนชาวไทยใหญ่ที่เข้าใจภาษาไทย

และภาษาไทยเหนือหรือคำเมืองเป็นอย่างดี จึงไม่มีปัญหามากนักในการตอบสมุดกิจกรรมและการสื่อสารกับพี่เลี้ยงค่าย

ตารางที่ 4 รายละเอียดข้อมูลเยาวชนบ้านถ้ำลอด

คนที่	อายุ	เพศ	โรงเรียน
1	16	ชาย	-
2	14	ชาย	บ้านถ้ำลอด
3	17	ชาย	-
4	16	ชาย	ปางมะผ้าพิทยาสรรพ์
5	12	ชาย	บ้านถ้ำลอด
6	11	ชาย	บ้านถ้ำลอด
7	13	ชาย	บ้านถ้ำลอด
8	13	ชาย	บ้านถ้ำลอด
9	14	ชาย	บ้านถ้ำลอด
10	13	ชาย	ปางมะผ้าพิทยาสรรพ์
11	14	ชาย	บ้านถ้ำลอด
12	13	ชาย	บ้านถ้ำลอด
13	13	ชาย	บ้านถ้ำลอด
14	13	ชาย	บ้านถ้ำลอด
15	14	ชาย	บ้านถ้ำลอด
16	14	ชาย	บ้านถ้ำลอด
17	14	ชาย	ปางมะผ้าพิทยาสรรพ์

ในตอนแรกเยาวชนค่อนข้างเหนียวอายร่วมกิจกรรมค่อนข้างเขื่องซ้ำ แต่เมื่อเวลาผ่านไปเยาวชนมีความสนุกสนานจึงร่วมกิจกรรมอย่างเต็มที่คล้ายคลึงกับที่บ้านห้วยฮี การที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเยาวชนที่บ้านถ้ำลอดเป็นหนุ่มล้วน ๆ และมีความระมัดระวังตัวค่อนข้างสูงกว่าที่บ้านห้วยฮี อาจเป็นด้วยเข้าร่วมกิจกรรม เช่น ถูกเสือ จากโรงเรียนของคนหรือค่ายเยาวชนที่อื่น ๆ มาแล้ว จึงมีกระวังตัวและนึกเปรียบเทียบกิจกรรมที่ตนเคยผ่านมา ต่างไปจากที่บ้านห้วยฮีซึ่งส่วนมากเป็นเด็ก เมื่อมีการเล่นก็แสดงสนุกสนานอย่างเต็มที่ แต่เมื่อถึงยุคค่ายเยาวชนก็ได้ผลไม่แตกต่างกันมากนัก คือเยาวชนได้รับประโยชน์และสนุกสนาน

2. การประเมินเรื่องนก

บ้านห้วยฮี้ จากตารางที่ 5 พบว่าชาวชนรู้จักนกค่อนข้างดี และพบนกที่มีอยู่ทั่วไปใกล้ ๆ หมู่บ้าน ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่ชาวชนพบในการจัดค่ายชาวชนที่บ้านห้วยฮี้

คนที่	รายชื่อนก	รวม
1	ปรอดหัวโขน,นางแอ่นตะโพกแดง,เขี้ยวก้านคองหน้าผากสีทอง,คำคินสวน,บั้งรอกใหญ่,ปรอดหัวติงมา,เขนนิยว	7
2	ปรอดหัวโขน,แอ่นตะโพกขาวหางแดง,คำคินสวน,บั้งรอกใหญ่	4
3	ปรอดหัวโขน,นางแอ่นตะโพกแดง,เขี้ยวก้านคองหน้าผากสีทอง,ปรอดเล็กคาขาว,เมฆงเขวติเทา	5
4	ปรอดหัวโขน,บั้งรอกใหญ่,นางแอ่นตะโพกแดง,เมฆงเขวติเทา,คำคินสวน,ปรอดหัวติงมา	6
5	ปรอดหัวโขน,นางแอ่นตะโพกแดง,คำคินสวน,เขี้ยวก้านคองหน้าผากสีทอง	4
6	ปรอดหัวโขน,นางแอ่นตะโพกแดง,เขี้ยวก้านคองหน้าผากสีทอง,คำคินสวน,บั้งรอกใหญ่	5
7	ปรอดหัวโขน,บั้งรอกใหญ่,นางแอ่นตะโพกแดง,เขี้ยวก้านคองหน้าผากสีทอง,คำคินสวน,ปรอดหัวติงมา	6
8	ปรอดหัวโขน,นางแอ่นตะโพกแดง,คำคินสวน,เม่นคาขาวสีทอง,ปรอดหัวติงมา,บั้งรอกใหญ่	6
9	ปรอดหัวโขน,นางแอ่นตะโพกแดง,คำคินสวน,บั้งรอกใหญ่	4
10	ปรอดหัวโขน, นางแอ่นตะโพกแดง,ปรอดเล็กคาขาว,เมฆงเขวติเทา,เขี้ยวก้านคองหน้าผากสีทอง	5
11	ปรอดหัวโขน,นางแอ่นตะโพกแดง,คำคินสวน,เม่นคาขาวสีทอง	4
12	ปรอดหัวโขน,แอ่นตะโพกขาวหางแดง,คำคินสวน,เม่นคาขาวสีทอง	4
13	ปรอดหัวติงมา,จามคนเล็ก,กระจิบหญ้าติริย,เมฆงเขวหางปลา,ปรอดหัวโขน,ปรอดเหลืองหัวจุก,คำคินเหลือง	7
14	ปรอดหัวติงมา,จามคนเล็ก,กระจิบหญ้าติริย,ปรอดหัวโขน,เมฆงเขวเล็กเหลือง,อีเกือตีนาคา,ปรอดเหลืองหัวจุก,คำคินเหลือง	8
15	อีเกือตีนาคา,ปรอดหัวติงมา,จามคนเล็ก,กระจิบหญ้าติริย,ปรอดหัวโขน,เมฆงเขวเล็กเหลือง,คำคินเหลือง,ปรอดเหลืองหัวจุก	8
16	ปรอดหัวติงมา,จามคนเล็ก,กระจิบหญ้าติริย,ปรอดหัวโขน,เมฆงเขวติเทา,อีเกือตีนาคา,คำคินเหลือง	7
17	ปรอดหัวติงมา,จามคนเล็ก,เมฆงเขวติเทา,คำคินเหลือง	4
18	อีเกือตีนาคา,ปรอดหัวติงมา,จามคนเล็ก,กระจิบหญ้าติริย,ปรอดหัวโขน,เมฆงเขวหางปลา,ปรอดเหลืองหัวจุก,คำคินเหลือง	8
19	ปรอดเหลืองหัวจุก,ปรอดทอง,เมฆงเขวติเทา	3
20	จามคนเล็ก,ปรอดหัวโขน,เมฆงเขวเล็กเหลือง	3
21	อีเกือตีนาคา,ปรอดหัวติงมา,จามคนเล็ก,กระจิบหญ้าติริย,ปรอดหัวโขน,เมฆงเขวเล็กเหลือง,ปรอดเหลืองหัวจุก,คำคินเหลือง	8
22	ปรอดหัวติงมา,จามคนเล็ก,กระจิบหญ้าติริย,ปรอดหัวโขน,เมฆงเขวเล็กเหลือง,อีเกือตีนาคา,ปรอดเหลืองหัวจุก,คำคินเหลือง	8
23	อีเกือตีนาคา,ปรอดเหลืองหัวจุก,จามคนเล็ก,กระจิบหญ้าติริย,ปรอดหัวโขน,เมฆงเขวเล็กเหลือง,คำคินเหลือง	7
24	อีเกือตีนาคา,ปรอดหัวโขน,จามคนเล็ก,กระจิบหญ้าติริย,เมฆงเขวเล็กเหลือง,คำคินเหลือง	6

ตารางที่ 5 (ต่อ)

คนที่	รายชื่อนก	รวม
25	ปรอดหัวตีพิมพ์,จามคนเล็ก,กระจับหญ้าสีเขียว,ปรอดหัวโขน,แมงแวงเล็กเหลือบ,อีเสื้อตีนาคาล,ปรอดเหลืองหัวจุก,ด้่า ลมหลังเทา	8
26	ปรอดหัวตีพิมพ์,จามคนเล็ก,กระจับหญ้าสีเขียว,ปรอดหัวโขน,แมงแวงเล็กเหลือบ,อีเสื้อตีนาคาล,ปรอดเหลืองหัว จุก,ด้่าลมหลังเทา	8
27	ปรอดหัวตีพิมพ์,จามคนเล็ก,ปรอดหัวโขน,แมงแวงเล็กเหลือบ,กระจับหญ้าสีเขียว,อีเสื้อตีนาคาล,ปรอดเหลืองหัวจุก,ด้่า ลมหลังเทา	8
28	ปรอดหัวโขน,บั้งรอกใหญ่,นางแอ่นตะโพกแดง,เขี้ยวก้านคองหน้าผากสีทอง,ด้่าดินสวน,แมงแวงตีเทา	6
29	ปรอดหัวตีพิมพ์,จามคนเล็ก,กระจับหญ้าสีเขียว,ปรอดหัวโขน,แมงแวงเล็กเหลือบ,อีเสื้อตีนาคาล,ปรอดเหลืองหัวจุก,ด้่า ลมหลังเทา	8
30	ปรอดหัวโขน,นางแอ่นตะโพกแดง,ด้่าดินสวน,เว่นตาววตีทอง	4

บ้านถ้ำลอด พบว่าชาวชนได้พบนกที่มีอยู่ทั่วไปใกล้ ๆ ถ้ำลอด (ตารางที่ 6) ชาวชนส่วนมากรู้จักนก
เหล่านี้อยู่แล้ว

ตารางที่ 6 รายชื่อนกที่ชาวชนพบในการจัดค่ายชาวชนที่บ้านถ้ำลอด

คนที่	ชื่อนกที่พบ	รวม
1	คั้งถ้อ,ปรอดหัวโขน,ปรอดเหลืองหัวจุก,นางแอ่น,ขุนทอง,เขี้ยวก้านคองหน้าผากสีทอง,แมงแวงตีเทา,กระปูด ใหญ่,ปรอดหัวตีพิมพ์	9
2	คั้งถ้อ,ปรอดเหลืองหัวจุก,ฮุ่มบาคร,แอ่นตะโพกขาวหางแดง,โพระคกรรมคา,แมงแวงหางบัวใหญ่,แมงแวงตีเทา,เขี้ยว ก้านคองหน้าผากสีทอง,เขี้ยวก้านคองหน้าผากสีฟ้า	9
3	คั้งถ้อ,ปรอดเหลืองหัวจุก,แมงแวงตีเทา,ปรอดหัวโขน,ด้่าลมหลังเทา,นางแอ่น,ขุนทอง,เขี้ยวก้านคองหน้าผากสี ทอง,ปรอดหัวตีพิมพ์,กระปูดใหญ่	10
4	คั้งถ้อ,ปรอดเหลืองหัวจุก,แมงแวงตีเทา,ปรอดหัวโขน,ด้่าลมหลังเทา,แอ่นตะโพกขาวหางแดง,ขุนทอง,เขี้ยวก้านคองปีก สีฟ้า,เขี้ยวก้านคองหน้าผากสีทอง,กระดัดตะโพกขาว,ปรอดหัวตีพิมพ์	11
5	คั้งถ้อ,ปรอดเหลืองหัวจุก,ฮุ่มบาคร,แอ่นตะโพกขาวหางแดง,โพระคกรรมคา,แมงแวงตีเทา,แมงแวงหางบัวใหญ่,เขี้ยว ก้านคองหน้าผากสีทอง,เขี้ยวก้านคองปีกสีฟ้า	9
6	คั้งถ้อ,ปรอดเหลืองหัวจุก,ฮุ่มบาคร,แอ่นตะโพกขาวหางแดง,โพระคกรรมคา,แมงแวงหางบัวใหญ่,แมงแวงตีเทา,เขี้ยว ก้านคองหน้าผากสีทอง	8
7	คั้งถ้อ,ปรอดเหลืองหัวจุก,ฮุ่มบาคร,แอ่นตะโพกขาวหางแดง,โพระคกรรมคา,แมงแวงหางบัวใหญ่,แมงแวงตีเทา,เขี้ยว ก้านคองหน้าผากสีทอง,เขี้ยวก้านคองปีกสีฟ้า	9
8	คั้งถ้อ,ปรอดเหลืองหัวจุก,ฮุ่มบาคร,แอ่นตะโพกขาวหางแดง,โพระคกรรมคา,แมงแวงหางบัวใหญ่,แมงแวงตีเทา,เขี้ยว ก้านคองหน้าผากสีทอง,เขี้ยวก้านคองปีกสีฟ้า	9
9	คั้งถ้อ,ปรอดเหลืองหัวจุก,แมงแวงตีเทา,ปรอดหัวโขน,ด้่าลมหลังเทา,นางแอ่น,เขี้ยวก้านคองปีกสีฟ้า,ขุนทอง,เขี้ยวก้าน คองหน้าผากสีทอง,กระดัดตะโพกขาว,ปรอดหัวตีพิมพ์	11
10	คั้งถ้อ,ปรอดเหลืองหัวจุก,แมงแวงตีเทา,ปรอดหัวโขน,ด้่าลมหลังเทา,นางแอ่น,เขี้ยวก้านคองปีกสีฟ้า,ขุนทอง,เขี้ยวก้าน คองหน้าผากสีทอง,แมงแวงหางปลา,กระดัดตะโพกขาว,ปรอดหัวตีพิมพ์	12

ตารางที่ 6 (ต่อ)

คนที่	ชื่อนักกีฬา	รวม
11	ตั้งถ้อย,ปรอดเหลื่องหัวจุก,แขวงแขวติเทา,ปรอดหัวโชน,คำถมหลังทา,นางแอ่น,ขุนทอง,นิชวักันคองปิกติฬ้า,นิชวักันคองหน้าผากติทอง,แขวงแขวหางปลา,กระดัดตะโพกขาว,ปรอดหัวติชนมา	12
12	ตั้งถ้อย,ปรอดเหลื่องหัวจุก,แขวงแขวติเทา,ปรอดหัวโชน,คำถมหลังทา,นางแอ่น,ขุนทอง,นิชวักันคองปิกติฬ้า,นิชวักันคองหน้าผากติทอง,แขวงแขวหางปลา,กระดัดตะโพกขาว,ปรอดหัวติชนมา	12
13	ตั้งถ้อย,ปรอดเหลื่องหัวจุก,นิชวักันคองปิกติฬ้า,อุ้มบาตร์,แอ่นตะโพกขาวหางแจก,โพระคกรรมคา,แขวงแขวหางบ่วงใหญ่,แขวงแขวหางปลา,นิชวักันคองหน้าผากติทอง	9
14	ตั้งถ้อย,ปรอดเหลื่องหัวจุก,อุ้มบาตร์,แอ่นตะโพกขาวหางแจก,โพระคกรรมคา,แขวงแขวหางบ่วงใหญ่,นิชวักันคองหน้าผากติทอง,นิชวักันคองปิกติฬ้า	9
15	ตั้งถ้อย,ปรอดเหลื่องหัวจุก,แขวงแขวติเทา,ปรอดหัวโชน,นางแอ่น,ขุนทอง,นิชวักันคองปิกติฬ้า,นิชวักันคองหน้าผากติทอง,กระดัดตะโพกขาว,ปรอดหัวติชนมา	10
16	ตั้งถ้อย,ปรอดเหลื่องหัวจุก,แขวงแขวติเทา,ปรอดหัวโชน,คำถมหลังทา,นางแอ่น,ขุนทอง,นิชวักันคองปิกติฬ้า,แขวงแขวหางปลา,กระดัดตะโพกขาว,ปรอดหัวติชนมา	11
17	ตั้งถ้อย,ปรอดเหลื่องหัวจุก,อุ้มบาตร์,แอ่นตะโพกขาวหางแจก,โพระคกรรมคา,แขวงแขวหางบ่วงใหญ่,แขวงแขวติเทา,นิชวักันคองหน้าผากติทอง,นิชวักันคองปิกติฬ้า	9

การประชุมระดมความคิดเพื่อการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านตัวอย่าง

ได้จัดการประชุมระดมความคิดขึ้นในวันที่ 18 ธันวาคม 2541 ณ ห้องประชุมศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้เข้าร่วมประชุม คือ ผู้แทนจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน คณะผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัยจากหมู่บ้าน ผู้นำหมู่บ้านเช่นกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนและกรรมการหมู่บ้าน จาก 4 หมู่บ้านตัวอย่าง จำนวนรวมทั้งสิ้น 23 คน ประเด็นของการประชุม คือ การรายงานผลของผู้ช่วยวิจัยแต่ละหมู่บ้านที่ทำงานร่วมกับคณะผู้วิจัยมาเป็นเวลา 1 ปี จากนั้นที่ประชุมเสนอความคิดเห็น ผลสรุปจากที่ประชุม คือ เสนอให้มีองค์กรของหมู่บ้านเพื่อการจัดการกิจกรรมดูแลให้เป็นระบบ และอบรมชาวบ้านให้รู้จักกันมากขึ้นและต่อเนื่อง รวมทั้งกำหนดเส้นทางเดินดูนกแยกตามระดับความยากง่ายให้เหมาะสมแก่นักท่องเที่ยวและให้ชาวบ้านในหมู่บ้านเป็นผู้นำดู

**การประชุมระดมความคิดจากหมู่บ้านตัวอย่าง
เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยใช้การดูนกเป็นตัวอย่างการจัดการ**

วันที่ 18 ธันวาคม 2541

ณ ห้องประชุมศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน

กำหนดการ

วันที่ 18 ธันวาคม 2541

08.30 น.	ลงทะเบียน
09.00 น.	พิธีเปิด
09.15 น.	การประชุม ตอนที่ 1 ผลที่ได้จากการปฏิบัติงานของผู้ช่วยวิจัยท้องถิ่นในโครงการ
10.00 น.	อาหารว่าง
10.15 น.	การประชุม ตอนที่ 2 การเสนอความเห็นจากที่ประชุม
11.15 น.	สรุปผลการประชุม
11.45 น.	พิธีปิด
12.00 น.	อาหารกลางวัน

ความเป็นมาของโครงการ

จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพสูงยิ่งในการที่จะจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เนื่องจากมีพื้นที่ป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์กว่า 70 % มีแหล่งน้ำที่สำคัญหลายแห่ง จำนวนประชากรยังไม่มากนัก ประกอบกับมีชนเผ่าที่อาศัยอยู่หลากหลาย หากมีการจัดการอย่างถูกต้องทั้งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์แล้ว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดแม่ฮ่องสอนก็จะเป็นกิจกรรมที่ยั่งยืน นำประโยชน์กลับสู่ท้องถิ่นโดยไม่ทำลายธรรมชาติ จังหวัดแม่ฮ่องสอนนำโดยรองผู้ว่าราชการจังหวัด (นาย อมรพันธุ์ นิมานันท์) ได้รวบรวมนักวิชาการด้านต่าง ๆ ดำเนินการวิจัยในท้องที่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อนำไปสู่โครงการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืน การสำรวจจนเป็นหนึ่งในงานที่น่าสนใจของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื่องจากมีป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ดังกล่าว จึงน่าที่จะดำเนินการสำรวจอย่างจริงจัง และการดูนกก็เป็นกิจกรรมสากลที่นักท่องเที่ยวสนใจมากขึ้นเรื่อย ๆ คณะผู้วิจัยจากภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (นายธนวิทย์ สีตะสุวรรณ นางสาวสิริวดี ชมเดช และนายทศพล สุภาพาย) โดยความร่วมมือและช่วยเหลือจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงประสานกันกำหนดโครงการวิจัยเกี่ยวกับนกขึ้น

โครงการวิจัยเรื่อง การสำรวจชนิดของนกและพัฒนาศักยภาพของชุมชนตัวอย่าง เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงเกิดขึ้นและได้รับการสนับสนุนจาก โครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย (โครงการ BRT) ดำเนินการวิจัย ในท้องที่ 4 หมู่บ้านตัวอย่าง คือ บ้านห้วยฮี้ บ้านห้วยเสือเฒ่า บ้านห้วยผา อำเภอเมือง และบ้านถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน เริ่มการวิจัยตั้งแต่เดือนมกราคม 2541 ถึงสิ้นสุดระยะการวิจัยในเดือนธันวาคม 2541 โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการ คือ

1. สำรวจความหลากหลายของนกในบริเวณหมู่บ้านทั้ง 4 แห่ง
2. รวบรวมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับนกบางชนิด
3. พัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่น ให้มีความรู้เชิงวิชาการเกี่ยวกับนกมากยิ่งขึ้น
4. จัดตั้งโมเดลของชุมชนเป็นตัวอย่างในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ระยะเวลาของโครงการ

มกราคม - ธันวาคม 2541

กิจกรรมของโครงการ

1. การสำรวจความหลากหลายของนก

กำหนดเส้นทางสำรวจนก ในหมู่บ้านตัวอย่าง 4 แห่ง คือ

- อำเภอเมือง - บ้านห้วยฮี
- บ้านห้วยผา
- บ้านห้วยเสือเฒ่า

อำเภอปางมะผ้า - บ้านถ้ำลอด

เลือกผู้ช่วยวิจัยหมู่บ้านละ 2 คน เพื่อช่วยสำรวจความหลากหลายของนกในบริเวณหมู่บ้าน กำหนดให้สำรวจ เดือนละ 8 ครั้ง ๆ ละ 1 วัน บันทึกชนิด จำนวน และลักษณะการพบ

คณะผู้วิจัยสำรวจพื้นที่แต่ละหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ๆ ละ 1 - 2 วัน บันทึกชนิด จำนวน และลักษณะการพบ รวมทั้งบันทึกลักษณะทางกายภาพของท้องที่ด้วย จากการสำรวจพบนกใน 4 หมู่บ้านรวมกันไม่ต่ำกว่า 210 ชนิด นกที่เป็นชนิดเด่นและมีจำนวนมากที่สุดในทุกบริเวณ คือ นกในวงศ์นกปรอด (Pycnonotidae) ได้แก่ นกปรอดเหลืองหัวจุกและนกปรอดหัวโขน นกที่เป็นชนิดเด่นเฉพาะที่บ้านถ้ำลอด คือ นกนางแอ่นตะโพกขาวหางแดงที่ทำรังภายในถ้ำลอด

2. การรวบรวมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับนก

เนื่องจากทั้ง 4 หมู่บ้าน เป็นชุมชนของชนเผ่าที่ต่างกัน คือ

- บ้านห้วยฮี เป็น ปกาเกอญอ
- บ้านห้วยเสือเฒ่า เป็น กะเหรี่ยงแดง
- บ้านห้วยผาและบ้านถ้ำลอด เป็น ไทยใหญ่

ได้สอบถามรายชื่อคนเป็นภาษาท้องถิ่น และสัมภาษณ์ผู้อาวุโสของหมู่บ้านถึงนิทานและความเชื่อเกี่ยวกับนก ซึ่งมีอยู่หลายเรื่อง ส่วนมากเยาวชนรุ่นใหม่จะ ไม่ได้รับการถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้จากผู้ใหญ่ อาจเนื่องจากสภาพสังคมที่เริ่มเปลี่ยนแปลง มีสื่ออื่น ๆ ที่น่าสนใจกว่า เช่น โทรทัศน์ วิทยุ

3. การฝึกอบรมบุคลากรท้องถิ่น

จัดกิจกรรมอบรมให้แก่บุคลากรท้องถิ่น 2 ครั้ง ในรูปแบบค่ายเยาวชนชนรุ่น

ครั้งที่ 1 - ที่บ้านห้วยฮี ในวันที่ 5 ธันวาคม 2541 สมาชิกค่าย คือ นักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยฮี และ

เยาวชนในหมู่บ้านห้วยฮี จำนวน 26 คน

ครั้งที่ 2 - ที่บ้านถ้ำลอด ในวันที่ 6 ธันวาคม 2541 สมาชิกค่าย คือ นักเรียนโรงเรียนบ้านถ้ำลอดและ

เยาวชนในหมู่บ้านถ้ำลอด จำนวน 17 คน

กิจกรรมที่จัด คือ

1. อบรมการใช้กล้องส่องทางไกลแบบสองตา และ telescope
2. ฝึกการดูและวินิจฉัยนกในภาคสนาม
3. สังเกตรายละเอียดของนกและสภาพแวดล้อมรอบตัว
4. การวาดภาพและนิทานเกี่ยวกับนก
5. กิจกรรมนันทนาการและเกม

วิทยากร

1. คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยประจำหมู่บ้าน
 2. นักศึกษาจากวิทยาลัยพลศึกษา เชียงใหม่ จัดกิจกรรมนันทนาการ
 4. การประชุมระดมความคิดของบุคลากรท้องถิ่น
- จัดขึ้นในวันที่ 18 ธันวาคม 2541

ผู้เข้าร่วมประชุม ก. ฝ่ายจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย

รองผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้ประสานงานโครงการวิจัยในส่วนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ข. ฝ่ายหมู่บ้าน ประกอบด้วย

1. ผู้นำท้องถิ่นและผู้แทนองค์กรท้องถิ่น
2. ครูของโรงเรียนในหมู่บ้าน
3. ผู้ช่วยวิจัยจากหมู่บ้าน

ค. คณะผู้วิจัย ได้แก่

นาย นริทธิ์ สีตะสุวรรณ

นางสาว ทิวิติ ชมเดช

นาย ทศพล สุภาหาญ

หัวข้อของการประชุม

1. การรายงานผลการปฏิบัติงานของผู้ช่วยวิจัยแต่ละหมู่บ้าน ปัญหา และอุปสรรค
2. การเสนอความคิดจากที่ประชุม ในการจัดตั้งกิจกรรมคุณนกเป็นตัวอย่าง เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

รายงานการประชุมการระดมความคิด การจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ณ ศาลากลางจังหวัดแม่ฮ่องสอน วันที่ 18 ธันวาคม 2541

ผู้ดำเนินการประชุม	นาย นริทธิ์	สีตะสุวรรณ	
ผู้เข้าร่วมประชุม			
1. คณะผู้วิจัย	นางสาวสิริวดี	ชมเดช	
	นายทศพล	สุภาหาญ	
	นายวุฒิ	เฟื่องจันทร์	
2. ผู้ช่วยวิจัย	นายตะวัน	กวางชู	บ้านห้วยฮี้
	นายสมจิตร	ทรัพย์สิทธิเสรี	บ้านห้วยฮี้
	นายอำนาจ	ชอคมณี	บ้านห้วยผา
	นายเกียรติ	ลอก๊ะ	บ้านห้วยผา
	นายทองคำ	ฟูเกียรติธนชัย	บ้านห้วยเสือเฒ่า
	นายจงพัศ	พิทักษ์จันทร์	บ้านห้วยเสือเฒ่า
	นายอรุณ	เบญจมาศสีเงิน	บ้านถ้ำลอด
	นายชัยเดช	การวิเศษศักดิ์	บ้านถ้ำลอด
3. ผู้แทนจากหมู่บ้านตัวอย่าง			
3.1 บ้านห้วยฮี้			
	นายธานี	กวางชู	ผู้ใหญ่บ้าน
	นายอาศรี	ฉีโย	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
	นายป้าจี้		กรรมการหมู่บ้าน
	นายสมชาย		กรรมการหมู่บ้าน
3.2 บ้านห้วยผา			
	นายบรรจง	ลอก๊ะ	กำนันตำบลห้วยผา
	นายมานิจ	ลอก๊ะ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
	นายเสริม	ลอก๊ะ	ประธาน อบต.
3.3 บ้านห้วยเสือเฒ่า			
	นายฟู	ฟูเกียรติธนชัย	ผู้ใหญ่บ้าน
	นายหลู		ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

4. ผู้แทนจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน

นายวิรุฬ	พรรณเทวี	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6
นายอริยะ	คำนุ่น	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 5

ช่วงที่ 1 เปิดประชุมเวลา 09.25 น.

เนื่องจากรองผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน คุณอมรพันธ์ นิมานันท์ ดิคราชนกไม่สามารถมาเป็นประธานในการประชุมครั้งนี้ได้ อาจารย์ธนวิทย์จึงเป็นผู้ดำเนินรายการและเปิดประชุม โดยแนะนำผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยตัวแทนแต่ละหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านห้วยฮี้ บ้านห้วยเสือเฒ่า บ้านห้วยผา อำเภอเมืองและบ้านด้าลอค อำเภอปางมะผ้า อาจารย์ธนวิทย์ได้กล่าวถึงที่มาของโครงการวิจัย วิธีการวิจัย ตลอดจนผลของการดำเนินงานทั้งปี และเพื่อให้โครงการวิจัยนี้บรรลุวัตถุประสงค์ในทุกข้อที่ตั้งไว้ จึงได้จัดการประชุมระดมความคิดในวันนี้ เพื่อให้ได้ผลสรุปของการจัดตั้งรูปแบบหมู่บ้านสำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย และกิจกรรมที่ได้ทำขึ้นเพื่อสนองตอบต่อวัตถุประสงค์มีดังนี้

วัตถุประสงค์	กิจกรรมสนองตอบวัตถุประสงค์
1. สำรวจความหลากหลายของนกในบริเวณหมู่บ้านทั้ง 4	1. สำรวจนกโดยคณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทุกเดือน ข้อมูลส่วนหนึ่งเสนอในรูปแบบโปสเตอร์ในการประชุม BRT ที่จังหวัดขอนแก่น วันที่ 12 - 15 ตุลาคม 2541
2. รวบรวมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับนกบางชนิด	2. สัมภาษณ์ผู้อาวุโสและสมาชิกในหมู่บ้านถึงชื่อนกในภาษาท้องถิ่น บทเพลง นิทานและความเชื่อต่าง ๆ
3. พัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นให้มีความรู้เชิงวิชาการเกี่ยวกับนกมากยิ่งขึ้น	3.1 ฝึกผู้ช่วยวิจัยหมู่บ้านละ 2 คนเพื่อเป็นผู้นำในการอบรมต่อไป 3.2 อบรมเยาวชนและนักเรียนในหมู่บ้าน 2 ครั้ง คือที่บ้านห้วยฮี้และบ้านด้าลอค ส่วนที่เหลืออาจจะจัดในโอกาสต่อไป
4. จัดตั้งโมเดลของชุมชนเป็นตัวอย่างในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน	4. จัดประชุมระดมความคิดจากหมู่บ้านตัวอย่าง

จากนั้นจึงให้ผู้ช่วยวิจัยดำเนินการคํานึงงานในโครงการ ปัญหาและอุปสรรค ทั้ง 4 หมู่บ้านประสบปัญหาที่คล้ายกัน คือ การวินิจฉัยขนาดเด็กซึ่งดูยาก

อาจารย์นิธิ ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าได้ทดลองจัดทัวร์มาเชียงใหม่สองสัปดาห์ สมาชิกกลุ่มทัวร์คือคณะอาจารย์จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 37 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ แต่ได้จัดกิจกรรมแบบท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่ การดูนก ดูธรรมชาติ และให้ผู้ช่วยวิจัยจากบ้านห้วยฮี้เป็นไกด์ ได้ผลเป็นที่น่าพอใจยิ่ง

ช่วงที่ 2 การเสนอความคิดจากที่ประชุม

เริ่มจากผู้คํานึงการประชุม ตั้งคำถามว่าแต่ละหมู่บ้านมีการจัดการกลุ่ม และจัดเพื่อการท่องเที่ยวหรือไม่ แต่ละหมู่บ้านชี้แจงดังนี้

นายธานี กวางบุ ผู้ใหญ่บ้านห้วยฮี้

ที่บ้านห้วยฮี้จัดตั้งกลุ่มพานักท่องเที่ยวอยู่แล้วและจะจัดกลุ่มอนุรักษ์และกลุ่มดูนกในลักษณะเดียวกัน มีผู้บริหารกลุ่ม คือ ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานกลุ่ม และคณะกรรมการประจำหมู่บ้านเป็นสมาชิก นอกจากกลุ่มดังกล่าวแล้วก็มีกลุ่มผีรัน และกลุ่มกล้วยไม้ แต่ปัญหาอุปสรรคอยู่ที่การประสานงานและการประชาสัมพันธ์

นายฟู พุทธิธรณชัย ผู้ใหญ่บ้านห้วยเสือเฒ่า

บ้านห้วยเสือเฒ่ามีกฎของหมู่บ้าน เรื่องห้ามการซื้อปลา การล่าสัตว์ การใช้สารเคมีในน้ำ และคิดว่าจะตั้งกลุ่มดูนกขึ้น

นายรัชเดช การวิเศษศักดิ์ บ้านถ้ำลอด

บ้านถ้ำลอดมีกลุ่มกรรมการหมู่บ้านจะดูแลการจัดตั้งกลุ่มดูนกขึ้น โดยจะแยกจากกลุ่มตะเภียง และเสนอเรื่องการหาถ้ำสองทางไกลที่อาจคงมีประมาณจากองค์กรใด ซึ่งที่ประชุมได้แจ้งว่าควรใช้เงินจากการจัดตั้งกลุ่มแล้วทยอยซื้อ ผู้เสนอความคิดเห็นเสนอว่าอยากให้เยาวชนและเด็กเข้าใจการอนุรักษ์และมีส่วนร่วมมากกว่านี้

กํานันบรรจง ถอก๊ะ บ้านห้วยผา

มีข้อเสนอดังนี้

1. อยากให้มีโครงการต่อเนื่อง เพราะเด็กเริ่มมีความสนใจอนุรักษ์นกและธรรมชาติ ซึ่งผู้ใหญ่จะได้สอนเรื่องไชนกกินแมลงในทุกนก ทำให้ไม่ต้องใช้ยาฆ่าแมลง

2. ปัญหาเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวเข้าป่าโดยมีอุปกรณ์ล่าสัตว์ ทั้งนี้กรรมการหมู่บ้านไม่ทราบหรือทราบเมื่อเรื่องผ่านไปแล้ว จึงขอฝากทางจังหวัดเรื่องการนำนักท่องเที่ยวเข้าไปยังหมู่บ้านควรผ่านการตรวจสอบจากกรรมการหมู่บ้านก่อน
3. ค่ายพลห้วยผามีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกหลายที่ น่าจะเสนอเปิดต่อสาธารณะ เช่น น้ำตกผาปั่ว และน้ำตกชูซ่า ซึ่งแต่ละแห่งยังมีป่าที่สภาพสมบูรณ์ แต่ทางเข้ายังไม่สะดวก ซึ่งหากจะปรับปรุงขอให้เส้นทางแบบเดิมไม่ต้องขยายเป็นถนนใหญ่ อาจทำเป็นทางเดินเท้าหรือเดินม้าก็ได้ เนื่องจากไม่อยากทำลายธรรมชาติ
4. อยากให้จัดทำค่ายอบรมเด็กเกี่ยวกับการดูแลและการอนุรักษ์ธรรมชาติ แต่ยังไม่จัด
 - ตั้งกลุ่มลูกขึ้นที่ดำเนินการโดยชุมชน และอยากให้ผู้รู้ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเข้ามาช่วยพูดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ซึ่งน่าจะได้ผลดีขึ้น รวมทั้งถ้ามีการจัดอบรมเยาวชนให้ทางหมู่บ้านก็จะมีส่วนกระตุ้นการอนุรักษ์ได้ดีอีกทางหนึ่ง
5. มีหลายหมู่บ้านเสนอเรื่องการอนุรักษ์ ทางกลุ่ม อบต. จะได้จัดตั้งแผนแม่บทเรื่องการอนุรักษ์ เพราะบางพื้นที่ยังมีการทำไร่เลื่อนลอยกันอยู่
6. เสนอให้การจัดการสถานที่ท่องเที่ยวเป็นของคนในพื้นที่ ซึ่งจะได้ผลดีกว่า ยกตัวอย่างลูกจ้างของกรมป่าไม้ของถ้าปลานเป็นคนนอกพื้นที่ ปัญหาต่าง ๆ จัดการได้ยาก และ ไม่มีความรักหวงแหนพื้นที่

อาจารย์นิธิธิ์ สรุปเสนอแนวทางขึ้นต้นดังนี้

1. จัดหาตัวแทนหมู่บ้านประสานความเข้าใจกับทางนักวิชาการเพื่อให้ได้แนวทางที่หมู่บ้านต้องการ
2. จัดทำค่ายอบรมให้แก่เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านที่เหลือ คือ บ้านห้วยผาและบ้านห้วยเสือเฒ่า ในโอกาสต่อไป และจะแจ้งให้ทราบถึงกำหนดวันเวลา
3. คณะกรรมการหมู่บ้านใดสามารถดำเนินการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และกลุ่มลูกได้ ขอให้ดำเนินการโดยทันที โดยมีผู้ช่วยวิจัยในโครงการวิจัยนี้ที่เป็นบุคลากรของหมู่บ้านเป็นแกนนำ มีอุปกรณ์เริ่มต้น คือกล้องส่องทางไกลและคู่มือลูกที่มอบไว้ให้จากการสนับสนุนของ BRT แล้ว

สำหรับสถานที่ลูกของแต่ละหมู่บ้าน ขอให้กำหนดไว้หลายเส้นทางตามความยากง่ายของการเดิน เพื่อให้นักท่องเที่ยวเลือกเดินตามความสนใจ ซึ่งแต่ละหมู่บ้านสามารถกำหนดได้ดังนี้

บ้านห้วยอี	เส้นทางระดับกลาง	ทางขึ้นคอกขุ่ย
	เส้นทางระดับกลาง	บ้านน้ำสุหาใจ
	เส้นทางระดับง่าย	ตามถนน

บ้านถ้ำลอด	เส้นทางระดับง่าย	ทางเดินในสถานีไปบริเวณหน้าถ้ำ
	เส้นทางระดับกลาง	ทางเดินไปโป่งปัว
	เส้นทางระดับยาก	เส้นทางห้วยหินลับ
บ้านห้วยเสือเฒ่า	เส้นทางระดับง่าย	ตามถนน
	เส้นทางระดับกลาง	ห้วยชะหินตั้งนา
	เส้นทางระดับยาก	ห้วยใหญ่
		ห้วยโป่ง
		ห้วยสะและ
บ้านห้วยสา	เส้นทางระดับง่าย	ถ้ำปลา
	เส้นทางระดับกลาง	ห้วยผา
	เส้นทางระดับยาก	ทางเดินญี่ปุ่น
		น้ำตกจุ๋จ๋า
		น้ำตกผาปัว

คุณวิรุฬห มีข้อชี้แจงดังนี้

1. เสนอให้ทางหมู่บ้านกำหนดเส้นทางการเดินให้แน่นอนบนเรื่องเวลาที่ใช้ระยะทางและความยากง่าย
2. การจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาไม่จำเป็นต้องใช้คนมาก สามารถขยายผลในภายหลังได้ถ้าดำเนินการประสบความสำเร็จ
3. การจัดเลี้ยงของชุมชนกับกรมป่าไม้ สามารถจัดกลุ่มขึ้นมาเพื่อเสนอปัญหาและการเจรจา
4. ควรจะมีการเพิ่มอาหารขึ้น คือ ปลูกต้นไม้ที่มีผลให้คนมากิน เพื่อทำเป็นจุดขาย
5. ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ เช่น เชิญผู้สื่อข่าว นักหนังสือพิมพ์ ทำเอกสารประกอบการท่องเที่ยว การประสานกับบริษัทนำเที่ยวขึ้น ไปดูเส้นทางดูนก

ปิดประชุมเวลา 12.00 น.

บทที่ 4

สรุปผลการวิจัย

บทสรุป

จากการสำรวจนกบริเวณหมู่บ้านตัวอย่าง 4 แห่ง คือ บ้านห้วยสี บ้านห้วยเสือเฒ่า บ้านห้วยผา และบ้านถ้ำลอด จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบนกจำนวน 264 ชนิด ซึ่งนับได้ว่ามีความหลากหลายมาก ทั้ง ๆ ที่บริเวณที่สำรวจอยู่ค่อนข้างใกล้ชุมชน มีกิจกรรมที่เกิดจากมนุษย์หลายประการ รวมทั้งการท่องเที่ยวด้วย ดังนั้นหากจะจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยใช้การดูแลเป็นหัวข้อของกิจกรรมก็ย่อมที่จะจัดได้ และการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวนี้จะเป็นการอนุรักษ์พื้นที่ที่ได้ดี รวมทั้งการเสนอลักษณะเฉพาะของชนเผ่าไม่ว่าจะเป็นภาษา บทกวี บทเพลงและความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนกเข้าไว้ด้วย จะเป็นการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สมบูรณ์แบบ ทำให้คนในพื้นที่เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ที่จะสามารถเอื้อประโยชน์อย่างยั่งยืนแก่คนได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน-คุณอมรพันธ์ นิมนันท์ เป็นอย่างสูงที่ เป็นผู้ทำให้งานวิจัยนี้เกิดขึ้น ให้คำแนะนำและช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งจนงานวิจัยสำเร็จได้ด้วยดี ขอขอบคุณคุณวุฒิ เพ็ญจันทร์ ผู้ประสานงานฝ่ายจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ช่วยเหลือทุกด้าน โดยเฉพาะการพาเข้าพื้นที่วิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นการวิจัยและติดต่อบุคลากรในพื้นที่ทำให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความสะดวกอย่างยิ่ง ขอขอบคุณคุณชนิด นันทวงศ์ และเจ้าหน้าที่สำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอนอีกหลายท่านที่ช่วยเหลือประสานงานในการวิจัย ขอขอบคุณ กำนันบรรจง ลอก๊ะ กำนันคำบลห้วยผา ผู้ใหญ่บ้านห้วยสี ผู้ใหญ่บ้านห้วยเสือเฒ่า หัวหน้าสถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด และผู้ช่วยสถานี ฯ ที่อำนวยความสะดวกในการเข้าพื้นที่วิจัยและที่พักในพื้นที่วิจัย

ขอขอบคุณโครงการพัฒนาองค์ความรู้และศึกษานโยบายการจัดการทรัพยากรชีวภาพในประเทศไทย ซึ่งร่วมจัดตั้งโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ ที่ให้ทุนสนับสนุนในการวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

- ธีรภัทร ประยูรสิทธิ และ จิตต์ คงแสงไชย (2534) สัตว์มีกระดูกสันหลัง(ยกเว้นปลา) ในป่าชายเลนของประเทศไทย. วารสารสัตว์ป่าเมืองไทย ปีที่ 1(1) : 106 - 136.
- นริทธิ์ สีตะสุวรรณ ชุศรี ไตรสนธิ และสมบุรณ์ อนันตลาโกชัย (2532) วิธีการดำรงชีวิตและการเลือก habitat ของนกสีชมพูสวนและนกกินปลือกเหลือง. เอกสารการสัมมนาสัตว์ป่าเมืองไทย ปีที่10 :1-11.
- นริศ ภูมิภาคพันธ์ และ อุทิศ กุญอินทร์ (2536) สภาพปัญหาที่มีผลต่อความอยู่รอดของทรัพยากรสัตว์ป่าในพื้นที่คุ้มครองที่ได้รับการจัดทำแผนแม่บทการจัดการพื้นที่.วารสารสัตว์ป่าเมืองไทย ปีที่ 3(1):27-42.
- นิเวศ นาคี (2536) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงชนิดสัตว์ป่าบนเกาะพีพีคอนและพีพีเล จังหวัดกระบี่. วารสารสัตว์ป่าเมืองไทย ปีที่ 3(1) :51 - 67.
- นุกุล รัตนาคกุล และ สุรพล อาจสูงเนิน (2528) ประชากรนกชายเลน บริเวณมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี. เอกสารการสัมมนาเรื่องสัตว์ป่าเมืองไทย ปีที่ 6 เล่ม 1 หน้า 224-251.
- ประวิตร โพธิอาศน์ (2541) กระเหรี่ยงสะกอ. ชาวเขา : ความเข้าใจกับชนเผ่าต่างวัฒนธรรม. ชมรมบริการวิชาการ สถาบันวิจัยชาวเขา. นันทกานต์กราฟฟิคการพิมพ์, เชียงใหม่ หน้า 32 - 52.
- ปาริชาติ เรืองวิเศษ (2536) แม่ฮ่องสอน. สำนักพิมพ์สารคดี, กรุงเทพฯ 244 หน้า.
- พรทิพย์ อังคปริชาเศรษฐ์ (2523) การศึกษาประชากรนกน้ำที่ทะเลสาบสงขลา. เอกสารการสัมมนาเรื่องสัตว์ป่าเมืองไทย ปีที่ 1 เล่ม 1 หน้า 146 - 168.
- พิไล พุดสวัสดิ์, อาซูโอะ ชูชิ, รุ่งอรุณ เหลือขวัญวิริยะกิจ และ ณรงค์ จิรวัดน์กวี (2534) ชีวิตวิทยาของนกเงือกในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วารสารสัตว์ป่าเมืองไทย ปีที่ 1(1) : 31 - 40.
- ภาคภูมิ น้อยวัฒน์ (2541) ขั้บรถเที่ยวละไมบนเส้นทางสายวงรอบ เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน. อนุสาร อ.ส.ท. ปีที่ 39 ฉบับที่ 4 พฤศจิกายน 2541 หน้า 40 - 53.
- วสิน อิงคพัฒนานุกุล (2538) การสำรวจทางปักษีวิทยา เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี. วารสารสัตว์ป่าเมืองไทย ปีที่ 4(2) : 29 - 41.
- ศักดิ์สิทธิ์ ชัมเจริญ, ประทีป ทัทมงคล, ชงยุทธ มีแสงแพรว, บุญชู ธงนำชัยมา, มณฑล หนูทอง, วรพจน์ ทองอุปการ, รongลาภ สุขมาศรวง, ฉัตรอำพล สุนทรานู และพรเทพ สิงห์คราม (2538) ประชากรและขอบเขตการกระจายพันธุ์ของนกยูง (*Pavo muticus*) ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง. วารสารสัตว์ป่าเมืองไทย ปีที่ 4(2): 43 - 47.
- ศิริพร ทองอารีย์ (2536) การทำรังของนกในป่าพรุโต๊ะแดง. วารสารสัตว์ป่าเมืองไทย ปีที่ 3(1) : 165 - 174
- สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย (2542) “นกนางแอ่น” ข่าวสารสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย ปีที่ 16(2) กุมภาพันธ์ 2542.
- สโมสร์สื่อเดินทาง (2542) ข่าวสารสโมสร์สื่อเดินทาง ฉบับที่ 80: มีนาคม-เมษายน 2542.

- สุธี สุภรัฐวิกร (2540) ชีวิตนกจากบันทึกและความทรงจำ เล่ม 1, 2, 3 . อมรินทร์พริ้นติ้ง(มหาชน), กรุงเทพฯ
- สุรพล อาจสูงเนิน (2534) รายงานการพบนกปากช้อนหน้าดำ (*Platalea minor*) ครั้งแรกในประเทศไทย
วารสารสัตว์ป่าเมืองไทย ปีที่ 1(1) : 60 - 63.
- สุรีย์ บุญญานพวงศ์ (2539) ผลกระทบจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว : ศึกษากรณีจังหวัดแม่ฮ่องสอน. สถาบัน
วิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 189 หน้า
- อดิศักดิ์ วิธิธรรม, สุดใจ นุดโร, ปิยรัตน์ ฉินโหม, สมจิตร หวังคิดก, วิจักขณ์ ฉินโหม, สายัณห์ สุรภาพ
ไมตรี, วิชาญ เอียดทอง, รังสฤษฎ์ กาญจนะวณิชย์, ศิริวรรณ นาคขุนทด, ณรงค์ จิรวัดน์กวี,
ชวาล ทัททิกรณ์ และ พิไล พูลสวัสดิ์ (2538) การแพร่กระจายและสถานภาพปัจจุบันของนกเงือก
ในประเทศไทย. วารสารสัตว์ป่าเมืองไทย ปีที่ 4(1) : 1 - 11.
- อุทัย ศรีสุคนธ์ (2541) ดูนก เอกสารอินทันทนาการจากอนุสาร อ.ส.ท. ประจำเดือนพฤศจิกายน 2541, การ
ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ
- โอภาส ขอบเขตต์ (2523) การศึกษานกในประเทศไทย. เอกสารการสัมมนาเรื่องสัตว์ป่าเมืองไทย ปีที่ 1 เล่ม
2 หน้า 11 - 53.
- Beaver, O.P. and N. Sitasuwan (1985) Classification of some Bird Communities in Chiang Mai Province,
Northern Thailand. Nat.Hist.Bull.Siam Soc. 33(2) : 121 - 138.
- Conservation Data Center (1989) Birds of Doi Inthanon National Park: Check-list and Guide to Bird
Finding. Chutima Printing, Bangkok, 55 p.
- Elliott, S. (1988) The Biological Diversity of Doi Suthep; Opportunities for Conservation. Seminar on
Wildlife of Thailand Vol 9:1 - 16.
- Elliott, S. (1992) Tourist's Perceptions of Wildlife and National Parks in Northern Thailand. J. of
Wildlife of Thailand. Vol 3(1):43 - 50.
- Laman, T.G., J.C. Gaither and D.E. Lukas (1996) Rainforest Bird Diversity in Gunung Palung National
Park, West Kalimantan, Indonesia. Tropical Biodiversity 3(3): 281 - 296.
- Lekagul, B. and P.D. Round (1991) A Guide to the Birds of Thailand. Saha Karn Bhaet, Bangkok.
- Ludwig, J.A. and J.F. Reynolds (1988) Statistical Ecology. John Wiley & Sons, New York.
- Niemi, G., J. Hanowski, P. Helle, R. Howe, M. Monkkonen, L. Venier and D. Welsh (1998) Ecological
Sustainability of Birds in Boreal Forest. Conservation Ecology 2(2):17. Available from the Internet.
- Ralph, C.J., J.R. Sauer and S. Droege (1997) Monitoring Bird Populations by Point Counts. Pacific
Southwest Research Station, Albany, California.

- Round, P.D. (1984) The Role of Bird watching in the Evaluation of Protected Areas in Thailand. Seminar on Wildlife of Thailand Vol 5: 109 - 119.
- Round, P.D. (1988) Resident Forest Birds in Thailand. International Council for Bird Preservation, Cambridge, UK.
- Timothy, G.L., J.C. Gaither, D.E. Lakas (1996) Rain Forest Bird Diversity in Gunung Palung National Park, West Kalimantan, Indonesia. Tropical Biodiversity 3(3):281 - 296.
- Zakaria, M. and M. Nordin (1998) Comparison of Frugivory by Birds in Primary and Logged Lowland Dipterocarp Forests in Sabah, Malaysia. Tropical Biodiversity (in press).

ภาคผนวก

ตารางที่ 1 รายชื่อกบฏบ้านห้วยอี (ใกล้หมู่บ้าน)

Scientific name	6 กพ.	9 กพ.	13 กพ.	15 กพ.	17 กพ.	20 กพ.	21 กพ.	20 มีค.	22 มีค.	23 มีค.	24 มีค.	25 มีค.	26 มีค.	27 มีค.	28 มีค.	9 เม.ย.
<i>Pycnonotus jocosus</i>	20		4				10	5	2	2		4	2	3	3	7
<i>Dicrurus leucophaeus</i>	2							2	1				1		1	
<i>Merops orientalis</i>	10															
<i>Chloropsis aurifrons</i>	4					2										
<i>Pycnonotus melanicterus</i>	7					3	4	2	2		2	2			1	4
<i>Cissa chinensis</i>	2									2						
<i>Ficedula parva</i>	1			5												
<i>Rhipidura albicollis</i>	2		1								1				2	1
<i>Hypothymis azurea</i>	1												2			
<i>Phaenicophaeus tristis</i>	2	1	1	1	1	1		1							2	2
<i>Megalaima lineata</i>	1	1		1												2
<i>Turdus obscurus</i>		1														
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>		5		3				2					2			2
<i>Cyornis hainana</i>		2														
<i>Dicrurus hottentottus</i>		5				1	2				1					
<i>Pycnonotus blanfordi</i>		4	4		5											
<i>Arborophila chloropus</i>		1														
<i>Yuhina zantholeuca</i>		7	7	7	11	13										
<i>Pteruthius flaviscapis</i>		2	3		7	5										
<i>Oriolus temuirostris</i>		1		1		1										
<i>Megalaima virens</i>		2	1	1	1	1					1					
<i>Copsychus saularis</i>			2											2		2
<i>Dryocopus javensis</i>			4													
<i>Oriolus xanthornus</i>			1													
<i>Dicrurus paradiseus</i>				2	3			2								
<i>Hypsipetes madagascariensis</i>				4	3	2	2					2				2
<i>Piricocotus flammeus</i>				2	2					2			2			3
<i>Carpodacus erythrinus</i>							3					4				
<i>Megalaima asiatica</i>							4		2	1					1	1
<i>Hypsipetes propinquus</i>							4									
<i>Pycnonotus atriceps</i>							2									
<i>Hypsipetes flavata</i>							1							2		
<i>Culicicapa ceylonensis</i>							2									
<i>Phylloscopus borealis</i>							2									
<i>Hypsipetes thompsoni</i>							2					5				
<i>Streptopelia chinensis</i>								1					1			
<i>Sitta frontalis</i>								3								
<i>Orthotomus atrogularis</i>									2					2		
<i>Cyornis banyumas</i>									2						1	
<i>Myiophoneus caeruleus</i>									1							
<i>Enicurus immaculatus</i>									2	2						2
<i>Copsychus malabaricus</i>										2						1

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ตารางที่ 1 รายชื่อนกบ้านห้วยอี (ใกล้หมู่บ้าน) (ต่อ)

Scientific name	8 มี.ย.	11 มี.ย.	13 มี.ย.	14 มี.ย.	20 มี.ย.	21 มี.ย.	27 มี.ย.	29 มี.ย.	1 ก.ค.	2 ก.ค.	9 ก.ค.	10 ก.ค.	20 ก.ค.	21 ก.ค.	30 ก.ค.	31 ก.ค.
<i>Pycnonotus jocosus</i>	5		4	5		5		6	3	5	5	3		4	4	2
<i>Dicrurus leucophaeus</i>	1			3			1	4	2	1		1	2	2	1	
<i>Merops orientalis</i>																
<i>Chloropsis aurifrons</i>					1											
<i>Pycnonotus melanicterus</i>	3	7	1	6		3	5	3	3	3	3	3	3		2	4
<i>Cissa chinensis</i>										2				2		
<i>Ficedula parva</i>																
<i>Rhipidura albicollis</i>	1			1			1	1					2		1	
<i>Hypothymis azurea</i>		1			2											2
<i>Phaenicophaeus tristis</i>		1		1			1	1	1	1	1				1	
<i>Megalaima lineata</i>									1							
<i>Turdus obscurus</i>																
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>			2	1		1		2								2
<i>Cyornis hainana</i>																
<i>Dicrurus hottentottus</i>																
<i>Pycnonotus blanfordi</i>					2	4	2	2								2
<i>Arborophila chloropus</i>																
<i>Yuhina zantholeuca</i>																10
<i>Pteruthius flaviscapis</i>																
<i>Oriolus tenuirostris</i>																
<i>Megalaima virens</i>																
<i>Copsychus saularis</i>	1						1		1				1	1	1	
<i>Dryocopus javensis</i>																
<i>Oriolus xanthornus</i>																
<i>Dicrurus paradiseus</i>	1	2	3							2			2			2
<i>Hypsipetes madagascariensis</i>				2										2		
<i>Ptilinopus flammeus</i>			2	1					2					2	2	
<i>Carpodacus erythrinus</i>																
<i>Megalaima asiatica</i>	1	1	3	1		2	2	1			2	1		1		1
<i>Hypsipetes propinqua</i>	2	4	2	2		4	2	2	2	2	2		2		2	5
<i>Pycnonotus atriceps</i>																
<i>Hypsipetes flavata</i>			2	2										2		
<i>Culicicapa ceylonensis</i>			2													
<i>Phylloscopus borealis</i>																
<i>Hypsipetes thompsoni</i>																
<i>Streptopelia chinensis</i>									3		2					
<i>Sitta frontalis</i>			2	2					4		3	3	2			
<i>Orthotomus atrogularis</i>					2	2	1									
<i>Cyornis banyumas</i>		1	2				1	1				1	1			
<i>Myiophonus caeruleus</i>		1														
<i>Enicurus immaculatus</i>		2														
<i>Copsychus malabaricus</i>		2	4		1							1		1		

[illegible]

[illegible]

ตารางที่ 1 รายชื่อนกบ้านหัวยี่ (ใกล้หมู่บ้าน) (ต่อ)

Scientific name	2 ตค.	22 ตค.	23 ตค.	24 ตค.	26 ตค.	27 ตค.	29 ตค.	31 ตค.	2 กย.	3 กย.	10 กย.	15 กย.	20 กย.	21 กย.	27 กย.	29 กย.
<i>Pycnonotus jocosus</i>	2	2		3	5			3		2	5	3	2		3	1
<i>Dicrurus leucophaeus</i>	1					3	1	1	1	1	1	2	1	2	1	
<i>Merops orientalis</i>										10	2				5	
<i>Chloropsis aurifrons</i>			4	2		1				2					2	2
<i>Pycnonotus melanicterus</i>	2	7	3	4	3		3	3	10	23	10	3	3	13	12	3
<i>Cissa chinensis</i>	1								2							1
<i>Ficedula parva</i>																
<i>Rhipidura albicollis</i>		1		1			1		1	1			1		2	
<i>Hypothymis azurea</i>				2			1	1		1					1	
<i>Phaenicophaeus tristis</i>		1		1	2		1	1	1	1			2	2	1	1
<i>Megalaima lineata</i>			1					1		1						
<i>Turdus obscurus</i>																
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>		2			1				2			2				
<i>Cyornis hainana</i>																
<i>Dicrurus hottentottus</i>																
<i>Pycnonotus blanfordi</i>					2		2				4		2			
<i>Arborophila chloropus</i>																
<i>Yuhina zantholeuca</i>																
<i>Pteruthius flaviscapis</i>																
<i>Oriolus tenuirostris</i>																
<i>Megalaima virens</i>																
<i>Copsychus saularis</i>	1					2			1	1						
<i>Dryocopus javensis</i>						1										
<i>Oriolus xanthornus</i>													1			
<i>Dicrurus paradiseus</i>	1				2			1	2		2		1		2	2
<i>Hypsipetes madagascariensis</i>	2								2			3	1	1		
<i>Piricrocotus flammeus</i>		2	4		2			2					2		2	2
<i>Carpodacus erythrinus</i>																
<i>Megalaima asiatica</i>					1		1	1		2	2					1
<i>Hypsipetes propinquus</i>					2		2		3	3	2		3	4	4	2
<i>Pycnonotus atriceps</i>																
<i>Hypsipetes flavata</i>	2			2		3				2			2	2		
<i>Culicicapa ceylonensis</i>																
<i>Phylloscopus borealis</i>																
<i>Hypsipetes thompsoni</i>		1	1													
<i>Streptopelia chinensis</i>					2			2				2				
<i>Sitta frontalis</i>		1		3	6	2					2					
<i>Orthotomus atrogularis</i>			3	2			2			4			2		3	
<i>Cyornis banyumas</i>							1	1		1		2			2	
<i>Myiophoneus caeruleus</i>							1									
<i>Enicurus immaculatus</i>																
<i>Copsychus malabaricus</i>			1		1			1		2			2	1		

ตารางที่ 1 รายชื่อนกบ้านหัวซี (ใกล้หมู่บ้าน) (ต่อ)

Scientific name	2 ตค.	22 ตค.	23 ตค.	24 ตค.	26 ตค.	27 ตค.	29 ตค.	31 ตค.	2 กย.	3 กย.	10 กย.	15 กย.	20 กย.	21 กย.	27 กย.	29 กย.
<i>Phylloscopus inornatus</i>									2	2	2	1			2	1
<i>Irena puella</i>						1										
<i>Chloropsis hardwickii</i>																
<i>Motacilla cinerea</i>		1		2			2	2			2				2	
<i>Psarionus dalhousiae</i>											4					
<i>Terpsiphone paradisi</i>				2			2			2				2		1
<i>Anthus hodgsoni</i>																
<i>Gallus gallus</i>																
<i>Picus flavinucha</i>	1		2	1				1			1					1
<i>Zosterops japonicus</i>	3				5		3						2	2	3	1
<i>Arachnothera magna</i>		1	1		1		1				1					1
<i>Yuhina castaniceps</i>					10									1		
<i>Aegithina tiphia</i>			1	2			2									
<i>Lonchura striata</i>	2					2	2	2	20	5				10		2
<i>Chalcophaps indica</i>	1			1			1					1			1	1
<i>Picumnus innominatus</i>	1					1					1					
<i>Accipiter badius</i>		1														
<i>Harpactes oreskios</i>												2				
<i>Psittacula finschii</i>									9							
<i>Stachyris rufifrons</i>						2						5				
<i>Alcippe morrisonia</i>																
<i>Criniger flaveolus</i>						2						2		2		
<i>Orthotomus sutorius</i>													1	2		
<i>Abroscopus superciliosus</i>																
<i>Dicrurus remifer</i>																
<i>Centropus sinensis</i>					1											
<i>Hemipus picatus</i>																
<i>Pellorneum ruficeps</i>						2		1	2		2					1
<i>Hypsipeles mccllellandii</i>						3			3							
<i>Dendrocitta formosae</i>						2		2								3
<i>Pycnonotus aurigaster</i>	1				2			2				3	2		2	
<i>Hirundo dussumieri</i>		2	2				2	2								2
<i>Melanochloa sultanea</i>		4	3													
<i>Nyctornis athertoni</i>		1		2				2				2		2	2	1
<i>Anthreptes singalensis</i>		1														
<i>Accipiter virgatus</i>		1														
<i>Cacomantis sonneratii</i>			2													
<i>Motacilla flava</i>				2	2				2	2	2			2		
<i>Harpactes erythrocephalus</i>					1											
<i>Garrulus glandarius</i>					1			4						3		1
<i>Dicaeum agile</i>						1							1			
<i>Enicurus schistaceus</i>							2		2			2	2	2		

[illegible]

Scientific name	6 ต.ค.	7 ต.ค.	11 ต.ค.	12 ต.ค.	13 ต.ค.	22 ต.ค.	23 ต.ค.	24 ต.ค.	5 พ.ย.	7 พ.ย.	16 พ.ย.	17 พ.ย.	19 พ.ย.	21 พ.ย.	29 พ.ย.	30 พ.ย.
<i>Pycnonotus jocosus</i>		3	2			2	2		2		5	4	20	5	2	5
<i>Dicrurus leucophaeus</i>	1	1	1	1	1	1	2	2	1		2	5	2	2	1	1
<i>Merops orientalis</i>	5	5	3	3					10	90				2		5
<i>Chloropsis aurifrons</i>	2		2		2			2				5	4		2	
<i>Pycnonotus melanicterus</i>	9	9		2	2	2	2	4	2	5	10	20	20	20	4	3
<i>Cissa chinensis</i>			2													
<i>Ficedula parva</i>																
<i>Rhipidura albicollis</i>		1			1	1			2	1						
<i>Hypothymis azurea</i>		2	2			1			1	1					1	2
<i>Phaenicophaeus tristis</i>	1	1	1												1	1
<i>Megalaima lineata</i>											4	5				
<i>Turdus obscurus</i>																
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>				2	2				2		10	5	15			2
<i>Cyornis hainana</i>						2										
<i>Dicrurus hottentottus</i>				1			3	3		5					2	3
<i>Pycnonotus blanfordi</i>	2			2									2			2
<i>Arborophila chloropus</i>																
<i>Yuhina zantholeuca</i>																
<i>Pteruthius flaviscapis</i>																
<i>Oriolus tenuirostris</i>								3			1	1				
<i>Megalaima virens</i>											5	2	2			
<i>Copsychus saularis</i>	1	1	1	1	2				1							
<i>Dryocopus javensis</i>																
<i>Oriolus xanthonus</i>		1	1				1	1								
<i>Dicrurus paradiseus</i>			1			2		2	1	1				2	1	
<i>Hypsipetes madagascariensis</i>			2		3		2	1			4	7	4	5	2	2
<i>Piricrocotus flammeus</i>	2	2	4	2	2	2	2			2					4	5
<i>Carpodacus erythrinus</i>																
<i>Megalaima asiatica</i>	1		1	1	1		1				5	2	4	3	1	
<i>Hypsipetes propinquus</i>	2				4	2			2	2	20	20	10	5	1	1
<i>Pycnonotus atriceps</i>							1						5			
<i>Hypsipetes flavata</i>					1						4	4	2			
<i>Culicicapa ceylonensis</i>									2							
<i>Phylloscopus borealis</i>																
<i>Hypsipetes thompsoni</i>							3	2					10			
<i>Streptopelia chinensis</i>			1		2											2
<i>Sitta frontalis</i>			1		3								2	5	3	
<i>Orthotomus atrogularis</i>	2															
<i>Cyornis banyumas</i>		1				2			1	1					1	
<i>Myiophoneus caeruleus</i>											1		1	2		
<i>Enicurus immaculatus</i>																
<i>Copsychus malabaricus</i>					2	1										1

[illegible]

[illegible]

ตารางที่ 1 รายชื่อนกบ้านห้วยอี (ใกล้หมู่บ้าน) (ต่อ)

Scientific name	5 ธค.	10 ธค.	12 ธค.	16ธค.	19ธค.	21 ธค.	22 ธค.	23 ธค.	จำนวนตัว	ครั้งที่พบ	จำนวนตัว/ครั้ง
<i>Pycnonotus jocosus</i>	10	5	10	3	2	15		10	401	67	5.99
<i>Dicrurus leucophaeus</i>	2	1	2		2	1	2		95	58	1.64
<i>Merops orientalis</i>		2							152	13	11.69
<i>Chloropsis aurifrons</i>	2	2	2	4	2		2	2	55	23	2.39
<i>Pycnonotus melanicterus</i>	5	4	10	10	2	10	10	10	443	77	5.75
<i>Cissa chinensis</i>							2		17	10	1.70
<i>Ficedula parva</i>									6	2	3.00
<i>Rhipidura albicollis</i>									34	28	1.21
<i>Hypothymis azurea</i>		1				1			26	19	1.37
<i>Phaenicophaeus tristis</i>		1	1		1				50	41	1.22
<i>Megalaima lineata</i>					1		1		20	12	1.67
<i>Turdus obscurus</i>									4	2	2.00
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>			2			2			88	31	2.84
<i>Cyornis hainana</i>									4	2	2.00
<i>Dicrurus hottentottus</i>				2	16				44	12	3.67
<i>Pycnonotus blanfordi</i>				10					53	17	3.12
<i>Arborophila chloropus</i>									1	1	1.00
<i>Yuhina zantholeuca</i>									55	6	9.17
<i>Pteruthius flaviscapis</i>									17	4	4.25
<i>Oriolus tenuirostris</i>									8	6	1.33
<i>Megalaima virens</i>			2					2	22	13	1.69
<i>Copsychus saularis</i>									33	26	1.27
<i>Dryocopus javensis</i>									5	2	2.50
<i>Oriolus xanthornus</i>									6	6	1.00
<i>Dicrurus paradiseus</i>		2		4		7			62	30	2.07
<i>Hypsipetes madagascariensis</i>		2	15	10	15	2	5	10	135	38	3.55
<i>Pirirococcus flammeus</i>		2	2	2		2	2		79	35	2.26
<i>Carpodacus erythrinus</i>									7	2	3.50
<i>Megalaima asiatica</i>			4	1	1	3		6	103	49	2.10
<i>Hypsipetes propinquus</i>		4	4	10		2	4	10	224	53	4.23
<i>Pycnonotus atriceps</i>									8	3	2.67
<i>Hypsipetes flavata</i>									66	24	2.75
<i>Culicicapa ceylonensis</i>									6	3	2.00
<i>Phylloscopus borealis</i>									2	1	2.00
<i>Hypsipetes thompsoni</i>			50	5	18				116	12	9.67
<i>Streptopelia chinensis</i>							2		26	14	1.86
<i>Sitta frontalis</i>			3		3	4		2	64	24	2.67
<i>Orthotomus atrogularis</i>									27	12	2.25
<i>Cyornis banyumas</i>									23	18	1.28
<i>Myiophoneus caeruleus</i>		1					1	1	13	12	1.08
<i>Enicurus immaculatus</i>									23	10	2.30
<i>Copsychus malabaricus</i>		1					1		29	20	1.45

ตารางที่ 1 รายชื่อนกบ้านห้วยสี (ใกล้หมู่บ้าน) (ต่อ)

Scientific name	5 ธค.	10 ธค.	12 ธค.	16ธค.	19ธค.	21 ธค.	22 ธค.	23 ธค.	จำนวนตัว	ครั้งที่พบ	จำนวนตัว/ครั้ง
<i>Phylloscopus inornatus</i>		2	1		3	1	2	2	94	42	2.24
<i>Irena puella</i>			2		1		2	5	40	19	2.11
<i>Chloropsis hardwickii</i>									7	3	2.33
<i>Motacilla cinerea</i>									20	10	2.00
<i>Psarisomus dalhousiae</i>									22	7	3.14
<i>Terpsiphone paradisi</i>									36	20	1.80
<i>Anthus hodgsoni</i>	1	2							18	6	3.00
<i>Gallus gallus</i>									11	4	2.75
<i>Picus flavinucha</i>			1						14	12	1.17
<i>Zosterops japonicus</i>	2	2	2			5	4	4	164	40	4.10
<i>Arachnothera magna</i>			1		2		1	1	27	24	1.13
<i>Yuhina castaniceps</i>									50	7	7.14
<i>Aegithina tiphia</i>					2				23	12	1.92
<i>Lonchura striata</i>	2	2							91	20	4.55
<i>Chalcophaps indica</i>	1	2	2						29	22	1.32
<i>Picumnus innominatus</i>							1	1	19	16	1.19
<i>Accipiter badius</i>									2	2	1.00
<i>Harpactes oreskios</i>									6	4	1.50
<i>Psittacula finschii</i>			10						104	14	7.43
<i>Stachyris rufifrons</i>									10	4	2.50
<i>Alcippe morrisonia</i>									1	1	1.00
<i>Criniger slaveolus</i>			5					5	68	23	2.96
<i>Orthotomus sutorius</i>									24	16	1.50
<i>Abroscopus superciliosus</i>									8	3	2.67
<i>Dicrurus remifer</i>									4	2	2.00
<i>Centropus sinensis</i>									3	2	1.50
<i>Hemipus picatus</i>									18	3	6.00
<i>Pellorneum ruficeps</i>		1							28	19	1.47
<i>Hypsipetes mccllellandii</i>		3	10			10	2		79	19	4.16
<i>Dendrocitta formosae</i>									14	5	2.80
<i>Pycnonotus aurigaster</i>				2	5	10	2	4	43	15	2.87
<i>Hirundo duarica</i>	15	3							28	7	4.00
<i>Melanochlora sultanea</i>						2			9	3	3.00
<i>Nyctornis athertoni</i>						1			19	11	1.73
<i>Anthreptes singalensis</i>					1				2	2	1.00
<i>Accipiter virgatus</i>									1	1	1.00
<i>Cacomantis sonneratii</i>									2	1	2.00
<i>Motacilla flava</i>									19	10	1.90
<i>Harpactes erythrocephalus</i>							2		5	3	1.67
<i>Garrulus glandarius</i>	2	2	2						18	10	1.80
<i>Dicaeum agile</i>									5	5	1.00
<i>Enicurus schistaceus</i>									12	6	2.00

[illegible]

ตารางที่ 2 รายชื่อนกบ้านห้วยสี (น้ำสวยใจ)

Scientific name	6 กพ.	9 กพ.	13 กพ.	15 กพ.	17 กพ.	20 กพ.	29 กพ.	2 มีค.	5 มีค.	7 มีค.	12 มีค.	16 มีค.	20 มีค.	25 มีค.	27 มีค.	2 เม.ย.
<i>Pycnonotus jocosus</i>	20		4				3	7		7		5	10	2	7	5
<i>Dicrurus leucophaeus</i>	2															
<i>Merops orientalis</i>	10															
<i>Chloropsis aurifrons</i>	4		2			2		4		3	3				3	
<i>Pycnonotus melanicterus</i>	7					3	7	7		4		7	7	2		4
<i>Cissa chinensis</i>	2												3		4	
<i>Ficedula parva</i>	1			5												
<i>Rhipidura albicollis</i>	2			1							1					2
<i>Hypothymis azurea</i>	1														2	2
<i>Phaenicophaeus tristis</i>	2	1	1	1	1	1			2			2			2	2
<i>Megalaima lineata</i>	1	1		1				5		3		3	3			2
<i>Anthus hodgsoni</i>		1								7						
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>		3		3			4	5	3	2		3	5		4	3
<i>Cyornis hainana</i>		2						2		2			2			2
<i>Dicrurus hottentottus</i>		5				1	5	3	2			3				
<i>Pycnonotus blanfordi</i>		4	4		5				2	4		2	3		3	2
<i>Arborophila chloropus</i>		1														
<i>Yuhina zantholeuca</i>		7	7	7	11	13			8	7	7					
<i>Pteruthius flaviscapis</i>		2	3		7	5		7			3	7				
<i>Oriolus tenuirostris</i>		1		1		1		3				2			3	
<i>Megalaima virens</i>		2	1	1	1	1		2	1	1	1	1	2		?	1
<i>Copsychus saularis</i>			2							2						2
<i>Dryocopus javensis</i>			4													
<i>Oriolus xanthornus</i>			1					1			1	2			3	
<i>Dicrurus paradiseus</i>			2	2	3			3	1	5	2	5	2		2	3
<i>Hypsipetes madagascariensis</i>				4	3	2	5	5						2	3	
<i>Pirirocotos flammeus</i>				2	2			2	5	2		2	2			
<i>Carpodacus erythrinus</i>							9	3		4		5	7	4	5	
<i>Megalaima asiatica</i>							3	6					3		3	
<i>Hypsipetes propinquus</i>							3	4				3				
<i>Pycnonotus atriceps</i>							2	1		2		1				2
<i>Hypsipetes flavata</i>							?	3							5	
<i>Culicicapa ceylonensis</i>							2	1				1				2
<i>Phylloscopus borealis</i>							7									
<i>Irena puella</i>							2	3		3		3	5		5	
<i>Pycnonotus aurigaster</i>							2					2	3		7	7
<i>Criniger pallidus</i>								3				1	2		2	
<i>Psittacula finschii</i>								15		7		11			10	
<i>Lonchura striata</i>									2	3						
<i>Aegithina tiphia</i>										3						

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ตารางที่ 2 รายชื่อบ้านหัวขี้ (น้ำสุหายใจ) (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 2 รายชื่อนกบ้านหัวสี (น้ำสูลายใจ) (ต่อ)

Scientific name	8 เมย.	11 เมย.	15เมย.	17 เมย.	20 เมย.	21 เมย.	25 เมย.	30เมย.	2 พ.ค.	5 พค.	9 พค.	11 พค.	16 พค.	17 พค.	20 พค.	26 พค.
<i>Arachnothera magna</i>						1	1									
<i>Dicaeum cruentatum</i>	2			7			2			3			5	4		
<i>Zosterops japonicus</i>																
<i>Zosterops palpebrosus</i>	4								2				2			
<i>Picoides canicapillus</i>																
<i>Dinopium javanense</i>										4						
<i>Megalaima haemacephala</i>												4				
<i>Alcippe poiocephala</i>												4				
<i>Luscinia calliope</i>																
<i>Coracina melaschista</i>		2	2				2			2	2	2	2			
<i>Macronous galalis</i>																
<i>Phylloscopus fuscatus</i>																
<i>Phylloscopus schwarzi</i>																
<i>Streptopelia tranquebarica</i>																1
<i>Dicrurus macrocercus</i>				2			4	2		2			3		3	
<i>Streptopelia chinensis</i>											5	5				
<i>Phylloscopus inornatus</i>						4	2				7				4	
<i>Gampsorhynchus rufulus</i>																
<i>Myiophoneus caeruleus</i>		2	1													
<i>Gracula religiosa</i>												2				
<i>Eumyias thalassina</i>																
<i>Oriolus chinensis</i>	2							2			2		2			2
<i>Monticola solitarius</i>													1		1	
<i>Turdus ruficollis ruficollis</i>	2												2			
<i>Harpactes oreskios</i>	2							1		2						
<i>Muscicapa dauurica</i>										4			2			
<i>Megalaima australis</i>																
<i>Anthus novaeseelandiae</i>	7									6						
<i>Motacilla flava</i>		2														
<i>Gallus gallus</i>																
<i>Picus flavinucha</i>																
<i>Hypsipetes thompsoni</i>																
<i>Treron curvirostra</i>																
<i>Copsychus malabaricus</i>		2		2	2		2			2	2					2
<i>Enicurus schistaceus</i>																
<i>Prinia flaviventris</i>																3
<i>Pericrocotus cinnamomeus</i>		17						15		18						
<i>Alcedo meninting</i>																
<i>Ninox scutulata</i>									1							
<i>Prinia hodgsonii</i>			5								3		4			

ตารางที่ 2 รายชื่อนักบ้านหัวยี่ (น้ำสุหายใจ) (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 2 รายชื่อนักบ้านห้วยสี (นำสุหายใจ) (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 2 รายชื่อนักบ้านหัวสี (น้ำตื้นหายใจ) (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 2 รายนชื่อกับานห้วยอี (น้ำห้วยใจ) (ต่อ)

Scientific name	2 มิย.	6 มิย.	8 มิย.	12 มิย.	13 มิย.	14 มิย.	21 มิย.	1 กค.	6 กค.	9 กค.	14 กค.	17 กค.	23 กค.	26 กค.	31 กค.	2 ตค.
<i>Psittacula eupatria</i>																
<i>Stachyris rufifrons</i>				4			4								5	
<i>Saxicola toquata</i>																
<i>Lanius cristatus</i>			4				6	2					4	5	6	
<i>Acrocephalus bistrigiceps</i>		2														2
<i>Dicaeum agile</i>																
<i>Accipiter trivergatus</i>		1								2						
<i>Lonchura punctulata</i>		8														
<i>Sitta frontalis</i>		7						6	6		6	10				
<i>Picus canus</i>																
<i>Alcippe morrisonia</i>	6						5	3				5	4	5		
<i>Muscicapa sibirica</i>																
<i>Glaucidium cuculoides</i>																
<i>Cacomantis sonneratii</i>						1					1	1				
<i>Bradypterus thoracicus</i>																2
<i>Cyornis tickilliae</i>																
<i>Hemipus picatus</i>					10			12			20			20		
<i>Abroscopus superciliosus</i>	3	4							6	6				10	2	
<i>Buceros bicornis</i>																
<i>Pomatorhinus hypoleucos</i>		7									7					
<i>Orthotomus sutorius</i>	6			4	4	3	4	4		5			5		4	5
<i>Stachyris nigricap</i>																
<i>Pomatorhinus schisticeps</i>																
<i>Alcedo atthis</i>																
<i>Cacomantis merulinus</i>																
<i>Chalcophaps indica</i>	1			1	1	1	1			1	1					
<i>Mirafra assamica</i>																
<i>Clamator coromandus</i>																
<i>Otus lempiji</i>																
<i>Ducula badia</i>																
<i>Microhierax caerulescens</i>																
<i>Pycnonotus striatus</i>																
<i>Cyornis banyumas</i>					2				5			2				
<i>Dicrurus annectans</i>																
<i>Centropus sinensis</i>		2						2					1			
<i>Pellorneum ruficeps</i>					4			2			2	2	2			2
<i>Cyornis banyumas</i>					2											
<i>Picumnus innominatus</i>					2		7	6			7			10		5
<i>Terpsiphone paradisi</i>					2			2	2		2	1				
<i>Macropygia unchall</i>					1				1							

[illegible]

ตารางที่ 2 รายชื่อนักบ้านห้วยสี (น้ำสุหาใจ) (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 2 รายชื่อนักบ้านหัวยี่ (น้ำสุหายใจ) (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 2 รายชื่อนักบ้านหัวสี (น้ำสุหายใจ) (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 2 รายชื่อนกบ้านห้วยสี (น้ำสุหายใจ) (ต่อ)

Scientific name	7 ต.ค.	10 ต.ค.	14 ต.ค.	22 ต.ค.	23 ต.ค.	26 ต.ค.	30 ต.ค.	2 ก.ย.	5 ก.ย.	6 ก.ย.	7 ก.ย.	9 ก.ย.	10 ก.ย.	24 ก.ย.	25 ก.ย.	26 ก.ย.
<i>Pericrocotus brevirostris</i>																
<i>Nyctyornis athertoni</i>																
<i>Phnnonotus finlaysoni</i>																
<i>Arachnothera longirostra</i>	2															
<i>Coracina macei</i>																
<i>Cittia squameiceps</i>		4														
<i>Prinia inornata</i>																
<i>Anthreptes singalensis</i>				1											4	
<i>Chrysococcyx xanthorhynchus</i>				1				2				1				
<i>Melanochlora sultanea</i>				4			5			4	5					
<i>Accipiter virgatus</i>				1							1			2		
<i>Luscinia cyane</i>									2				2			
<i>Trichastoma tickelli</i>													7			
<i>Galrrulax chinensis</i>													2			
<i>Aethopyga siparaja</i>													1			
<i>Dicaeum chrysorrheum</i>														3		
<i>Zosterops erythropleurus</i>															7	
<i>Acrocephalus aedom</i>															8	
<i>Upupa epops</i>															1	
<i>Orthotomus atrogularis</i>																5
<i>Motacilla alba</i>																2
<i>Jynx torquilla</i>																
<i>Treron sphenura</i>																
<i>Pericrocotus roseus</i>																
<i>Garrulax pectoralis</i>																
<i>Garrulus glandarius</i>																
<i>Enicurus immaculatus</i>																
<i>Picus erythropygius</i>																
<i>Sitta castanea</i>																
<i>Ducaum concolor</i>																
<i>Hirundo daurica</i>																
<i>Macropygia ruficeps</i>																
<i>Saxicola caprata</i>																
<i>Cisticola juncidis</i>																
<i>Dicrurus aeneus</i>																
<i>Nectarinia asiatica</i>																
<i>Hypogramma hypogrammicum</i>																
<i>Garrulax leucolophus</i>																
<i>Coracina polioptera</i>																
<i>Urocissa erythrorhyncha</i>																
<i>Motacilla cinerea</i>				1		2		2		2	2				5	

ตารางที่ 2 รายชื่อนกบ้านห้วยสี (น้ำสวยใจ) (ต่อ)

Scientific name	29 กย.	3 ตค.	4 ตค.	10 ตค.	11 ตค.	17 ตค.	23 ตค.	24 ตค.	27 ตค.	7 พย.	9 พย.	14 พย.	15 พย.	20 พย.	22 พย.	28 พย.
<i>Pycnonotus jocosus</i>	7	7		10	10	10	2	6	5	6			15	6	5	5
<i>Dicrurus leucophaeus</i>		3		4		3		3			4	4	2		3	
<i>Merops orientalis</i>																
<i>Chloropsis aurifrons</i>			2			4	2	2	4			2			2	
<i>Pycnonotus melanicterus</i>	15	25	20	25	20	30	7	7	20	12	10	10	10	10	10	5
<i>Cissa chinensis</i>													2			
<i>Ficedula parva</i>														2	2	
<i>Rhipidura albicollis</i>		2											2			
<i>Hypothymis azurea</i>				2			2	2			2	3	2		2	
<i>Phaenicophaeus tristis</i>	1	2	2			2	1	1	1	1		1	2		2	2
<i>Megalaima lineata</i>		1			1				4							
<i>Anthus hodgsoni</i>																
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>	4	6	4			2		3		6	6	5	4		8	5
<i>Cyornis hainana</i>	2	2	3	2	2	4					2		3			
<i>Dicrurus hottentottus</i>							4	3		5					3	4
<i>Pycnonotus blanfordi</i>			5													
<i>Arborophila chloropus</i>																
<i>Yuhina zantholeuca</i>	20													20		
<i>Pteruthius flaviscapis</i>																
<i>Oriolus tenuirostris</i>						2										
<i>Megalaima virens</i>				2					3							
<i>Copsychus saularis</i>			2	2						2						
<i>Dryocopus javensis</i>								2					2			
<i>Oriolus xanthornus</i>							2					4			2	
<i>Dicrurus paradiseus</i>						3	2		4	4	5	2		3		
<i>Hypsipetes madagascariensis</i>			5			20	5	5	10	7				10	10	10
<i>Pirirocotos flammeus</i>		4		4	2		3	2		4	4	4			2	4
<i>Carpodacus erythrinus</i>																
<i>Megalaima asiatica</i>			2	4		4	1		10			2		1	1	1
<i>Hypsipetes propinquus</i>	4	4	4	4	4	3	2	2	4	5	4	4	9	3	4	15
<i>Pycnonotus atriceps</i>							1	2						2		2
<i>Hypsipetes flavata</i>		10	4		5	7	5									
<i>Culicicapa ceylonensis</i>				2				4		2	2	5			3	
<i>Phylloscopus borealis</i>																
<i>Irena puella</i>	5		5		4	5		2	3	9	3		3		3	3
<i>Pycnonotus aurigaster</i>		6		10							7		5	5		
<i>Criniger pallidus</i>																
<i>Psittacula finschii</i>																
<i>Lonchura striata</i>							5									
<i>Aegithina tiphia</i>										5	5			5		6

ตารางที่ 2 รายชื่อนักบ้านหัวยี่ (น้ำสุหายใจ) (ต่อ)

[illegible]

[illegible]

ตารางที่ 2 รายชื่อนักบ้านหัวฮี (น้ำพุหายใจ) (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 2 รายชื่อนกบ้านห้วยสี (น้ำฮายใจ) (ต่อ)

Scientific name	29 พย.	12 ธค.	19 ธค.	22 ธค.	23 ธค.	จำนวนตัว	ครั้งที่พบ	จำนวนตัว/ครั้ง
<i>Pycnonotus jocosus</i>	5	10	5	10	10	377	58	6.50
<i>Dicrurus leucophaeus</i>	4					86	27	3.19
<i>Merops orientalis</i>						10	1	10.0
<i>Chloropsis aurifrons</i>	4	4	4	2	2	75	25	3.0
<i>Pycnonotus melanicterus</i>		10	3	10	20	563	72	7.82
<i>Cissa chinensis</i>	2	4				24	10	2.40
<i>Ficedula parva</i>	2	3	1			24	10	2.40
<i>Rhipidura albicollis</i>						23	13	1.77
<i>Hypothymis azurea</i>					2	43	20	2.15
<i>Phaenicophaeus tristis</i>	2	1		1	2	84	51	1.65
<i>Megalaima lineata</i>	2			2		56	24	2.33
<i>Anthus hodgsoni</i>						21	4	5.25
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>		5		4	4	207	56	3.70
<i>Cyornis hainana</i>	3					63	27	2.33
<i>Dicrurus hottentottus</i>	3	7	10	10	1	84	22	3.82
<i>Pycnonotus blanfordi</i>						53	16	3.31
<i>Arborophila chloropus</i>						1	1	1.00
<i>Yuhina zantholeuca</i>						442	30	14.73
<i>Pteruthius flaviscapis</i>						34	7	4.86
<i>Oriolus tenuirostris</i>						27	13	2.08
<i>Megalaima virens</i>				2		56	35	1.60
<i>Copsychus saularis</i>						22	11	2.00
<i>Dryocopus javensis</i>						8	3	2.67
<i>Oriolus xanthornus</i>	2	2				24	12	2.00
<i>Dicrurus paradiseus</i>	2	2	2			151	50	3.02
<i>Hypsipetes madagascariensis</i>	15	10	7	15	15	265	37	7.16
<i>Pirirococcus flammeus</i>	4	4		2		145	53	2.74
<i>Carpodacus erythrinus</i>						61	11	5.55
<i>Megalaima asiatica</i>	3	2	1	4	4	96	35	2.74
<i>Hypsipetes propinquus</i>	3	5	3	4	4	226	62	3.65
<i>Pycnonotus atriceps</i>	2	2		4	2	33	16	2.06
<i>Hypsipetes flavata</i>			2			80	15	5.33
<i>Culicicapa ceylonensis</i>			3	4		66	23	2.87
<i>Phylloscopus borealis</i>						7	1	7.00
<i>Irena puella</i>	4		3	5	7	162	43	3.77
<i>Pycnonotus aurigaster</i>	5			3	5	194	38	5.11
<i>Criniger pallidus</i>						16	8	2.00
<i>Psittacula finschii</i>			3		10	56	6	9.33
<i>Lonchura striata</i>						154	18	8.56
<i>Aegithina tiphia</i>	5		2	5		36	8	4.50

ตารางที่ 2 รายชื่อนกบ้านหัวสี (น้ำสุมหาใจ) (ต่อ)

Scientific name	29 พย.	12 ธค.	19 ธค.	22 ธค.	23 ธค.	จำนวนตัว	ครั้งที่พบ	จำนวนตัว/ครั้ง
<i>Arachnothera magna</i>		2	3	2	1	43	33	1.30
<i>Dicaeum cruentatum</i>						81	22	3.68
<i>Zosterops japonicus</i>						19	4	4.75
<i>Zosterops palpebrosus</i>						13	4	3.25
<i>Picoides canicapillus</i>						5	1	5.00
<i>Dinopium javanense</i>						10	3	3.33
<i>Megalaima haemacephala</i>						13	6	2.17
<i>Alcippe poioicephala</i>			6	4		32	7	4.57
<i>Luscinia calliope</i>					2	24	12	2.00
<i>Coracina melaschista</i>						22	10	2.20
<i>Macronous galalis</i>						10	2	5.00
<i>Phylloscopus fuscatus</i>						74	11	6.73
<i>Phylloscopus schwarzi</i>						5	2	2.50
<i>Streptopelia tranquebarica</i>						5	3	1.67
<i>Dicrurus macrocercus</i>						41	14	2.93
<i>Streptopelia chinensis</i>						15	6	2.50
<i>Phylloscopus inornatus</i>			3		4	67	16	4.19
<i>Gampsorhynchus rufulus</i>						2	1	2.00
<i>Myiophoneus caeruleus</i>						6	4	1.50
<i>Gracula religiosa</i>						7	2	3.50
<i>Eumyias thalassina</i>			2			9	4	2.25
<i>Oriolus chinensis</i>			2	2	2	44	22	2.00
<i>Monticola solitarius</i>						5	5	1.00
<i>Turdus ruficollis ruficollis</i>						10	5	2.00
<i>Harpactes oreskios</i>	1					21	13	1.62
<i>Muscicapa dauurica</i>						34	10	3.40
<i>Megalaima australis</i>						2	1	2.00
<i>Anthus novaeseelandiae</i>						52	7	7.43
<i>Motacilla flava</i>		3				13	6	2.17
<i>Gallus gallus</i>						6	2	3.00
<i>Picus flavinucha</i>						2	1	2.00
<i>Hypsipetes thompsoni</i>	10	5	7	7	10	96	13	7.38
<i>Treron curvirostra</i>						3	1	3.00
<i>Copsychus malabaricus</i>		2	2		2	96	49	1.96
<i>Enicurus schistaceus</i>						2	1	2.00
<i>Prinia flaviventris</i>					3	40	10	4.00
<i>Pericrocotus cinnamomeus</i>	15		10			116	7	16.57
<i>Alcedo meninting</i>						2	1	2.00
<i>Ninox scutulata</i>						2	2	1.00
<i>Prinia hodgsonii</i>						30	8	3.75

ตารางที่ 2 รายชื่อนักบ้านหัวยี่ (น้ำสุหายใจ) (ต่อ)

Scientific name	29 พ.ย.	12 ธ.ค.	19 ธ.ค.	22 ธ.ค.	23 ธ.ค.	จำนวนตัว	ครั้งที่พบ	จำนวนตัว/ครั้ง
<i>Psittacula eupatria</i>						33	3	11.00
<i>Stachyris rufifrons</i>						35	8	4.38
<i>Saxicola toquata</i>						8	4	2.00
<i>Lanius cristatus</i>						57	17	3.35
<i>Acrocephalus bistrigiceps</i>		3				41	12	3.42
<i>Dicaeum agile</i>	2	4	2	4	4	41	14	2.93
<i>Accipiter trivergatus</i>						6	5	1.20
<i>Lonchura punctulata</i>						78	7	11.14
<i>Sitta frontalis</i>	5	2	3		3	121	21	5.76
<i>Picus canus</i>						9	2	4.50
<i>Alcippe morrisonia</i>						40	10	4.00
<i>Muscicapa sibirica</i>						17	8	2.13
<i>Glaucidium cuculoides</i>			1			4	4	1.00
<i>Cacomantis sonneratii</i>						15	10	1.50
<i>Bradypterus thoracicus</i>					3	56	13	4.31
<i>Cyornis tickilliae</i>						2	1	2.00
<i>Hemipus picatus</i>		15				96	9	10.67
<i>Abroscopus superciliosus</i>						114	18	6.33
<i>Buceros bicornis</i>						1	1	1.00
<i>Pomatorhinus hypoleucos</i>						37	6	6.17
<i>Orthotomus sutorius</i>	3	4		4		110	25	4.40
<i>Stachyris nigricaps</i>						2	1	2.00
<i>Pomatorhinus schisticeps</i>						28	4	7.00
<i>Alcedo atthis</i>						1	1	1.00
<i>Cacomantis merulinus</i>						2	1	2.00
<i>Chalcophaps indica</i>						12	12	1.00
<i>Mirafra assamica</i>						16	4	4.00
<i>Clamator coromandus</i>						1	1	1.00
<i>Otus lempiji</i>						1	1	1.00
<i>Ducula badia</i>						3	1	3.00
<i>Microhierax caerulescens</i>						3	2	1.50
<i>Pycnonotus striatus</i>						2	1	2.00
<i>Cyornis banyumas</i>					2	19	7	2.71
<i>Dicrurus annectans</i>						3	1	3.00
<i>Centropus sinensis</i>						5	3	1.67
<i>Pellorneum ruficeps</i>	2					18	8	2.25
<i>Cyornis banyumas</i>						2	1	2.00
<i>Picumnus innominatus</i>						39	7	5.57
<i>Terpsiphone paradisi</i>						24	14	1.71
<i>Macropygia unchall</i>						2	2	1.00

ตารางที่ 3 รายชื่อนกบ้านที่ช่วยเหลือ

Scientific name	3 มีค.	4 มีค.	5 มีค.	8 มีค.	13 มีค.	19 มีค.	24 มีค.	29 มีค.	7 เม.ย.	10 เม.ย.	14 เม.ย.	18 เม.ย.	24 เม.ย.	26 เม.ย.	28 เม.ย.	29 เม.ย.
<i>Psittacula eupatria</i>	1	5		8		5	10		5		2					
<i>Treron curvirostra</i>	4	15	10	10	5	3	7									
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>	2		4	5	4	3		4		1						
<i>Centropus sinensis</i>	3	1	2	2		1		2	3	2		1	1			
<i>Oriolus xanthornus</i>	2								2		3		3			
<i>Pycnonotus jocosus</i>	4	7		4	3		5	5	9	8			5			
<i>Orthotomus sutorius</i>	2	4		5	1	5		7			5					1
<i>Copsychus saularis</i>	2															
<i>Glaucidium cuculoides</i>	1			2			1		1							
<i>Hirundo rustica</i>	10	2														
<i>Accipiter sp.1</i>	1															
<i>Streptopelia chinensis</i>	1	2														
<i>Oriolus chinensis</i>	1															
<i>Carpodacus erythrinus</i>		22														
<i>Picoides atratus</i>		3								1		1				
<i>Rhipidura albicollis</i>		1							3							
<i>Anthraceros albirostris</i>		1		2												
<i>Megalaima lineata</i>		4			1	3	2	3					2			
<i>Megalaima virens</i>			2						2				1			
<i>Arachnothera magna</i>			2				2									
<i>Nectarinia jocularis</i>			3													
<i>Harpactes erythrocephalus</i>			3						2	8		1				
<i>Gracula religiosa</i>			2		4						1	2			2	5
<i>Dicrurus leucophaeus</i>			3		2	3	2	2		1		1				1
<i>Garrulus glandarius</i>					2											
<i>Accipiter badius</i>			1													
<i>Phaenicophaeus tristis</i>			3													
<i>Lonchura striata</i>			15									2				
<i>Coracias benghalensis</i>			5		1	2		3								
<i>Irena puella</i>			2									2				
<i>Pycnonotus atriceps</i>				15				7	15	13		2				
<i>Dicrurus paradiseus</i>				3					2				2	2	2	
<i>Urocissa erythrohyncha</i>				3	1						2		3			
<i>Halcyon smyrnensis</i>				1	1	2			3				1			
<i>Dicrurus hottentottus</i>				1						2				3	3	3
<i>Chloropsis aurifrons</i>					1										2	
<i>Pycnonotus aurigaster</i>					2								2	3		
<i>Orthotomus atrogularis</i>					1		3	20						1		
<i>Ardeola bacchus</i>					1											
<i>Cypsiurus balasiensis</i>					2				8							
<i>Alcippe poiocephala</i>						5				10					2	3

ตารางที่ 3 รายชื่อบ้านช่วยเหลือเด็มา (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 3 รายชื่อนักบ้านหัวยเลื้องเต่า (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 3 รายชื่อบ้านห่วยเสื่อเต่า (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 3 รายชื่อบ้านช่วยเหลือคนพิการ (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 3 รายชื่อนักบ้านห้วยเสือเฒ่า (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 3 รายชื่อบ้านช่วยเหลือเด็มา (ต่อ)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ตารางที่ 3 รายชื่อนกบ้านห้วยเสือเฒ่า (ต่อ)

Scientific name	6 พย.	8 พย.	9 พย.	11 พย.	18 พย.	20 พย.	21 พย.	25 พย.	29 พย.	30 พย.	1 ธค.	2 ธค.	3 ธค.	5 ธค.	6 ธค.	9 ธค.
<i>Psittacula eupatria</i>																
<i>Treron curvirostra</i>		2	4		10		3		4					3		4
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>							1									
<i>Centropus sinensis</i>	1								1		1					
<i>Oriolus xanthornus</i>	1	1	2		1				1				1	2		
<i>Pycnonotus jocosus</i>																
<i>Orthotomus sutorius</i>				1					1			1	1			1
<i>Copsychus saularis</i>																
<i>Glaucidium cuculoides</i>																
<i>Hirundo rustica</i>																
<i>Accipiter sp.1</i>																
<i>Streptopelia chinensis</i>																
<i>Oriolus chinensis</i>							2		1						1	
<i>Carpodacus erythrinus</i>																
<i>Picoides atratus</i>																
<i>Rhipidura albicollis</i>																
<i>Anthracoceros albirostris</i>																
<i>Megalaima lineata</i>		2	1		2		1		1					3		
<i>Megalaima virens</i>																
<i>Arachnothera magna</i>																
<i>Nectarinia jocularis</i>																
<i>Harpactes erythrocephalus</i>																
<i>Gracula religiosa</i>						1				2		3		1		
<i>Dicrurus leucophaeus</i>									2							
<i>Garrulus glandarius</i>																
<i>Accipiter badius</i>																
<i>Phaenicophaeus tristis</i>																
<i>Lonchura striata</i>																
<i>Coracias benghalensis</i>	2							1								
<i>Irena puella</i>																
<i>Pycnonotus atriceps</i>		2	2	?					4	2		1	2			2
<i>Dicrurus paradiseus</i>		2														
<i>Urocissa erythrohyncha</i>							4		4						2	4
<i>Halcyon smyrnensis</i>											1				1	
<i>Dicrurus hottentotus</i>						2										
<i>Chloropsis aurifrons</i>	1	1	2	2					2	2		3				
<i>Pycnonotus aurigaster</i>	3						4		2				5		2	
<i>Orthotomus atrogularis</i>																
<i>Ardeola bacchus</i>				1												
<i>Cypsiurus balasiensis</i>																
<i>Alcippe poioicephala</i>				4					2							2

[illegible]

ตารางที่ 3 รายชื่อนกบ้านห้วยเสือเฒ่า (ต่อ)

Scientific name	6 พย.	8 พย.	9 พย.	11 พย.	18 พย.	20 พย.	21 พย.	25 พย.	29 พย.	30 พย.	1 ธค.	2 ธค.	3 ธค.	5 ธค.	6 ธค.	9 ธค.
<i>Dicrurus macrocerus</i>																
<i>Megalaima haemacephala</i>	2				5		11			2			2	6	2	
<i>Dryocopus javensis</i>																
<i>Athene brama</i>																
<i>Pellorneum ruficeps</i>	2															1
<i>Motacilla flava</i>																
<i>Hypsipetes propinquus</i>																
<i>Psittacula finschii</i>	8			8					4	6			2			
<i>Picumnus innominatus</i>																
<i>Harpactes oreskios</i>				1											1	
<i>Megalaima australis</i>				1						2						
<i>Loriculus vernalis</i>	1					3				1					2	
<i>Megalaima asiatica</i>			2							2						
<i>Sitta castanea</i>																
<i>Enicurus leschenaulti</i>																
<i>Passer flaveolus</i>																
<i>Picus canus</i>																
<i>Picus vittatus</i>																
<i>Orthotomus cuculatus</i>																
<i>Cettia flavolivacea</i>																
<i>Picus flavinucha</i>																
<i>Lonchura punctulata</i>								8								
<i>Prinia atrogularis</i>																
<i>Glaucidium brodiei</i>																
<i>Motacilla cinerea</i>								2								
<i>Apus pacificus</i>																
<i>Prinia flaviventris</i>																
<i>Motacilla alba</i>											2					
<i>Oriolus temuirostris</i>																
<i>Yuhina castaniceps</i>			1													
<i>Parus major</i>																
<i>Pericrocotus divaricatus</i>																
<i>Dicaeum chrysorrheum</i>	2															
<i>Upupa epops</i>				2												
<i>Picus erythropygius</i>		2														
<i>Merops orientalis</i>				4												
<i>Acridotheres tristis</i>				4							2					
<i>Garrulax monileger</i>						1										
<i>Halcyon pileata</i>								1								
<i>Microhierax caerulescens</i>								1			1					
<i>Lanius cristatus</i>									1							

ตารางที่ 3 รายชื่อนกบ้านห้วยเสือเฒ่า (ต่อ)

Scientific name	10 ต.ค.	11 ต.ค.	13 ต.ค.	15 ต.ค.	17 ต.ค.	20 ต.ค.	23 ต.ค.	จำนวนตัว	จำนวนครั้ง	จำนวนตัว/ครั้ง
<i>Psittacula eupatria</i>								36	7	5.14
<i>Treron curvirostra</i>			4	2			20	158	24	6.58
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>			1					29	12	2.42
<i>Centropus sinensis</i>								28	18	1.56
<i>Oriolus xanthornus</i>	1			1			2	44	27	1.63
<i>Pycnonotus jocosus</i>								74	16	4.63
<i>Orthotomus sutorius</i>	1	4						58	30	1.93
<i>Copsychus saularis</i>		2						9	5	1.80
<i>Glaucidium cuculoides</i>		1						6	5	1.20
<i>Hirundo rustica</i>								12	2	6.00
<i>Accipiter sp.1</i>								1	1	1.00
<i>Streptopelia chinensis</i>								7	6	1.17
<i>Oriolus chinensis</i>			1		1			14	12	1.17
<i>Carpodacus erythrinus</i>								22	1	22.00
<i>Picoides atratus</i>								7	4	1.75
<i>Rhipidura albicollis</i>								4	2	2.00
<i>Anthracoceros albirostris</i>								3	2	1.50
<i>Megalaima lineata</i>			1	1	1	2		64	33	1.94
<i>Megalaima virens</i>								6	4	1.50
<i>Arachnothera magna</i>								4	2	2.00
<i>Nectarinia jocularis</i>								3	1	3.00
<i>Harpactes erythrocephalus</i>								14	4	3.50
<i>Gracula religiosa</i>	3							46	20	2.30
<i>Dicrurus leucophaeus</i>								19	10	1.90
<i>Garrulus glandarius</i>							2	12	4	3.00
<i>Accipiter badius</i>								3	3	1.00
<i>Phaenicophaeus tristis</i>								6	4	1.50
<i>Lonchura striata</i>								22	3	7.33
<i>Coracias benghalensis</i>								16	8	2.00
<i>Irena puella</i>								4	2	2.00
<i>Pycnonotus atriceps</i>	2		2	2	2		5	92	25	3.68
<i>Dicrurus paradiseus</i>								30	18	1.67
<i>Urocissa erythrohyncha</i>								36	13	2.77
<i>Halcyon smyrnensis</i>								13	9	1.44
<i>Dicrurus hottentottus</i>								26	12	2.17
<i>Chloropsis aurifrons</i>	1			2	2			40	21	1.90
<i>Pycnonotus aurigaster</i>	2			2	2			55	20	2.75
<i>Orthotomus atrogularis</i>								30	8	3.75
<i>Ardeola bacchus</i>								4	3	1.33
<i>Cypsiurus balasienis</i>								16	4	4.00
<i>Alcippe poioicephala</i>								28	7	4.00

Scientific name	10 ตค.	11 ตค.	13 ตค.	15 ตค.	17 ตค.	20 ตค.	23 ตค.	จำนวนตัว	จำนวนครั้ง	จำนวนตัว/ครั้ง
<i>Chalcophaps indica</i>						1		8	5	1.60
<i>Amaurornis phoenicurus</i>								4	3	1.33
<i>Arachnothera longirostra</i>								7	4	1.75
<i>Centropus bengalensis</i>								3	1	3.00
<i>Otus sunia</i>								1	1	1.00
<i>Chrysocolaptes lucidus</i>								7	4	1.75
<i>Sitta frontalis</i>								18	6	3.00
<i>Pomatorhinus hypoleucos</i>								6	3	2.00
<i>Pycnonotus melanicterus</i>			2	4	2			228	58	3.93
<i>Pericrocotus cinnamomeus</i>								11	1	11.00
<i>Dicaeum cruentatum</i>								13	1	13.00
<i>Cyornis hainana</i>								10	2	5.00
<i>Myiophoneus caeruleus</i>								7	3	2.33
<i>Ficedula westermanni</i>								4	1	4.00
<i>Passer montanus</i>								8	2	4.00
<i>Gallus gallus</i>								5	3	1.67
<i>Otus lempiji</i>								5	4	1.25
<i>Corvus macrorhynchos</i>								1	1	1.00
<i>Phylloscopus fuscatus</i>								3	1	3.00
<i>Buceros bicornis</i>								1	1	1.00
<i>Aegithina tiphia</i>								7	2	3.50
<i>Monticola solitarius</i>								1	1	1.00
<i>Acrocephalus bistrigiceps</i>								5	2	2.50
<i>Sasia ochracea</i>								2	1	2.00
<i>Pericrocotus flammeus</i>								3	2	1.50
<i>Pericrocotus brevirostris</i>								3	1	3.00
<i>Picus chlorolophus</i>								2	1	2.00
<i>Stachyris nigriceps</i>								3	1	3.00
<i>Dicrurus aeneus</i>								6	3	2.00
<i>Pycnonotus finlaysoni</i>								17	7	2.43
<i>Hypothymis azurea</i>				1				26	17	1.53
<i>Alcippe morrisonia</i>								12	6	2.00
<i>Dicrurus remifer</i>								7	3	2.33
<i>Culicicata ceylonensis</i>								4	2	2.00
<i>Copsychus malabaricus</i>	1							20	17	1.18
<i>Dinopium javanense</i>								2	2	1.00
<i>Stachyris rufifrons</i>								3	1	3.00
<i>Schistaceus</i>								4	2	2.00
<i>Cettia pallidipes</i>								3	2	1.50
<i>Pycnonotus blanfordi</i>								10	4	2.50
<i>Nyctornis athertoni</i>								1	1	1.00

Scientific name	10 ต.ค.	11 ต.ค.	13 ต.ค.	15 ต.ค.	17 ต.ค.	20 ต.ค.	23 ต.ค.	จำนวนตัว	จำนวนครั้ง	จำนวนตัว/ครั้ง
<i>Dicrurus macrocercus</i>		2						11	7	1.57
<i>Megalaima haemacephala</i>			2				2	81	20	4.05
<i>Dryocopus javensis</i>		2						5	3	1.67
<i>Athene brama</i>								2	1	2.00
<i>Pellorneum ruficeps</i>								12	8	1.50
<i>Motacilla flava</i>								1	1	1.00
<i>Hypsipetes propinquus</i>								1	1	1.00
<i>Psittacula finschii</i>	8							41	7	5.86
<i>Picumnus innominatus</i>								3	3	1.00
<i>Harpactes oreskios</i>	1							4	4	1.00
<i>Megalaima australis</i>			2					17	5	3.40
<i>Loriculus vernalis</i>	1				1			20	10	2.00
<i>Megalaima asiatica</i>				2				10	5	2.00
<i>Sitta castanea</i>								7	3	2.33
<i>Enicurus leschenaulti</i>								2	1	2.00
<i>Passer flaveolus</i>								3	1	3.00
<i>Picus canus</i>								6	2	3.00
<i>Picus vittatus</i>								7	3	2.33
<i>Orthotomus cuculatus</i>								3	1	3.00
<i>Cettia flavolivacea</i>								8	3	2.67
<i>Picus flavinucha</i>								1	1	1.00
<i>Lonchura punctulata</i>								12	2	6.00
<i>Prinia atrogularis</i>								2	1	2.00
<i>Glaucidium brodiei</i>								1	1	1.00
<i>Motacilla cinerea</i>								5	4	1.25
<i>Apus pacificus</i>								5	1	5.00
<i>Prinia flaviventris</i>								1	1	1.00
<i>Motacilla alba</i>								3	2	1.50
<i>Oriolus tenuirostris</i>								2	1	2.00
<i>Yuhina castaniceps</i>								2	2	1.00
<i>Parus major</i>								2	1	2.00
<i>Pericrocotus divaricatus</i>								14	2	7.00
<i>Dicaeum chrysorrheum</i>							1	3	2	1.50
<i>Upupa epops</i>								2	1	2.00
<i>Picus erythropygius</i>								2	1	2.00
<i>Merops orientalis</i>								4	1	4.00
<i>Acridotheres tristis</i>								6	1	6.00
<i>Garrulax monileger</i>								1	1	1.00
<i>Halcyon pileata</i>								1	1	1.00
<i>Microhierax caerulescens</i>								2	2	1.00
<i>Lanius cristatus</i>								1	1	1.00

ตารางที่ 4 รายชื่อนกที่บ้านห้วยผา

Scientific name	3 กพ.	5 กพ.	8 กพ.	12 กพ.	18 กพ.	19 กพ.	24 กพ.	27 กพ.	5 มีค.	9 มีค.	11 มีค.	15 มีค.	18 มีค.	24 มีค.	25 มีค.	3 เมษ.
<i>Lonchura striata</i>	6		20									7				1
<i>Dicrurus macrocerus</i>	5	10	10	10			8	6	6		2	2	5	4	4	1
<i>Streptopelia chinensis</i>	2	2	4	4	4		2	2				4				
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>	10								2							
<i>Hypsipetes propinquus</i>	2	20	15	6	6	15						4	2	3		1
<i>Hirundo rustica</i>	20		15	10	20			5								
<i>Hypothymis azurea</i>	2	6		4					1							
<i>Psittacula eupatria</i>	2															
<i>Pycnonotus melanicterus</i>	20				50			15	10	3	6		8		6	
<i>Pycnonotus aurigaster</i>	20									5	7		4		3	
<i>Dicaeum cruentatum</i>	10	10	20	15		10			5	2						
<i>Megalaima lineata</i>	2	6	4	8	10	4	4		1					2		
<i>Phaenicophaeus tristis</i>	2															
<i>Megalaima haemacephala</i>	4	15		8			6	2	13					3	1	
<i>Streptopelia orientalis</i>	2				2											
<i>Chloropsis aurifrons</i>		15		15	20	20	12	6	4	4	4		6	2	4	1
<i>Oriolus chinensis</i>	2	10	4	5	6	5	2	4								
<i>pycnonotus jocosus</i>		20	30	30		30	10	8	15							
<i>Ducura badia</i>			2	2												
<i>Amaurornis phoenicurus</i>			2	2							1		?		1	1
<i>Centropus sinensis</i>	2	4	2	2	2	2	2			2	2	2	2		2	2
<i>Hypsipetes madagascariensis</i>					?											5
<i>Mirafrassa assamica</i>					8	2										
<i>Microhierax caerulescens</i>					2									1		
<i>Acridotheres tristis</i>					20		20	10	2	4				4		6
<i>Dicrurus hottentottus</i>					16											
<i>Otus lempiji</i>					1											
<i>Centropus bengalensis</i>					2											1
<i>Myiophoneus caeruleus</i>						1										
<i>Urocissa erythrorhyncha</i>						4			7			3				
<i>Acridotheres javanicus</i>									11							
<i>Copsychus saularis</i>									1	1		2		2		
<i>Orthotomus sutorius</i>									1	2						
<i>Merops orientalis</i>									2							
<i>Ardeola bacchus</i>									2			2			1	
<i>Passer montanus</i>										10		1				
<i>Oriolus xanthornus</i>											2		2	2	2	
<i>Picidae sp1</i>											2				2	
<i>Treron curvirostra</i>												1				
<i>Crypsirina temia</i>												2		2		
<i>Hirundo daurica</i>													7	7		

[illegible]

ตารางที่ 4 รายชื่อนักที่บ้านห้วยผา

[illegible]

ตารางที่ 4 รายชื่อนกที่บ้านห้วยผา

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ตารางที่ 4 รายชื่อนักที่บ้านห้วยผา

ตารางที่ 4 รายชื่อนกที่บ้านห้วยผา

Scientific name	5 ธค.	9 ธค.	11 ธค.	15 ธค.	19 ธค.	23 ธค.	จำนวนตัว	ครั้งที่พบ	จำนวนตัว/ครั้ง
<i>Lonchura striata</i>						11	105	15	7.00
<i>Dicrurus macrocercus</i>	2		2	4			200	65	3.08
<i>Streptopelia chinensis</i>	2			2			60	27	2.22
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>							12	2	6.00
<i>Hypsipetes propinquus</i>	2						150	44	3.41
<i>Hirundo rustica</i>					2		91	11	8.27
<i>Hypothymis azurea</i>							22	7	3.14
<i>Psittacula eupatria</i>							2	1	2.00
<i>Pycnonotus melanicterus</i>	6				10	12	291	41	7.10
<i>Pycnonotus aurigaster</i>							50	10	5.00
<i>Dicaeum cruentatum</i>							85	14	6.07
<i>Megalaima lineata</i>					2		76	25	3.04
<i>Phaenicophaeus tristis</i>	2	2	2	2			48	27	1.78
<i>Megalaima haemacephala</i>			4	2		20	159	49	3.24
<i>Streptopelia orientalis</i>							4	2	2.00
<i>Chloropsis aurifrons</i>	2	2	2	2	4	4	267	74	3.61
<i>Oriolus chinensis</i>						2	55	16	3.44
<i>pycnonotus jocosus</i>		8		6	6	10	187	15	12.47
<i>Ducura badia</i>							4	2	2.00
<i>Amaurornis phoenicurus</i>							31	24	1.29
<i>Centropus sinensis</i>	2			2			118	59	2.00
<i>Hypsipetes madagascariensis</i>			2				101	35	2.89
<i>Mirafrassa assamica</i>							40	9	4.44
<i>Microhierax caerulescens</i>							19	11	1.73
<i>Acridotheres tristis</i>		7					127	26	4.88
<i>Dicrurus hottentottus</i>					3		27	5	5.40
<i>Otus lempiji</i>							16	13	1.23
<i>Centropus bengalensis</i>							18	11	1.64
<i>Myiophonus caeruleus</i>					2		3	2	1.50
<i>Urocyssa erythrorhyncha</i>		4		4			68	21	3.24
<i>Acridotheres javanicus</i>							21	5	4.20
<i>Copsychus saularis</i>							52	30	1.73
<i>Orthotomus sutorius</i>		2			2		38	19	2.00
<i>Merops orientalis</i>							11	6	1.83
<i>Ardeola bacchus</i>							12	8	1.50
<i>Passer montanus</i>							21	3	7.00
<i>Oriolus xanthornus</i>	2	2	4				74	39	1.90
<i>Picidaen spl</i>			2			2	30	16	1.88
<i>Treron curvirostra</i>				6		15	113	31	3.65
<i>Crypsirina temia</i>							76	27	2.81
<i>Hirundo daurica</i>							28	4	7.00

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่บ้านถ้ำลอด

Scientific name	5 กพ.	7 กพ.	12 กพ.	14 กพ.	16 กพ.	21 กพ.	24 กพ.	26 กพ.	2 มีค.	5 มีค.	9 มีค.	13 มีค.	16 มีค.	21 มีค.	24 มีค.	27 มีค.
<i>Pycnonotus melanicterus</i>	3		9	7	5	5	9	4	8	4	6	6	3	8	8	7
<i>Megalaima lineata</i>	2	3	6	1	1	2	3	5	3	3	2	3		3	7	5
<i>Dicrurus paradiseus</i>	1	3								5		2		4		3
<i>Megalaima virens</i>	2	2	5	2	2	1	1	2	1			3		1	3	2
<i>Strix leptogrammica</i>	1						1	1				1			1	
<i>Anthus hodgsoni</i>	8	6	7		7	6		7	6		7	5		6		
<i>Sitta castanea</i>	2		1			2		2			6				2	
<i>Apus pacificus</i>	>										>	>		>		
<i>Myiophoneus caeruleus</i>		2			1		1	2		1		1		2	2	2
<i>Dicrurus macrocerus</i>		2		2	2	2	2		2					3		8
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>		1								2	4	2		1		
<i>Pycnonotus jocosus</i>		5	5		5	5	5		9							6
<i>Orthotomus sutorius</i>		6			6			6	5				4		6	
<i>Nectarinia jugularis</i>		1														
<i>Phaenicophaeus tristis</i>		3			2			2		1	2	5			5	
<i>Dicaeum agile</i>			2	3		3	2		3	3		3		5		3
<i>Dicrurus hottentottus</i>			2	2			2	2	2		2			2	2	
<i>Parus major</i>			1													
<i>Copsychus saularis</i>			2			2				2		2	1	2		2
<i>Gracula religiosa</i>			2		4		3			7			4	6	3	5
<i>Arachnothera magna</i>			1													
<i>Microhierax caerulescens</i>			2			1	1									
<i>Urocissa erythrorhyncha</i>			3	2				4			10					
<i>Psittacula eupatria</i>			6	5					7							
<i>Pellorneum ruficeps</i>			2	2		2	2		2			2				
<i>Enicurus schistaceus</i>				2												
<i>Megalaima haemacephala</i>				1	1	1		1					2			1
<i>Glaucidium cuculoides</i>				1												
<i>Centropus sinensis</i>				1			1	1	2			2			2	
<i>Chalcophaps indica</i>				3												
<i>Garrulax leucolophus</i>				6						8						
<i>Hypsipetes propinquus</i>					2		2		2			3		2	2	3
<i>Chloropsis aurifrons</i>						2	1			1						
<i>Amaurornis phoenicurus</i>						1					2					
<i>Treron sphenura</i>						5										
<i>Streptopelia chinensis</i>						1							2		4	
<i>Picumnus innominatus</i>						2		1								
<i>Oriolus chinensis</i>						2										
<i>Copsychus malabaricus</i>						1	1				2					
<i>Turnix tanki</i>							2									
<i>Motacilla alba</i>							2	2								

ตารางที่ 5 รายชื่อนักที่บ้านถ้ำลอด (ต่อ)

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่บ้านถ้ำลอด (ต่อ)

Scientific name	30 มี.ค.	2 เม.ย.	7 เม.ย.	11 เม.ย.	14 เม.ย.	17 เม.ย.	20 เม.ย.	24 เม.ย.	28 เม.ย.	3 พ.ค.	6 พ.ค.	9 พ.ค.	11 พ.ค.	12 พ.ค.	17 พ.ค.	18 พ.ค.
<i>Enicurus immaculatus</i>																
<i>Lonchura striata</i>			4													
<i>Alcedo meninting</i>						1										
<i>Ficedula parva</i>																
<i>Zosterops palpebrosus</i>										2						
<i>Gallus gallus</i>		3			5			4			6		1			
<i>Chrysocolaptes lucidus</i>																
<i>Oriolus xanthornus</i>					1	1	1			1	1				1	
<i>Upupa epops</i>				2	2	1	1									
<i>Pycnonotus atriceps</i>																
<i>Zoothera dauma</i>																
<i>Motacilla cinerea</i>								2			2					
<i>Picoides mæei</i>																
<i>Treron apicauda</i>	20		8					10		10			9			
<i>Treron curvirostra</i>	15				10							15				
<i>Psittacula finschii</i>	8						4	6			3					6
<i>Centropus bengalensis</i>																
<i>Harpactes erythrocephalus</i>							2		1		1	1				
<i>Picoides canicapillus</i>																
<i>Alcedo atthis</i>																
<i>Motacilla flava</i>					2											
<i>Dicrurus annectans</i>																
<i>Milvus migrans</i>																
<i>Picus vittatus</i>	2															
<i>Athene brama</i>			1													
<i>Picus flavinucha</i>			1			2		2		2		2				
<i>Ardeola bacchus</i>			1					6								
<i>Hypothymis azurea</i>			2													
<i>Cissa chinensis</i>			1		7		1		1	3	2					
<i>Spilornis cheela</i>				1												
<i>Abroscopus superciliosus</i>				6												
<i>Prinia hodgsonii</i>				5	1											
<i>Phylloscopus ricketti</i>					4											
<i>Phylloscopus borealis</i>						2										
<i>Hypogramma hypogrammicum</i>						1										
<i>Motacilla citreola</i>						2			2							
<i>Apus affinis</i>						>			>		>					
<i>Megalaima asiatica</i>						2		2	2	2						
<i>Eurostoppodus macrotis</i>							1									
<i>Halcyon smyrnensis</i>							1		1			1				
<i>Merops leschenaulti</i>							5			4	1	2				

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่บ้านถ้ำลอค (ต่อ)

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่บันทึกได้ตลอด (ต่อ)

Scientific name	24 พค.	25 พค.	30 พค.	2 มิย.	6 มิย.	9 มิย.	13 มิย.	15 มิย.	19 มิย.	22 มิย.	26 มิย.	29 มิย.	4 กค.	6 กค.	10 กค.	13 กค.
<i>Pycnonotus melanicterus</i>	2	5	6	7		5	8	7	6	12	5	7	8	4	8	5
<i>Megalaima lineata</i>		2	5	5	2	4	2		7	2	3	2	2	4	6	
<i>Dicrurus paradiseus</i>		3		4		4		3	3		3	2	3	4	4	2
<i>Megalaima virens</i>			3		2		2	1		1			3			
<i>Strix leptogrammica</i>				1												
<i>Anthus hodgsoni</i>									5				6			
<i>Sitta castanea</i>			2	2			2				2			4		2
<i>Apus pacificus</i>																
<i>Myiophoneus caeruleus</i>					1			2	2		2					
<i>Dicrurus macrocerus</i>				4			3	5		4	2		2			2
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>	2													6	4	
<i>Pycnonotus jocosus</i>	8	11	5		6	6		5	5	7	5	5				
<i>Orthotomus sutorius</i>				5						5	6				2	
<i>Nectarinia jugularis</i>																
<i>Phaenicophaeus tristis</i>	1	1	3	3		2	3		2		3	2		1	4	
<i>Dicaeum agile</i>						2					2					
<i>Dicrurus hottentottus</i>			2		2	2			2	2						
<i>Parus major</i>			1	2		2		2								
<i>Copsychus saularis</i>			2				2	2					2	2		
<i>Gracula religiosa</i>					6		6		4		5	5			4	
<i>Arachnothera magna</i>	1		1		1	1			1			1				1
<i>Microhierax caerulescens</i>				2			2					2				1
<i>Urocissa erythrorhyncha</i>	6				5		5			4					2	
<i>Psittacula eupatria</i>																
<i>Pellorneum ruficeps</i>			2	2		2		2	2	2		2				2
<i>Enicurus schistaceus</i>									2							
<i>Megalaima haemacephala</i>	1	1					1		1		1		1		1	
<i>Glaucidium cuculoides</i>							1			1				1	1	
<i>Centropus sinensis</i>			1	2	2	2	1	1	1	1			1		2	
<i>Chalcophaps indica</i>		1									3					
<i>Garrulax leucolophus</i>	5	5	6		7		7	6			6			6	6	
<i>Hypsipetes propinquus</i>																
<i>Chloropsis aurifrons</i>		2						3		2		2				2
<i>Amaurornis phoenicurus</i>													1			
<i>Treron sphenura</i>					6											
<i>Streptopelia chinensis</i>					1							1				
<i>Picumus innominatus</i>				2		2					2					
<i>Oriolus chinensis</i>			2		2	2		1			2					2
<i>Copsychus malabaricus</i>					2					2						2
<i>Turnix tanki</i>																
<i>Motacilla alba</i>				2				2			2					

ตารางที่ 5 รายชื่อนักที่บ้านถ้ำลอค (ต่อ)

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่บ้านถ้ำดอก (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่บ้านถ้ำลอด (ต่อ)

Scientific name	18 กค.	23 กค.	24 กค.	27 กค.	8 ตค.	12 ตค.	15 ตค.	17 ตค.	22 ตค.	25 ตค.	29 ตค.	1 กย.	5 กย.	8 กย.	12 กย.	18กย.
<i>Pycnonotus melanicterus</i>	6	5		8	2	7	5	5	6	5	5		4	8	4	4
<i>Megalaima lineata</i>	3	1				1		2	2	1		3				
<i>Dicrurus paradiseus</i>	3	2			3	2	1	6		3			4		2	6
<i>Megalaima virens</i>			1												1	
<i>Strix leptogrammica</i>											1					
<i>Anthus hodgsoni</i>		6														
<i>Sitta castanea</i>	5					2			4	2				3		8
<i>Apus pacificus</i>														>		
<i>Myiophonus caeruleus</i>	1		2		1	2			1			1				
<i>Dicrurus macrocerus</i>		3		2		2					3					
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>															3	
<i>Pycnonotus jocosus</i>			4			5			5	7				7		
<i>Orthotomus sutorius</i>				6	2	6						5			11	
<i>Nectarinia jugularis</i>																
<i>Phaenicophaeus tristis</i>		2		1	2	2		1			3		1			2
<i>Dicaeum agile</i>														1		
<i>Dicrurus hottentottus</i>							2	2				2				
<i>Parus major</i>				2			2			2						
<i>Copsychus saularis</i>		2		2			2			2		2				
<i>Gracula religiosa</i>	4			4			5		7	5		2		4		
<i>Arachnothera magna</i>		2					1	2	1	1			1			
<i>Microhierax caeruleus</i>		2					2			2			2	1		
<i>Urocissa erythrorhyncha</i>							5	5	8		6				8	7
<i>Psittacula eupatria</i>																
<i>Pellorneum ruficeps</i>		2		2	3		2			2						
<i>Enicurus schistaceus</i>												2				
<i>Megalaima haemacephala</i>								2					1			6
<i>Glaucidium cuculoides</i>			1				1									
<i>Centropus sinensis</i>				2		1	2	1		2			1			
<i>Chalcophaps indica</i>																
<i>Garrulax leucolophus</i>	7			7	6	5						12				6
<i>Hypsipetes propinquus</i>																
<i>Chloropsis aurifrons</i>	4					2		6	4	2			3	4		4
<i>Amaurornis phoenicurus</i>										1						
<i>Treron sphenura</i>						3					3	2				
<i>Streptopelia chinensis</i>												1				
<i>Picummus innominatus</i>												2				
<i>Oriolus chinensis</i>			2							2						
<i>Copsychus malabaricus</i>	1				2	2			2		2				1	2
<i>Turnix tanki</i>																1
<i>Motacilla alba</i>									1			1	5			5

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่บ้านถ้ำลอด (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่บ้านถ้ำลอด (ต่อ)

Scientific name	19 กย.	23 กย.	26 กย.	28 กย.	1 ตค.	3 ตค.	4 ตค.	10 ตค.	13 ตค.	17 ตค.	23 ตค.	24 ตค.	27 ตค.	30 ตค.	1 พย.	7 พย.
<i>Pycnonotus melanicterus</i>	3	6	6	2	2	4	5	4	4	6	3	5	4		4	4
<i>Megalaima lineata</i>			2		1		1			1		2	1		1	2
<i>Dicrurus paradiseus</i>	2	2			2			1	2	3	2		2	2	3	4
<i>Megalaima virens</i>		1											1			1
<i>Strix leptogrammica</i>																
<i>Anthus hodgsoni</i>			5						3			5				
<i>Sitta castanea</i>		2						1		2	2	2			2	
<i>Apus pacificus</i>						>										
<i>Myiophoneus caeruleus</i>	2		2		1					2			1	1	1	1
<i>Dicrurus macrocercus</i>	3	2		3				2	2	2		2	3	3	2	
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>																
<i>Pycnonotus jocosus</i>	4	3		1	11		3	3		5	3			3		
<i>Orthotomus sutorius</i>																
<i>Nectarinia jugularis</i>																
<i>Phaenicophaeus tristis</i>		2			1	1	2	1	2	1	2				2	1
<i>Dicaeum agile</i>		1						2				3				
<i>Dicrurus hottentottus</i>			2				2	1			2	2				
<i>Parus major</i>				2	4		2						1			
<i>Copsychus saularis</i>		2							2				2			
<i>Gracula religiosa</i>	3	2	2	4			4			4		5		2		4
<i>Arachnothera magna</i>	1			1					1							
<i>Microhierax caerulescens</i>			1				1						2			
<i>Urocissa erythrorhyncha</i>	6				2				5					4		
<i>Psittacula eupatria</i>																
<i>Pellorneum ruficeps</i>	2	2		2	1		2				2			2		
<i>Enicurus schistaceus</i>									2				2			
<i>Megalaima haemacephala</i>	1						1		1			1				
<i>Glaucidium cuculoides</i>																
<i>Centropus sinensis</i>		2						1		1		1	2		2	
<i>Chalcophaps indica</i>																
<i>Garrulax leucolophus</i>	5	5	5	3	6	5		4	11	6	6		6	3	5	6
<i>Hypsipetes propinquus</i>																
<i>Chloropsis aurifrons</i>		2				1	2			2	2		2		2	4
<i>Amaurornis phoenicurus</i>					1											
<i>Treron sphenura</i>							5					3		4	2	
<i>Streptopelia chinensis</i>			1						1					1		
<i>Picumnus innominatus</i>								1			2		1			
<i>Oriolus chinensis</i>				2										2		
<i>Copsychus malabaricus</i>	2			2		1	2				2			2	1	2
<i>Turnix tanki</i>																
<i>Motacilla alba</i>	2	2	2		4	1	2			2		2	2	2	2	2

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่บ้านถ้ำลอด (ต่อ)

[illegible]

[illegible]

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่บ้านถ้ำลอด (ต่อ)

Scientific name	10 พย.	14 พย.	15 พย.	24 พย.	27 พย.	28 พย.	2 ธค.	6 ธค.	10 ธค.	15 ธค.	19 ธค.	24 ธค.	26 ธค.
<i>Pycnonotus melanicterus</i>	5	2	4	6	2		5	5	3	3	5	5	10
<i>Megalaima lineata</i>	2	1		3	4		1		1		2	4	5
<i>Dicrurus paradiseus</i>		4	3		2	8	2		2		3		1
<i>Megalaima virens</i>		2						1			1	2	
<i>Strix leptogrammica</i>			1										
<i>Anthus hodgsoni</i>					3					5			
<i>Sitta castanea</i>	6			5			2			2			
<i>Apus pacificus</i>													
<i>Myiophoneus caeruleus</i>						1	1			1			
<i>Dicrurus macrocerus</i>	2							3	2	2	2		
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>	4	4				2		2					1
<i>Pycnonotus jocosus</i>	6	6			1	11	11	4	4	4	2	4	
<i>Orthotomus sutorius</i>	5							5	5			3	
<i>Nectarinia jugularis</i>													
<i>Phaenicophaeus tristis</i>		1		1			2			2			2
<i>Dicaeum agile</i>								3	3				
<i>Dicrurus hottentottus</i>				2						2			1
<i>Parus major</i>													
<i>Copsychus saularis</i>	1				1								
<i>Gracula religiosa</i>		4					4	2		5	2	2	
<i>Arachnothera magna</i>												1	
<i>Microhierax caerulescens</i>				1			1		2				
<i>Urocissa erythrorhyncha</i>											5		1
<i>Psittacula eupatria</i>													
<i>Pellorneum ruficeps</i>	2				2	2	2		2			2	
<i>Enicurus schistaceus</i>							1						
<i>Megalaima haemacephala</i>	1		1		1	1							
<i>Glaucidium cuculoides</i>													
<i>Centropus sinensis</i>	1					1				1	2		
<i>Chalcophaps indica</i>													
<i>Garrulax leucolophus</i>							6		5			5	
<i>Hypsipetes propinquus</i>													2
<i>Chloropsis aurifrons</i>			4	4		4		2	2			4	3
<i>Amaurornis phoenicurus</i>													
<i>Treron sphenura</i>													
<i>Streptopelia chinensis</i>	2												
<i>Picumnus innominatus</i>			1										
<i>Oriolus chinensis</i>							2	2	2		2		
<i>Copsychus malabaricus</i>		1		2	1		1		2			2	
<i>Turnix tanki</i>													
<i>Motacilla alba</i>			1	2	2		3		2	2			

ตารางที่ 5 รายชื่อนักที่บ้านถ้ำลอด (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่บ้านถ้ำลอด (ต่อ)

[illegible]

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่บ้านถ้ำลอด (ต่อ)

Scientific name	จำนวนตัว	ครั้งที่พบ	จำนวนตัว/ครั้ง
<i>Pycnonotus melanicterus</i>	453	86	5.27
<i>Megalaima lineata</i>	173	61	2.84
<i>Dicrurus paradiseus</i>	163	56	2.91
<i>Megalaima virens</i>	56	31	1.81
<i>Strix leptogrammica</i>	8	8	1.00
<i>Anthus hodgsoni</i>	120	21	5.71
<i>Sitta castanea</i>	99	35	2.83
<i>Apus pacificus</i>	∞	∞	∞
<i>Myiophoneus caeruleus</i>	48	34	1.41
<i>Dicrurus macrocerus</i>	95	35	2.71
<i>Chloropsis cochinchinensis</i>	59	22	2.68
<i>Pycnonotus jocosus</i>	298	47	6.34
<i>Orthotomus sutorius</i>	115	23	5.00
<i>Nectarinia jugularis</i>	1	1	1.00
<i>Phaenicophaeus tristis</i>	90	48	1.88
<i>Dicaeum agile</i>	48	19	2.53
<i>Dicrurus hottentottus</i>	51	27	1.89
<i>Parus major</i>	29	15	1.93
<i>Copsychus saularis</i>	45	24	1.88
<i>Gracula religiosa</i>	169	43	3.93
<i>Arachnothera magna</i>	22	20	1.10
<i>Microhierax caerulescens</i>	32	20	1.60
<i>Urocissa erythrorhyncha</i>	127	25	5.08
<i>Psittacula eupatria</i>	18	3	6.00
<i>Pellorneum ruficeps</i>	70	35	2.00
<i>Enicurus schistaceus</i>	13	7	1.86
<i>Megalaima haemacephala</i>	34	26	1.31
<i>Glaucidium cuculoides</i>	9	9	1.00
<i>Centropus sinensis</i>	53	37	1.43
<i>Chalcophaps indica</i>	7	3	2.33
<i>Garrulax leucolophus</i>	219	37	5.92
<i>Hypsipetes propinquus</i>	21	10	2.10
<i>Chloropsis aurifrons</i>	101	37	2.73
<i>Amaurornis phoenicurus</i>	8	7	1.14
<i>Treron sphenura</i>	33	9	3.67
<i>Streptopelia chinensis</i>	27	15	1.80
<i>Picumus innominatus</i>	17	11	1.55
<i>Oriolus chinensis</i>	33	17	1.94
<i>Copsychus malabaricus</i>	49	29	1.69
<i>Turnix tanki</i>	3	2	1.50
<i>Motacilla alba</i>	61	28	2.18

ตารางที่ 5 รวบรวมชนิดที่บันทึกได้ตลอด (ต่อ)

<i>Scientific name</i>	จำนวนตัว	ครั้งที่พบ	จำนวนตัว/ครั้ง
<i>Enicurus immaculatus</i>	4	2	2.00
<i>Lonchura striata</i>	56	11	5.09
<i>Alcedo meninting</i>	3	3	1
<i>Ficedula parva</i>	10	7	1.43
<i>Zosterops palpebrosus</i>	9	3	3.00
<i>Gallus gallus</i>	92	20	4.60
<i>Chrysocolaptes lucidus</i>	19	7	2.71
<i>Oriolus xanthornus</i>	68	42	1.62
<i>Upupa epops</i>	39	16	2.44
<i>Pycnonotus atriceps</i>	17	5	3.40
<i>Zoothera dauma</i>	1	1	1.00
<i>Motacilla cinerea</i>	16	11	1.45
<i>Picoides macei</i>	2	1	2.00
<i>Treron apicauda</i>	230	27	8.52
<i>Treron curvirostra</i>	119	15	7.93
<i>Psittacula finschii</i>	86	16	5.38
<i>Centropus bengalensis</i>	6	4	1.50
<i>Harpactes erythrocephalus</i>	9	6	1.50
<i>Picoides canicapillus</i>	10	6	1.67
<i>Alcedo atthis</i>	7	7	1.00
<i>Motacilla flava</i>	14	8	1.75
<i>Dicrurus annectans</i>	4	2	2.00
<i>Milvus migrans</i>	1	1	1.00
<i>Picus vittatus</i>	2	1	2.00
<i>Athene brama</i>	1	1	1.00
<i>Picus flavimucha</i>	12	6	2.00
<i>Ardeola bacchus</i>	7	2	3.50
<i>Hypothymis azurea</i>	6	4	1.50
<i>Cissa chinensis</i>	39	21	1.86
<i>Spilornis cheela</i>	8	6	1.33
<i>Abroscopus superciliosus</i>	19	5	3.80
<i>Prinia hodgsonii</i>	22	7	3.14
<i>Phylloscopus ricketti</i>	5	2	2.50
<i>Phylloscopus borealis</i>	2	1	2.00
<i>Hypogramma hypogrammicum</i>	2	2	1.00
<i>Motacilla citreola</i>	4	2	2.00
<i>Apus affinis</i>	>>	α	>>
<i>Megalaima asiatica</i>	10	5	2.00
<i>Eurostoppodus macrotis</i>	1	1	1.00
<i>Halcyon smyrnensis</i>	4	4	1.00
<i>Merops leschenaulti</i>	12	4	3.00

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่บ้านถ้ำลอด (ต่อ)

<i>Scientific name</i>	จำนวนตัว	ครั้งที่พบ	จำนวนตัว/ครั้ง
<i>Alcippe rufogularis</i>	2	1	2.00
<i>Orthotomus atrogularis</i>	18	8	2.25
<i>Butastur indicus</i>	1	1	1.00
<i>Pericrocotus ethologus</i>	2	1	2.00
<i>Criniger flaveolus</i>	2	1	2.00
<i>Stachyris rufifrons</i>	4	2	2.00
<i>Stachyris chrysaea</i>	17	4	4.25
<i>Garulax Monileger</i>	21	6	3.50
<i>Rhipidura albicoillis</i>	4	2	2.00
<i>Emberiza pusilla</i>	2	1	2.00
<i>Dicrurus leucophaeus</i>	16	11	1.45
<i>Garulax pectoralis</i>	15	3	5.00
<i>Anthus novaeseelandiae</i>	2	1	2.00
<i>Accipiter badius</i>	1	1	1.00
<i>Celeus brachyurus</i>	25	6	4.17
<i>Garrulus glandarius</i>	20	6	3.33
<i>Coracias benghalensis</i>	19	11	1.73
<i>Falco severus</i>	6	4	1.50
<i>Sitta frontalis</i>	1	1	1.00
<i>Anthreptes singalensis</i>	2	2	1.00
<i>Pericrocotus cinnamomeus</i>	3	1	3.00
<i>Melanochlora sultanea</i>	5	3	1.67
<i>Prinia inornata</i>	4	1	4.00
<i>Picus erythropygius</i>	5	2	2.50
<i>Pericrocotus flammeus</i>	10	3	3.33
<i>Cyornis tickelliae</i>	2	1	2.00
<i>Ficedula Westermanni</i>	3	1	3.00
<i>Picus chlorolophus</i>	1	1	1.00
<i>Dicaeum cruentatum</i>	1	1	1.00
<i>Dicrurus remifer</i>	6	3	2.00
<i>Otus lempiji</i>	2	2	1.00
<i>Halcyon pileata</i>	4	4	1.00
<i>Aegithina tiphia</i>	7	3	2.33
<i>Hemipus picatus</i>	2	1	2.00
<i>Streptopelia orientalis</i>	27	7	3.86
<i>Pycnonotus aurigaster</i>	3	2	1.50
<i>Picus canus</i>	13	4	3.25
<i>Muscicapa dauurica</i>	3	2	1.50
<i>Cacomantis sonneratii</i>	1	1	1.00
<i>Megalaima australis</i>	2	1	2.00
<i>Ficedula sapphira</i>	2	1	2.00

ตารางที่ 5 รายชื่อนกที่บ้านถ้ำลอด (ต่อ)

Scientific name	จำนวนตัว	ครั้งที่พบ	จำนวนตัว/ครั้ง
<i>Hypsipetes viridescens</i>	2	1	2.00
<i>Cyornis rubecuroides</i>	2	1	2.00
<i>Ficedula hodgsonii</i>	4	2	2.00
<i>nyctyornis athertoni</i>	3	2	1.50
<i>Dinopium javanense</i>	3	1	3.00
<i>Pericrocotus divaricatus</i>	4	1	4.00
<i>Drendronanthus indicus</i>	4	2	2.00
<i>Garrulax chinensis</i>	2	1	2.00
<i>Megalurus palustris</i>	3	2	1.50
<i>Pitta moluccensis</i>	1	1	1.00
<i>Cuculus fugax</i>	1	1	1.00
<i>Phylloscopus inornatus</i>	1	1	1.00
<i>Dicaeum ignipectus</i>	3	1	3.00
<i>Picus xanthopygaeus</i>	3	3	1.00
	4377		